

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3295/2022. (VI. 24.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1740
3296/2022. (VI. 24.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1748
3297/2022. (VI. 24.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1755
3298/2022. (VI. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1767
3299/2022. (VI. 24.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	1771
3300/2022. (VI. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1772
3301/2022. (VI. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1776
3302/2022. (VI. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1779
3303/2022. (VI. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1784
3304/2022. (VI. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1788
3305/2022. (VI. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1792
3306/2022. (VI. 24.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	1796
3307/2022. (VI. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1797
3308/2022. (VI. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1803
3309/2022. (VI. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1808
3310/2022. (VI. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1815
3311/2022. (VI. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1822

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3295/2022. (VI. 24.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.672/2020/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Szepesházi Péter ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a Kúria Pfv.IV.20.672/2020/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását, és a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.21.062/2019/9/II. számú és a Fővárosi Törvényszék 31.P.23.595/2018/31. számú ítéletére kiterjedően történő megsemmisítését.
- [2] 1.1. A megelőző bírósági eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó egy egyetem testnevelő-edző, BSC szakos, önköltséges képzésén végezte a tanulmányait. Ennek során bejelentést tett, amely szerint Cs. Zs. egyetemi tanársegéd (a továbbiakban: oktató) szerinte nem dolgozhatna tanársegédként, mert nem felel meg az előírások szerinti követelményeknek. Gimnasztika órán 2013. március 9-én az indítványozó és az oktató közötti szóváltás során az oktató az indítványozót – a hallgatóság előtt – aljasnak nevezte. Az indítványozó az oktató ellen panaszt tett e megjegyzéséért. Egy másik oktató ellen pedig azért tett panaszt, mert állítása szerint az esélyegyenlőség általános elvével ellentétesen nyilatkozott.
- [3] Az egyetem Etikai Bizottsága 2013. december 18-án meghozott határozatában megállapította, hogy az oktatók nem követtek el etikai normasértést. Az indítványozó a határozat ellen nem terjesztett elő fellebbezést.
- [4] Az indítványozó a 2013/2014. tanév II. félévében a Biomechanikai Tanszék által oktatott mozgástanulás és szabályozás tárgyból a 2014. május 29-i vizsgáján, a 2014/2015. tanév I. félévében a 2015. január 5-i és a 2015. január 8-i vizsgáin, a 2014/2015. tanév II. félévében a 2015. május 27-i vizsgáján elégtelen érdemjegyet kapott.
- [5] Az indítványozó 2015. június 9-én panasszal fordult a mozgástanulás és szabályozás tantárgyból tett vizsgáinak értékelése miatt az egyetem rektorához. A panasz bejelentése után 2015. június 11-én a tanszék ügyintézője a mozgástanulás és szabályozás tantárgy oktatóval és az indítványozóval történt egyeztetést követően az indítványozót a vizsgakurzusról lejelentette, a 2015. május 27-i sikertelen vizsgája nem került beírásra a nyilvántartásba, amelyet az indítványozó tudomásul vett.
- [6] Az egyetemen 2015. október 15-én tűzeset következett be, amelynek során a Biomechanikai Tanszék iratainak egy része, köztük a mozgástanulás és szabályozás tantárgyból tett 2014. évi és a 2015. évi vizsgák vizsgalapjai megsemmisültek.
- [7] Az egyetem az indítványozónak 2015/2016. tanév I. félévében a mozgástanulás és szabályozás tantárgyból harmadik tárgyfelvételi lehetőséget biztosított. Az indítványozó 2015. december 21-én 36%-os, 2016. január 6-án 40%-os eredményre elégtelen érdemjegyet kapott. Az egyetem tanulmányi hivatala ezért a 2016. feb-

ruár 1-jén meghozott határozatával az indítványozó hallgatói jogviszonyát megszüntette. Az indítványozó felbuzdulva folytán az egyetem a 2016. február 18-i határozatával az elsőfokú határozatot megsemmisítette, és egy további vizsga lehetőséget biztosított az indítványozónak azzal, hogy ha akkor sem teljesíti eredményesen a vizsgáit, a hallgatói jogviszonya megszüntetésre kerül. Az indítványozó a 2016. június 1-jén tett vizsgán 46%-os eredményre elégtelen érdemjegyet kapott, ezért az egyetem az indítványozó hallgatói jogviszonyát 2016. július 11-ével megszüntette.

- [8] Az indítványozó keresete alapján a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével az egyetem határozatát hatályon kívül helyezte és új eljárás lefolytatására kötelezte, mert a tényállás további tisztázását tartotta szükségesnek. Az ítélet meghozatalát követően az indítványozó 2017. szeptember 14-én előzetes bejelentés nélkül felkereste az egyetem jogi igazgatóját az irodájában és hallgatói jogviszonya visszaállítását kérte. Az irodában ketten voltak, indulatosan beszéltek, melynek során a jogi igazgató azt mondta az indítványozónak, hogy „tanuljon meg olvasni, ha nem érti a tájékoztatást”.
- [9] Az indítványozó keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az egyetemet 2 000 000 forint (ebből 1 600 000 forint sérelemdíj és 400 000 forint nem vagyoni kártérítés) megfizetésére. Ebből 1 350 000 forint sérelemdíjat a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:43. § c) pontjába, valamint az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 8. § j) és t) pontjába ütköző, a 2015. január 5-i, a január 8-i és a 2015. május 27-i vizsgák értékelésénél való hátrányos megkülönböztetésre hivatkozással érvényesítette. Az indítványozó a becsülethez és jóhírnévhez fűződő személyiségi joga megsértését az oktató azon magatartására hivatkozással állította, hogy őt „aljasnak” nevezte. Ezért 400 000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetését kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) alapján. A jogi igazgató azon állított jogsértése miatt, amikor azt mondta neki, hogy „tanuljon meg olvasni, ha nem érti a tájékoztatást”, 250 000 forint sérelemdíj megtérítését igényelte, mivel az indítványozó álláspontja szerint ezzel a kijelentésével olvasni nem tudó analfabéta személynek nevezte.
- [10] Az egyetem a kereset elutasítását kérte. Az oktató és a jogi igazgató állított jogsértése tekintetében vitatta az indítványozó kereshetőségi jogát. Az oktató jogsértésével összefüggésben érvényesített igény vonatkozásában elévülési kifogást is előterjesztett.
- [11] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [12] A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria döntésének indokolásában az egyetem elévülési kifogásával összefüggésben kiemelte, hogy a bírói gyakorlat (pl. Pfv.IV.22.334/2016/3. számú döntés) szerint a régi Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja szerinti igényekre – eltérően az objektív szankcióktól – a régi Ptk.-nak az elévülésre vonatkozó szabályai alkalmazandók. Vizsgálni kellett ezért, hogy az Etikai Bizottság eljárása kihatott-e az oktatóval szembeni követelés elévülésére. Ehhez mérten a Kúria megállapította, hogy a régi Ptk. 326. § (2) bekezdése értelmében az Etikai Bizottság határozata nem volt alkalmas az elévülés nyugvásának megállapítására. Önmagában ugyanis annak a ténynek, hogy az Etikai Bizottság eljárásában elmarasztalják-e a „károkozó (oktatót)”, az indítványozót sem objektív, sem szubjektív módon nem zárta el attól, hogy az igényt az egyetemmel szemben érvényesítse, mivel a személyhez fűződő jog megsértése és az abból eredő igények érvényesítése nem függ ennek az eljárásnak az eredményétől. Az indítványozónak az oktató magatartása miatt a perbeli igényének érvényesítésére az Etikai Bizottság eljárásának eredménye nincs hatással, az nem „előkérdése” a követelésnek, emiatt az indítványozó követelése nem nyugodott.
- [13] A Kúria utalt arra is, hogy alaptalanul állította az indítványozó, hogy az oktató 2013. március 9-én tett kijelentése miatt érvényesített nem vagyoni kártérítési igénye azért nem élvült el, mert azt már 2017. augusztus 25-én előterjesztett keresetlevelében érvényesítette, emiatt megszakadt az elévülés. Az indítványozó állításával szemben a Kúria rámutatott, hogy az eredetileg benyújtott keresetlevelében érvényesített nem vagyoni kárigénye ilyen követelést nem tartalmazott. A Kúria ezért egyetértett az eljáró bíróságokkal abban, hogy az indítványozó nem vagyoni kártérítési igénye elévült, emiatt a régi Ptk. 325. § (1) bekezdése alapján a nem vagyoni kártérítés feltételei nem vizsgálhatók.
- [14] A Kúria az Ebktv. 8. § j) pontjával összefüggésben hangsúlyozta, hogy e rendelkezés alapján a hátrányos megkülönböztetés az egyén személyiségének lényegi vonását alkotó valamely védett tulajdonsága alapján vizsgálható. Az indítványozó a hátrányos megkülönböztetés iránti keresete körében védett tulajdonságként a „politikai vagy más véleményt” jelölte meg. A Kúria utalt ugyanakkor arra, hogy az indítványozó az elsőfokú eljárás során a védett tulajdonságával összefüggésben arra hivatkozott, hogy többször élt a szabad véleménynyilvánítás jogával az egyetem felé, és e kritikai megnyilvánulásai miatt érte hátrányos megkülönböztetés a mozgástanulmányok tantárgy vizsgái alkalmával. A Kúria álláspontja szerint ezáltal az indítványozó „más véleményként”

arra hivatkozott, hogy a saját iskolai teljesítményét értékelte a tanárai megítéléséhez képest eltérően, amellyel egyben az iskolai teljesítmény értékelése során a hátrányos megkülönböztetést is állította. Ezzel az indítványozó valójában ugyanazt a magatartást jelölte meg védett tulajdonságként, mint amely magatartással az egyenlő bánásmód megsértését állította. A Kúria hangsúlyozta, hogy az indítványozó által állított hátrányos megkülönböztetés mibenlétében megjelölt magatartás nem lehet egyben az a védett tulajdonság is, amely az egyenlő bánásmód megsértésének vizsgálatához elengedhetetlen jogszabályi feltétel. A Kúria ezért megállapította, hogy az iskolai teljesítménynek az indítványozó számára nem elfogadható megítélése és emiatt tett kritikai megnyilvánulásai önmagában azon az alapon, hogy az egyetem oktatói hasonló teljesítményt – az indítványozó szerint – más hallgatók esetében kedvezőbbben értékelték, valamely védett tulajdonság megjelölésének hiányában a hátrányos megkülönböztetés vizsgálatát és megállapítását nem teszi lehetővé, ezért az indítványozónak a hátrányos megkülönböztetésre alapított kereseti kérelme érdemben nem volt vizsgálható.

- [15] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntések az Alaptörvény XI. cikkét, XV. cikkét, XXIV. cikkét és XXVIII. cikk (1) bekezdését sértik.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét részben a fegyverek egyenlőségének elvével összefüggésben állította. E körben előadta, hogy a Fővárosi Törvényszék 31.P tanácsa a 2018. február 28-án kelt végzésében megállapította illetékességének és hatáskörének a hiányát, és erre való tekintettel elrendelte a keresetlevél áttételét a Budai Központi Kerületi Bírósághoz, egyúttal mellékelten megküldeni rendelte a keresetlevelet az egyetem részére. Az indítványozó álláspontja szerint a kereset megküldése az egyetem részére olyan cselekedet volt, amely alkalmas volt arra, hogy az egyetemet előnyben részesítse a tekintetben, hogy időt adjon a peres eljárásra történő felkészülésére. Ezáltal a bíróság eljárása a fegyver egyenlőségek elvét megsértette.
- [17] Az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga azért is sérült, mert az elsőfokú bíróság a törvényben foglalt eljárási garanciák megsértésével fogadta be az egyetem ellenkérelmét. Azt ugyanis egy meghosszabbított határidőt elmulasztva, elkésztetten terjesztette elő. Ezzel összefüggésben hivatkozott arra, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 147. § (3) bekezdése alapján a konkrét esetben nem volt lehetőség a határidő meghosszabbítására, és a Pp. 151. § (3) bekezdését megsértve az egyetem az igazolási kérelem előterjesztésével együtt az elmulasztott cselekményt sem pótolta. Ezzel összefüggésben hivatkozott arra is, hogy a bíróságok *contra legem* értelmezték a jogszabályi rendelkezéseket, és ezáltal megsértették a bírói függetlenség elvét [Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdés].
- [18] Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú eljárás során azáltal sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó törvényes bíróhoz való joga, hogy a 2020. február 6-án tartott fellebbezési tárgyalást a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf. tanácsa az ügyelosztási rendtől eltérő összetételben tartotta, és ebben az összetételben hozta meg a másodfokú ítéletet is. Sérelmezte, hogy a 2020. január 1-jén nyilvánosan elérhető ügyelosztási rend szerint a tanács elnöke Véghné dr. Szabó Zsuzsanna bíró és dr. Ribai Csilla elnök, ehhez képest tanácselnökként dr. Hegedűs Mária bíró járt el. Utalt arra is, hogy ügyében korábban Fermanné dr. Polák Zita járt el tanácselnökként.
- [19] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria támadott ítélete azért sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó nyilvános tárgyaláshoz való jogot, mert a 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet 29. § (1) bekezdése alapján tévesen tájékoztatta az indítványozót arról, hogy a felülvizsgálati eljárásokban a felek tárgyalás tartását nem kérhetik. Az indítványozó a felülvizsgálati eljárással összefüggésben is állította a törvényes bíróhoz való jog sérelmét arra tekintettel, hogy a Kúria ügyében eljáró tanácsának az összetétele miatt álláspontja szerint „a Kúria függetlensége és pártatlansága erősen megkérdőjelezhető”. Érvelése szerint az ügyelosztási rend alapján tanácselnökként nem dr. Kovács Zsuzsannának, hanem Böszörményiné dr. Kovács Katalinnak kellett volna eljárnia. Utalt továbbá arra is, hogy véleménye szerint a tanácsban nem járhatott volna el dr. Dzsula Marianna bírónő, mert korábban a Fővárosi Ítéltábla polgári kollégiumvezetőjeként „az indítványozó ügyével találkozhatott”.

II.

- [20] Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [21] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben foglalt törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [22] 1. Az Alkotmánybíróság az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben elsőként kiemeli, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének az eszköze. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának ezért törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon.
- [23] Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése. A bírói függetlenség elve ugyanis elsősorban a hatalommegosztással összefüggésben álló alkotmányos alapelv, amely egyes elemeiben – a bírók javadalmazásával és szolgálati jogviszonyuk megszüntetésével összefüggésben – értelmezhető a bírók számára biztosított jogként. A bírói függetlenség elve azonban nem tekinthető a peres eljárásban résztvevő felek Alaptörvényben biztosított jogának {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [31]–[32]}, ezért vélt sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [24] 2. Az indítvány a határozott kérelem 52. § (1b) bekezdés e) pontján alapuló törvényi feltételeinek is csak részben felel meg. Az indítványozó a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét részben az Alaptörvény XI. és XV. cikkére tekintettel állította. Ezen alaptörvényi rendelkezéssel összefüggésben azonban önálló indokolást nem terjesztett elő.
- [25] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének vélt sérelmével összefüggésben – a fegyveregyenlőség elvével és a bíróságok *contra legem* jogértelmezésével kapcsolatban – sem terjesztett elő alkotmányjogilag értékelhető indokolást. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas érdemi elbírálásra {3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [26] 3. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási hatósági eljárás, és nem pedig a bírósági eljárások vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így kifejezetten és kizárólag a bírósági eljárás tisztességtelenségével összefüggésben a XXIV. cikk (1) bekezdésére nem alapítható alkotmányjogi panasz {lásd például: 3045/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [15]}. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog indítványban állított sérelmét az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben vizsgálta.
- [27] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [28] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság már előjáróban kiemeli, hogy következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [38]}.
- [29] Az indítványozó álláspontja szerint ügyében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyrészt azért sérült, mert a másodfokú eljárás és a felülvizsgálati eljárás során is olyan bíró járt el, aki az ügy elbírálásakor a nyilvánosan elérhető ügyelosztási rend alapján nem járhatott volna el, másrészt azért, mert a Kúria tévesen tájékoztatta az indítványozót arról, hogy a felülvizsgálati eljárásban a felek tárgyalás tartását nem kérhetik.
- [30] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz a törvényes bíróhoz való jog és a nyilvános tárgyaláshoz való jog állított sérelmével összefüggésben felveti a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [31] Az indítványt ezért – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján eljárva – érdemben vizsgálta.

IV.

- [32] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [33] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog – indítvánnyal érintett – alkotmányos tartalmát.
- [34] 1.1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében megerősített és továbbfejlesztett [lásd: 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [23]].
- [35] 1.2. A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [36] Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket. Nevesíteni lehet ugyanakkor számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a tisztességes bírósági eljárás része a bírósághoz fordulás joga {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]}, a tárgyalás igazságosságának biztosítása {36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [66]}, a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}, a törvény által létrehozott bíróság {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]–[34]} független és pártatlan eljárása {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]}, illetve a perek észszerű időn belül való befejezése {2/2017. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [51]–[52]} és az indokolt bírói döntéshez való jog {7/2013. III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a tisztességes eljárásnak része, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 116, 118; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.
- [37] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában részben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó törvényes bíróhoz való jog sérelmét állította. Az Alkotmánybíróság ezért áttekintette a törvényes bíróhoz való jog alkotmányos tartalmát az ügyelosztási rend közzétételére vonatkozó törvényi szabályozással összefüggésben.
- [38] 2.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. Az Alkotmánybíróság értelmezésében „[a] törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. Ezen túlmenően a Bszi. ismeri a törvény által rendelt bíró fogalmát, aki pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés]” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [39] A Bszi. 8. §-a tehát a törvény alapelvei között rögzíti a törvényes bíróhoz való jogosultságot, és meghatározza a törvényes bíró fogalmát. A törvényes bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró. A jogalkotó a Bszi. normaszöveg-javaslatához fűzött indokolásban kifejezetten hangsúlyozta, hogy „[e]zen alapvető rendelkezésekhez való szoros kapcsolódása okán, illetve arra tekintettel, hogy ezen jog biztosításának egyik garanciája az ügyelosztási rend kialakítása, a törvény az Alapelvek között helyezi el az ügyelosztási rendre vonatkozó részletszabályokat”. A Bszi. 11. § (2) bekezdése garanciális szabályként előírja, hogy „[a]z ügyelosztási rendtől az eljárási

törvényekben szabályozott esetekben, továbbá igazgatási úton a bíróság működését érintő fontos okból lehet eltérni”.

- [40] Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – figyelemmel volt az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatában megjelenő azon lényeges szempontra, hogy az eljáró bíró kiválasztásának, illetve az ügyelosztási rend elveinek és egyéb törvényi szempontjainak mindig ellenőrizhetőnek kell lennie. Ellenkező esetben a szabályozás felvetheti, hogy a függetlenség és pártatlanság hiányának látogatát keltse, és hogy nem biztosítja azt az előreláthatóságot és bizonyosságot, amely ahhoz kell, hogy egy bíróság „törvény által felállított” bíróságnak minősüljön {EJEB *Miracle Europe Kft. kontra Magyarország* (57774/13), 2016. január 12., 63. bekezdés; lásd részletesen: 3001/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [50]–[54]}.
- [41] 2.2. Az indítványozó részben azért állította a törvényes bíróhoz való jog sérelmét, mert a másodfokú bíróság nem a nyilvánosan elérhető ügyelosztási rendnek megfelelő összetételben járt el.
- [42] Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok alapján megállapította, hogy a Fővárosi Ítéltábla honlapján a 2020. évre – a másodfokú ítélet meghozatalakor (2020. február 6.) – elérhető ügyelosztási rend szerint az 1.Pf. tanács összetétele: Véghné dr. Szabó Zsuzsanna bíró (2019. november 28-tól 2020. június 30-ig tanácselnöki megbízás alapján), dr. Ribai Csilla elnök, tanácselnök, dr. Hegedűs Mária bíró, dr. Kovács Helga Mariann bíró. Ehhez képest az indítványozó ügyében az 1.Pf. tanács dr. Hegedűs Mária tanácselnök és előadó bíró, dr. Kovács Helga bíró és dr. Ócsai Beatrix bíró összetételben járt el.
- [43] Az Alkotmánybíróság az indítványban állított jogsérelemre tekintettel az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján megkereste az indítványi kérelemmel érintett bíróság vezetőjét.
- [44] A Fővárosi Ítéltábla elnöke az Alkotmánybíróság megkeresésére kifejtette, hogy a másodfokú tanács azért járt el a nyilvánosan elérhető ügyelosztási rendtől eltérő összetételben, mert az ügyelosztási rend szerint tanácselnöki feladatokat ellátó bíró akadályoztatása miatt a 2020. február 6-i tárgyalási napon nem tudott eljárni. A Fővárosi Ítéltábla elnöke ezért a 2019. december 7-én kelt – 2019.El.II.F.12/40-I. számú – intézkedésével az ügy előadó bíróját bízta meg az adott ügy tanácselnöki feladatainak az ellátásával. Az ítéltábla elnöke utalt arra, hogy ezen intézkedése a Fővárosi Ítéltáblának az érintett időszakban hatályos Szervezeti és Működési Szabályzat (a továbbiakban: SZMSZ) 62. § (2) bekezdésén és az ügyelosztási rend III/8. pontján alapul. E rendelkezés értelmében a tanácselnök akadályoztatása esetén a kollégiumvezető vagy kollégiumvezető-helyettes javaslatára az elnök dönt a helyettes tanácselnökről.
- [45] A Fővárosi Ítéltábla utalt arra is, hogy a tanács harmadik tagjaként a helyettesítési beosztás szerinti bíró járt el. Válaszához mellékelte a Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiumának a 2020. február 1-28-ig terjedő időszakra előre meghatározott helyettesítési beosztását.
- [46] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a Fővárosi Ítéltábla elnöke a közzétett ügyelosztási rendtől az ügyelosztási rend szerinti tanácselnök akadályoztatása miatt a bíróság SZMSZ-ében foglaltak alapján – az ügyelosztási rendben meghatározott eljárási rendben és a helyettesítési beosztás szerint – tért el.
- [47] A fenti indokok miatt a másodfokú eljárás vonatkozásában nem állapítható meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó törvényes bíróhoz való jog sérelme.
- [48] 2.3. Az indítványozó másrészt azért állította a törvényes bíróhoz való jog sérelmét, mert álláspontja szerint a Kúria ügyében eljáró Pfv.IV. tanácsa sem a nyilvánosan elérhető ügyelosztási rendnek megfelelő összetételben járt el.
- [49] A Kúria 2021. június 22-től hatályos ügyelosztási rendje alapján megállapítható, hogy a Kúria Pfv.IV. tanácsának tanácselnökei: Böszörményiné dr. Kovács Katalin elnökhelyettes és dr. Kovács Zsuzsanna. A tanács tagjai dr. Pataki Árpád és dr. Dzsula Marianna.
- [50] Az indítványozó ügyében tehát egyértelműen megállapítható, hogy a Kúriának az érintett tanácsa a nyilvánosan elérhető ügyelosztási rendnek megfelelő összetételben járt el (tanácselnök: dr. Kovács Zsuzsanna, előadó bíró: dr. Dzsula Marianna, bíró: dr. Pataki Árpád), ezért a törvényes bíróhoz való jog sérelme nem merülhet fel. Nem alapozza meg továbbá a törvényes bíróhoz való jog sérelmét az indítványozónak az az érvelése sem, amely szerint a Fővárosi Ítéltáblán korábban igazgatási feladatot ellátó előadó bíró „találkozhatott” az indítványozó ügyével.

- [51] 3. Az indítványozó a nyilvános tárgyaláshoz való joga sérelmét arra tekintettel állította, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban tárgyalás tartása nélkül járt el.
- [52] Az Alkotmánybíróság ezért áttekintette a nyilvános tárgyaláshoz való jog releváns tartalmát. Ennek során figyelemmel volt az EJEB gyakorlatára is [3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [15]].
- [53] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből az következik, hogy a bíróságnak a jogvitákat nyilvános tárgyaláson (az alapján) kell elbírálnia. Az Alkotmánybíróság azonban a 3115/2013. (VI. 4.) AB határozatban azt is megállapította, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből nem következik, hogy a bíróságok az adott ügyre vonatkozó valamennyi rendes és rendkívüli jogorvoslati eljárásban a fél jogait és kötelezettségeit kizárólag tárgyaláson bírálhatják el. A tárgyalási elv, a szóbeliség és a közvetlenség a polgári peres eljárás alapelvei közé tartozik. Nem jelenti azonban ezeknek az alaptörvényi szabállyá emelt alapelveknek a sérelmét, ha a törvény egyes - különösen a rendkívüli - jogorvoslati eljárásokban a bíróság számára lehetővé teszi az indítvány tárgyaláson kívüli elbírálását is” (Indokolás [43]).
- [54] A 3064/2016. (IV. 11.) AB határozatában az Alkotmánybíróság megerősítette azon álláspontját, hogy „önmagában a tárgyalás tartásának mellőzése – más eljárási vagy anyagi jogi alaptörvény-ellenesség hiányában – nem jelent alkotmányjogilag releváns procedurális alapjogi sérelmet. Ilyen alapjogi sérelem fő szabályként az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egészének figyelembe vétele alapján állapítható meg, nem pedig pusztán e komplex alaptörvényben biztosított jog egyes részjogosítványainak a jog egészéből kiszakított értelmezésével” (Indokolás [14]).
- [55] 3.2. Az EJEB gyakorlatában kiemeli, hogy a fellebbviteli eljárásokban, még akkor is, ha a másod- vagy harmadfokú bíróság mind jogkérdéseket, mind ténykérdéseket elbírálnak, a tisztességes tárgyalás [Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 6. cikk (1) bekezdés] nem követeli meg mindig, az ügy jellegétől függetlenül nyilvános tárgyalás tartását [EJEB *Fejde kontra Svédország* [GC] (12631/1987), 1991. október 29., 31–32. bekezdés]. Az elsőfokú eljárást követően a nyilvános tárgyalás szükségességének megítélése során más szempontokra is, így az észszerű időn belüli elbíráláshoz való jogra és ehhez kapcsolódóan a bíróságok ügyterhének gyors kezelésére is figyelemmel kell lenni. Ha első fokon már tartottak tárgyalást, akkor a tárgyalás mellőzését a másod-, illetve harmadfokú eljárás sajátos jellemzői indokolhatják [EJEB *Helmers kontra Svédország* (11826/85), 1991. október 29., 36. bekezdés].
- [56] Az EJEB gyakorlatából az szűrhető le, hogy az EJE 6. cikk 1. bekezdéséből nem következik a nyilvános tárgyalás tartásának, illetve a személyes megjelenés jogának a biztosítása a fellebbviteli bíróság előtt, még akkor sem, ha e bíróság mind ténykérdésben, mind jogkérdésben felülbírálati jogkörrel rendelkezik. Annak eldöntése érdekében, hogy kell-e tárgyalást tartani, a kérdéses eljárás különös jellemzőire, a fellebbviteli fórum felülbírálati jogkörére, az ügyben eldöntendő kérdés természetére és a felek érdekeire kell figyelemmel lenni.
- [57] 3.3. Az adott esetben az indítványozó a Kúria Pfv.IV.20.672/2020/7. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét arra tekintettel állította, hogy a Kúria – véleménye szerint – tévesen tájékoztatta az indítványozót arról, hogy nem kérheti tárgyalás tartását. Utalt arra, hogy a 2020. április 21-én előterjesztett felülvizsgálati kérelmében tárgyalás tartását kérte. A Kúria a 2020. június 23-án meghozott Pfv.IV.20.672/2020/3. számú végzésében a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet 2020. április 21-én hatályos 29. § (1) bekezdésére hivatkozással tájékoztatta az indítványozót, hogy a felülvizsgálati eljárásokban a felek tárgyalás tartását nem kérhetik. Az indítványozó érvelése szerint ugyanakkor a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készületségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 143. § (1) bekezdése kizárólag akkor tette lehetővé, hogy a Kúria tárgyalás tartása nélkül járjon el, ha a 2020. március 31. napja és 2020. június 1. napja közötti időszakban értesítette a feleket a tárgyaláson kívüli elbírálásról. Az indítványozó esetében ugyanakkor az értesítésre 2020. június 23-án került sor.
- [58] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria azért hozta meg a Pfv.3. sorszámú „jogellenes végzését a nyilvános tárgyalás mellőzéséről, hogy a felülvizsgálati eljárásban az indítványozó ne tudja előadni a határidőkkel kapcsolatos meglátásait és az alperesi ellenkérelem elkésettségét és annak jogellenes befogadását”.
- [59] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésére tekintettel hangsúlyozza, hogy az indítványozó által állított sérelem a felülvizsgálat – mint rendkívüli perorvoslati – szakban merült fel. Ebben az eljárási szakban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt (Pp. 422. §). A felülvizsgálati kérelemben nem lehet

hivatkozni új jogalapra és olyan új tényre, körülményre, amely nem volt az elsőfokú eljárás tárgya. Lényeges továbbá kiemelni, hogy a felülvizsgálati tárgyaláson a felülvizsgálati kérelem kiegészítésére vagy megváltoztatására sincs lehetőség [Pp. 413. § (3) bekezdése]. A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél abban a keretben adhatja elő indokaikat, amelyet a felülvizsgálati kérelem kijelöl.

- [60] A Pp. hivatkozott rendelkezései alapján tehát megállapítható, hogy az indítványozó a felülvizsgálati tárgyaláson – a jogorvoslati szak rendkívüli jellege folytán – csak olyan indokokat adhatott volna elő, amely az elsőfokú eljárásnak tárgya volt, és amelyet a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott.
- [61] Az Alkotmánybíróság döntéseiben következetesen hangsúlyozza, hogy miután nem törvényességi szempontú vizsgálatot végez, és nem egyszerű felülvizsgálati fórumként jár el, az esetleges eljárási hibák, jogértelmezési, ténymegállapítási kérdések nem vezetnek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének megállapítására. Az alkotmányossági vizsgálat fókuszában az a kérdés áll, hogy az eljárás egésze szempontjából történt-e olyan beavatkozás, amely az eljárás tisztességtelenségét eredményezi. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza ezért: „Az eljárás egyes elemeinek törvénysértő volta önmagában nem eredményez szükségképpen alaptörvény-ellenességet, és – mivel eljárása során az Alkotmánybíróság előtt mércéül kizárólag az Alaptörvény áll –, csak alapos alkotmányjogi mérlegelés után dönthető el, hogy [...] egyes szabálysértések, akár külön-külön, akár összességükben alaptörvény-ellenességhez vezettek-e” {3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [50]; 3305/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [62] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az egyetem ellenkérelmével és a határidő hosszabbítással összefüggésben előadott kifogását az első- és másodfokú bíróság vizsgálta, és részletes indokát adta annak, hogy miért nem valósult meg eljárási szabálysértés. A Kúria pedig ítéletében utalt arra, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelme ebben a körben – figyelemmel a Pp. 413. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglaltakra – érdemi vizsgálatra alkalmatlan volt, mert nem tartalmazta a megsértett jogszabályt, és annak indokait, hogy az állított jogszabálysértés hogyan és miért hatott ki az ügy érdemi eldöntésére.
- [63] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a jelen ügyben nem állapítható meg a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3670/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3296/2022. (VI. 24.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a fegyveres és a rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálat elismerése céljából megállapított szolgálati juttatásról szóló 712/2021. (XII. 20.) Korm. rendelet 12. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett indítvány az alábbiak szerint foglalható össze.
- [2] Az indítványt két magánszemély terjesztette elő, akik a Rendőrség hivatásos állományú tagjaként teljesítenek szolgálatot 2002, illetve 2003 óta.
- [3] Az indítványozók a 2022. február 7. napján érkezett alkotmányjogi panaszukban a fegyveres és a rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálat elismerése céljából megállapított szolgálati juttatásról szóló 712/2021. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 12. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték arra hivatkozva, hogy az sérti az Alaptörvény II. cikkében meghatározott emberi méltósághoz való jogukat, valamint a XV. cikk (2) bekezdésében meghatározott diszkrimináció tilalmát.
- [4] Az alkotmányjogi panasz szerint az R. 12. §-ában rögzített, a védőoltás felvételének elmulasztásához fűzött joghátrány – az R. személyi hatálya alá tartozó személyek szolgálati juttatástól történő megfosztása – rendkívül súlyos megkülönböztetésnek minősül, amely nincs arányban a pandémia visszaszorításának céljával, az Alaptörvényben lefektetett jogelvekkel. Az indítványozók értelmezésében az oltás felvételének elmulasztása az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésben foglalt „egyéb helyzet” szerinti megkülönböztetésnek minősül, amelynek azonban nincsen alkotmányos alapja. Álláspontjuk szerint a szolgálati juttatás az eddigi munkájuk elismeréseként értelmezendő, és nem hozható kapcsolatba a pandémiával, vagy az oltási kötelezettséggel. Előadták, hogy a koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybevételéről szóló 599/2021. (X. 28.) Korm. rendelet által kilátásba helyezett fizetés nélküli szabadság alkalmazása szintén számos alapjogsértést megvalósít, viszont aki oltatlan, vagy esetleg a betegségeen átesett kétszeres megtorlásban részesül. A panasz az Alaptörvény II. cikkével összefüggésben csak annyit tartalmaz, hogy az emberi méltóságból fakadó követelmény, hogy mindenkit másokkal egyenlően értékes személyként kezeljenek.
- [5] 2. A támadott szabályozás az alábbiak szerint foglalható össze.
- [6] 2.1. Az R. 2021. december 31. napján lépett hatályba, azt a Kormány az Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva alkotta meg.
- [7] 2.2. Az R. értelmében a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) hatálya alá tartozó hivatásos és szerződéses állományú katonára (a továbbiakban: katona), a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) hatálya alá tartozó hivatásos állomány tagjára és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló 2020. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: NAVtv.) hatálya alá tartozó pénzügyőri státuszú foglalkoztatott (a továbbiakban: pénzügyőr) (a továbbiakban együtt: hivatásos szolgálatot ellátó személy) Magyarország biztonsága érdekében végzett munkájuk elismeréseként egyszeri szolgálati juttatásban részesülnek.

A szolgálati juttatás alapja – bizonyos kivételektől eltekintve a katona és a pénzügyőr vonatkozásában a részére megállapított illetményből számított távolléti díj összege, illetve a hivatásos szolgálati jogviszonyban álló vonatkozásában a távolléti díjnak, valamint – ha ilyen megállapítására sor került – a miniszter által rendeletben megállapított kiegészítő juttatásnak az együttes összege, amely a hivatásos szolgálatot ellátó személyt 2021. december 31. napján megilleti. A szolgálati juttatás mértéke az alapját képező összeg hatszorosa. A szolgálati juttatásra jogosultságról és annak összegéről a munkáltatói jogkört gyakorló intézkedést ad ki.

- [8] Az R. 5. § (1) bekezdése értelmében nem jogosult a szolgálati juttatásra az a hivatásos szolgálatot ellátó személy, aki 2021. december 31. napján lemondási vagy felmentési idejét tölti, akinek a szolgálati jogviszonya szünetel, aki mérlegelési jogkörben engedélyezett illetmény nélküli szabadságát tölti, aki a Hszt. 320. § szerinti senior állomány tagja, valamint az a szerződéses állományú katona, aki egyoldalú szerződésbontása esetén lemondási idejét tölti.
- [9] A már kifizetett szolgálati juttatás teljes összegének visszatérítésére köteles – bizonyos kivételekkel – az a hivatásos szolgálatot ellátó személy, aki 2021. december 31. napján nem rendelkezett három év folyamatos szolgálati jogviszonnyal, és szolgálati jogviszonya a létesítéstől számított három év folyamatos szolgálati jogviszony elérését megelőzően megszűnik. Ettől eltérően időarányos visszatérítési kötelezettség terheli azt a hivatásos szolgálatot ellátó személyt, aki 2021. december 31. napján nem rendelkezett három év folyamatos szolgálati jogviszonnyal, és szolgálati jogviszonya a három év folyamatos szolgálati jogviszony elérését megelőzően azonnali hatályú lemondással vagy fizikai alkalmatlanság megállapítása miatt szűnik meg. Szintén időarányos visszatérítési kötelezettség terheli azt a pénzügyőrt, aki 2021. december 31. napján nem rendelkezett három év folyamatos szolgálati jogviszonnyal, és a három év folyamatos szolgálati jogviszony elérését megelőzően, kérelmére, tisztviselői munkakörbe kerül kinevezésre.
- [10] Az R. 12. §-a értelmében nem jogosult a szolgálati juttatásra az a hivatásos szolgálatot ellátó személy, akinek a részére a munkáltatója a koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybevételéről szóló kormányrendelet alapján illetmény nélküli szabadságot rendelt el, vagy akinek a részére illetmény nélküli szabadság elrendelésének van helye. Amennyiben az e körbe tartozó hivatásos szolgálatot ellátó személy részére a juttatás már kifizetésre került, a 2021. december 31-ig megszerzett szolgálati jogviszony időtartamától függetlenül köteles azt visszatéríteni.
- [11] 3. Az R. megalkotásában közreműködő minisztériumot vezető belügyminiszter tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az indítvánnyal, illetve az R.-rel kapcsolatos jogi-szakmai álláspontjáról. Eszerint a szabályozás egészéből egyértelműen kiolvasható az a jogalkotói szándék, hogy a szolgálati juttatásnak nem csupán, illetve nem elsősorban a hosszabb ideje történő szolgálatteljesítés elismerése a célja (hiszen egyrészt erre alapvetően a jubileumi jutalom szolgál, másrészt a szabályozás mindössze három éves szolgálati időt követel meg, illetve próba-időt töltő állománytagok is a jogosultak közé tartoznak), hanem az állománymegtartás, a rendvédelmi szervnél való további szolgálat ösztönzése is. Emiatt a jogalkotó nem kívánta a szolgálati juttatást differenciálás nélkül minden, hivatásos szolgálatban álló személynek biztosítani.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

- [13] 2. Az R. releváns rendelkezései:

„5. § (1) Nem jogosult a szolgálati juttatásra

a) az a hivatásos szolgálatot ellátó személy, aki lemondási idejét tölti,

- b) az a hivatásos szolgálatot ellátó személy, aki felmentési idejét tölti, ha
 ba) a felmentési idő megkezdését megelőző napon nem rendelkezett – az adott jogviszonyra érvényes számítás alapján – három év folyamatos szolgálati jogviszonnal, vagy
 bb) a felmentésére neki felróható okból került sor,
 c) az a hivatásos szolgálatot ellátó személy, akinek a szolgálati jogviszonya szünetel,
 d) az a hivatásos szolgálatot ellátó személy, aki mérlegelési jogkörben engedélyezett illetmény nélküli szabadságát tölti,
 e) az a hivatásos szolgálati jogviszonyban álló személy, aki a Hszt. 320. § szerinti szenior állomány tagja, valamint
 f) az a szerződéses állományú katona, aki egyoldalú szerződésbontása esetén lemondási idejét tölti 2021. december 31. napján.”

„10. § (1) A szolgálati juttatás teljes összegének visszatérítésére köteles – a (2)–(4) bekezdés szerinti kivétellel – a hivatásos szolgálatot ellátó személy, aki 2021. december 31. napján nem rendelkezett három év folyamatos szolgálati jogviszonnal, és szolgálati jogviszonya a létesítéstől számított három év folyamatos szolgálati jogviszony elérését megelőzően megszűnik.”

„12. § Az 5. § (1) bekezdésében foglaltakon túlmenően nem jogosult a szolgálati juttatásra a hivatásos szolgálatot ellátó személy, illetve – amennyiben részére a juttatás már kifizetésre került – a 2021. december 31-ig megszerzett szolgálati jogviszony időtartamától függetlenül a 10. § (1) bekezdése szerinti visszatérítési kötelezettség terheli azt a hivatásos szolgálatot ellátó személyt, akinek a részére a munkáltatója a koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybeviteléről szóló kormányrendelet alapján illetmény nélküli szabadságot rendelt el, vagy akinek a részére illetmény nélküli szabadság elrendelésének van helye.”

III.

- [14] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az R. 2021. december 31. napján lépett hatályba. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen időponthoz képest az indítvány határidőben érkezett, ezért a hivatkozott törvényi feltételnek a panasz megfelel.
- [15] 2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz eljárás kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. A kivételes panasz esetében – mivel az közvetlenül a norma ellen irányul – különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*tól.
- [16] 2.1. A személyes érintettség az indítványozó alapjogát érintő sérelmét jelenti, ám az indítványozó nem csak akkor érintett személyesen, ha ő a norma címzettje. Ha a norma címzettje harmadik személy, a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés maga érinti-e az indítványozó alapjogát; végül az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni {vö. 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], legutóbb: 3128/2022. (IV. 1.) AB határozat, Indokolás [87]}.
- [17] Az R. címzettjei – a személyi hatályra vonatkozó 1. § alapján – a hivatásos szolgálatot ellátó személyek, valamint annak hatálya alá tartozó munkáltatók, figyelemmel a 3. § (2) bekezdésre, amely szerint „[a] szolgálati juttatásra jogosultságról és annak összegéről a munkáltatói jogkör gyakorló munkáltatói intézkedést ad ki”. Az R. indítvány által kifogásolt 12. §-a az indítványozók alapjogát érinti, mivel a szolgálati jogosultságból való

kizárás egy, nagyságrendileg félévi jövedelmük mértékével megegyező juttatástól való esés számukra hátrányt jelent.

- [18] Az indítványozók munkáltatói igazolással támasztották alá, hogy az R. hatálya alá tartozó szervnél hivatásos szolgálatot ellátó személyek, továbbá nyilatkoztak arról, hogy a szolgálati juttatás folyósításához szükséges oltást nem vették fel, ezért személyes érintettségük az R. 12. §-ával összefüggésben megállapítható.
- [19] 2.2. Az érintettség közvetlen és aktuális voltát illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet továbbá arra, hogy „[a]z érintettség abban az esetben is megállapítható, ha jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekmények még nem történtek, de jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik, hogy a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik” [4/2018. (IV. 27.) AB határozat, Indokolás [28]].
- [20] Az R. 3. § (2) bekezdése értelmében „[a] szolgálati juttatásra jogosultságról és annak összegéről a munkáltatói jogkör gyakorló munkáltatói intézkedést ad ki”. A belügyminiszter *amicus curiae* beadványában tájékoztatta az Alkotmánybíróságot arról, hogy az indítványozók mint a Hszt. személyi hatálya alá tartozó hivatásos állományú személyek részére a SARS-CoV-2 koronavírus elleni védőoltás elmulasztása miatti illetmény nélküli szabadság elrendeléséről és a szolgálati juttatás megállapításáról munkáltatói intézkedés került kiadásra. Ezzel szemben a Hszt. 267. §-a alapján szolgálati panaszt lehet benyújtani, azaz nem kizárt a jogorvoslat. Ugyanakkor az R. 12. §-a eltérést nem engedő módon zárja ki a szolgálati juttatásra jogosultak köréből azokat, akiknek a munkáltatójuk az oltás felvételének elmulasztása miatt rendelt el fizetés, illetve illetmény nélküli szabadságot. A kógens rendelkezésre figyelemmel a munkáltatónak nincs mérlegelési lehetősége, s a hátrányos jogkövetkezmények orvoslására egy esetleges munkaügyi vita nem tekinthető hatékonynak, a jogsérelem ugyanis kényszerítően bekövetkezik. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ilyen esetben az indítványozó aktuális érintettsége megállapítható [3537/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [21] 3. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz is csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítható [3232/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [9]; 3238/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [21]].
- [22] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény II. cikkének sérelmét a diszkrimináció tilalmának állított sérelmén keresztül veti fel. „E tekintetben az Alkotmánybíróság emlékeztet azon gyakorlatára, amely szerint »az emberi méltósághoz való jogot tekinti az általános jogegyenlőség forrásának. Ez ugyanakkor azt is jelenti, hogy az Alaptörvény II. cikkének immanens tartalmi eleme, hogy az önkényes – tehát észszerű, kellő súlyú alkotmányos indok nélküli – megkülönböztetéstől mentesen érvényesüljön. Más szavakkal, az emberi méltósághoz való jog speciális megnyilvánulása az alkotmányozó hatalom által az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében immáron külön is nevesített általános jogegyenlőség.« [3157/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [32]] A 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat [...] indokolásának [23] bekezdése szerint »az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános egyenlőségi szabály [...], amely a jogrend valamennyi szabálya tekintetében azért biztosítja az egyenlően kezelés követelményét, mert az egyenlőség végső forrása az egyenlő emberi méltóság« [idézi ugyancsak: 2/2021. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [105]]. Minthogy az egyenlően kezelés követelménye a jogrend valamennyi szabályára kiterjed, az szükségképpen felöleli az alapjogok egyenlő biztosítását is. Ekképpen nemcsak az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének, hanem e cikk (2) bekezdésének alapja is az emberi méltósághoz való jog” [27/2021. (XI. 5.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), Indokolás [59]]. Azon indítványelem tehát, amely a panasz által megvalósulni vélt diszkriminációval összefüggésben az Alaptörvény II. cikkére utal, az Alaptörvény XV. cikkére vonatkozó vizsgálat keretében értékelendő.
- [23] Az indítványozók a kérelmüket az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére alapították. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint erre akkor lehet hivatkozni, ha a diszkriminatívnak tekintett rendelkezések valamilyen alapjogot érintenek és a megkülönböztetés e bekezdésben felsorolt valamelyik védett tulajdonságon alapul – azzal a kitéttel, hogy a felsorolás nem taxatív, hanem nyitott az „egyéb helyzet” fordulatra tekintettel (e kritériumrendszerről lásd: Abh1., Indokolás [68]–[70]).
- [24] Jelen ügyben egyrészt az emelendő ki, hogy a hivatásos szolgálatot ellátó személyek foglalkoztatási jogviszonyára vonatkozó jogállási törvények és egyéb jogszabályok nem tartalmazzak a szolgálati juttatással kapcsolatos előírást, esetükben a juttatás biztosítása nem következik kényszerítően az Alaptörvény valamely rendelkezéséből, az a jogalkotó saját elhatározásán, az e tekintetben fennálló mérlegelési jogán alapul. Az indítvány által felvetett diszkrimináció-tilalommal összefüggő kérdés tehát egy olyan juttatáshoz való hozzáféréssel

kapcsolatos, amelyet a jogalkotó *ex gratia* jelleggel nyújtott és amely így – a diszkrimináció-tilalmon kívül – alapjogi védelmet nem élvez. Megjegyzendő másrészt, hogy az R. által teremtett differenciálás az indítványozók által megfogalmazott érvek alapján nem köthető egyetlen, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében – ideértve az egyéb helyzet szerinti megkülönböztetést is – nevesített tulajdonsághoz sem.

- [25] Mivel az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének két alkalmazási feltétele közül egyik sem teljesül, az Alkotmánybíróság a támadott jogszabályi rendelkezés alkotmányosságát nem az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, hanem az (1) bekezdésében foglalt általános jogegyenlőségi szabály alapján ítélte meg {az Alaptörvény XV. cikk e két bekezdése közti áttérés lehetőségéről lásd: 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [72]}
- [26] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése az indítványozók alapvető jogának minősülő tartalmat hordoz {3073/2021. (III. 4.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [4], [10] és [18]}, ekképpen a panasz a befogadhatóság ezen feltételének is megfelel.
- [27] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem feltételeit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés] teljesíti-e. E követelményeknek az indítvány megfelel. Tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozók jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 26. § (2) bekezdés], az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], az Alaptörvény sérelmi vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], valamint kifejezett kérelmet tartalmaz a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az Alaptörvény XV. cikk tekintetében az indítványozók megfelelő, alkotmányjogi szempontból releváns indokolást adtak elő arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [28] 5. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy azon, a Hjt., a Hszt. és a NAVtv. hatálya alá tartozó, hivatásos szolgálatot ellátó személyek kizárása a szolgálati juttatásra való jogosultak köréből, akiknek részére a munkáltatója azért rendelt el illetmény nélküli szabadságot, mert nem vették fel a koronavírus elleni védőoltást összeegyeztethető-e a diszkrimináció tilalmával.
- [29] 6. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése értelmében az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjeszthet a testület elé. Az Alkotmánybíróság a jelen esetben a hivatkozott rendelkezés alkalmazásával járt el.

IV.

- [30] Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [31] 1. Az Alkotmánybíróságnak először azt a tesztet kellett kiválasztania, amelynek alkalmazásával a támadott szabályozás Alaptörvénnyel való összhangja megítélhető.
- [32] 1.1. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az R. megalkotására, alkalmazására és alkotmányossági vizsgálatára egyaránt az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdése alapján elrendelt veszélyhelyzet időszaka alatt került sor. Az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése értelmében „[k]ülönleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszhető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható”.
- [33] Mindezek mellett a jelen ügyben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy noha az R.-t különleges jogrend egyik típusában, veszélyhelyzetben alkotta meg a Kormány, az nem ún. veszélyhelyzeti kormányrendelet, mivel kibocsátására nem az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése alapján került sor. Amint azt a preambuluma rögzíti, az R. megalkotása az Alaptörvénynek a Kormány – normál jogrendre is irányadó – eredeti rendeletalkotásának alapját képező 15. cikk (1) és (3) bekezdésén nyugszik. Az R. a 2. és a 3. §-ában utal arra is, hogy a juttatás

- a hivatásos szolgálatot ellátó személyek Magyarország biztonsága érdekében végzett munkájuk elismeréseként jár, a szabályozás céljai között a koronavírus-járvány elleni védekezés nem jelenik meg.
- [34] Az R.-hez indokolás nem tartozik, azonban a belügyminiszter az *amicus curiae* beadványában rögzítette, hogy a szolgálati juttatásnak nem csupán, illetve nem elsősorban a hosszabb ideje történő szolgálatteljesítés elismerése a célja – mivel egyrészt arra alapvetően a jubileumi jutalom szolgál, másrészt a szabályozás mindössze három éves szolgálati időt követel meg, harmadrészt a próbaidőt töltő állománytagok is a jogosultak közé tartoznak –, hanem az állomány megtartás, a rendvédelmi szervnél való további szolgálat ösztönzése is.
- [35] Az előzőekben kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezés alkotmányosságának megítélésére nem az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdésében említett, hanem a normál jogrendre vonatkozó standardokat tekintette irányadónak.
- [36] 1.2. Második lépésként az Alkotmánybíróságnak a normál jogrendre irányadó tesztek közül kellett kiválasztania azt, amelyet a jelen ügyben alkalmaznia kell. Az Alkotmánybíróság már több döntésében foglalkozott az Alaptörvény diszkriminációtilalmi rendelkezéseivel. Ezek alapján rögzíthető, hogy „[a]z Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján valamely megkülönböztetés alaptörvény-ellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható helyzetben lévő – homogén csoportba tartozó – jogalanyok között” {13/2020 (VI. 22.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.), Indokolás [35]}. Minthogy az Alkotmánybíróság fentebb már megállapította azt, hogy az indítvány tartalmilag az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozik, a felvetett megkülönböztetés Alaptörvénnyel való összhangját az ún. észszerűségi teszt alapján bírálta el.
- [37] 2. Az észszerűségi teszt szempontjait az Alkotmánybíróság az alábbiak szerint foglalta össze: „Alkotmányjogi szempontból a különbségtétel akkor aggályos, ha a megkülönböztetésnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka, vagyis az önkényes {lásd pl. [...] 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]}. Elsősorban tehát az a kérdés, hogy fennáll-e a korlátozás (fennáll-e megkülönböztetés, eltérő-e a bánásmód; az eltérő bánásmód hátrányos-e az érintettek; az érintettek összehasonlítható helyzetben vannak-e, tehát a megkülönböztetés homogén csoportba tartozó személyek között áll-e fenn). Ezután azt kell megvizsgálni, hogy az eltérő bánásmód a vonatkozó alkotmányjogi mérce alkalmazásával igazolható-e” (Abh3., Indokolás [35]).
- [38] 2.1. Az észszerűségi teszt első lépése tehát annak vizsgálata, hogy az indítvány által felvetett megkülönböztetés valós-e, fennáll-e {lásd például: 24/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [76]}. A jelen ügyben támadott jogszabályi rendelkezés nem valamennyi hivatásos szolgálatot ellátó személy számára biztosítja a szolgálati juttatásra való jogosultságot, így többek között azokat is kizárja a jogosulti körből, akik a koronavírus elleni oltást nem vették fel. Erre figyelemmel megállapítható, hogy a támadott szabályozás az indítványozókra nézve megkülönböztetést tartalmaz.
- [39] 2.2. A teszt második eleme szerint a megkülönböztetés hátrányos jellegéről kell meggyőződni. Jelen ügy tárgya egy nagy összegű – körülbelül a foglalkoztatott hathavi távolléti díjának megfelelő mértékű – juttatástól való elesés, ami a foglalkoztatott számára egyértelműen hátrányos.
- [40] 2.3. A következőkben az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a megkülönböztetés homogén, vagy heterogén csoportba tartozókat érint-e. Az indítványozók által támadott rendelkezés kifejezetten azokat zárja ki a juttatásból, akiknek a munkáltatója a koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybeviteléről szóló kormányrendelet alapján illetmény nélküli szabadságot rendelt el, vagy akinek a részére illetmény nélküli szabadság elrendelésének van helye.
- [41] Az indítványozók szerint a jogalkotó az oltást felvett és az oltási programban részt nem vett személyeket különböztette meg egymástól. Ez azonban kizárólag az R. 12. §-át vizsgálva, azt az R. rendszeréből kiragadva igaz. Az R. 12. §-a maga is utal arra, hogy a szolgálati juttatásból való kizárásnak az 5. § (1) bekezdésében foglaltakon túlmenően esetét tartalmazza. Az 5. § (1) bekezdése pedig a szolgálati juttatásból való kizárás számos más esetkörét sorolja fel, amelyeknek közös eleme, hogy az azokban felsorolt munkájára a jövőben a munkáltató nem számíthat lemondási, felmondási idő töltése, szolgálati jogviszony szünetelése, mérlegelési jogkörben elrendelt illetmény nélküli szabadság töltése, vagy senior állományba tartozás miatt.

- [42] Az R. 12. §-ának a jogszabály egészével együttes rendszertani értelmezése alapján megállapítható, hogy nem az oltottak és oltás felvételét elmulasztók közti megkülönböztetés a releváns, hiszen oltást felvett személy is eleshet a szolgálati juttatásra való jogosultságtól, ha más – az R. 5. § (1) bekezdésében felsorolt – okból 2021. december 31-én nem tartozik az aktív állományba. Az alapján tett különbséget a jogalkotó a hivatásos szolgálatot ellátó személyek között, hogy – bizonyos egyéb feltételek fennállása mellett – aktív állományba tartoztak-e 2021. december 31. napján. E tekintetben az – akár az oltás felvételének elutasítása miatt, akár más okból – illetmény nélküli szabadságukat töltő hivatásos szolgálatot ellátó személyek nem képeznek homogén csoportot azokkal, akik aktív állományban álltak.
- [43] Az Alkotmánybíróság már többször kifejtette, hogy „nem minősül megengedhetetlen megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás eltérő jogalanyi körre vonatkozóan állapít meg eltérő rendelkezéseket. Az egyenlőség követelménye a jog általi egyenlőként való kezelésre irányuló alkotmányos elv, amely az azonos (homogén) szabályozási körbe vont jogalanyoknak a jogokból való egyenlő részesedését védi. Ez tehát azt jelenti, hogy abban az esetben minősül alaptörvény-ellenesnek a megkülönböztetés, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne” (legutóbb lásd: Abh2., Indokolás [19]). Amennyiben tehát különböző helyzetben lévő személyeket, csoportokat kezel eltérően a jogalkotó, a támadott szabályozás diszkriminatív jellege nem állapítható meg az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján.
- [44] 3. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította, mert megállapította, hogy az R. indítványozók által sérelmezett azon rendelkezése, amely kizárja a szolgálati juttatásra jogosultak köréből, azon hivatásos szolgálatot ellátó személyeket, akiknek részére a munkáltatója azért rendelt el illetmény nélküli szabadságot, mert nem vették fel a koronavírus elleni védőoltást, nem tekinthető indokolatlan, és ezáltal önkényes megkülönböztetésnek.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/391/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3297/2022. (VI. 24.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.456/2020/33. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kadlót Erzsébet ügyvéd) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában kérte a Kúria Bfv.III.456/2020/33. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és – a Győri Ítéltábla Bf.II.80/2019/48. számú ítéletére, illetve a Győri Törvényszék B.101/2017/77. számú ítéletére is kiterjedő hatályú – megsemmisítését. Az indítványozó a fentieken túl az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel a bíróságot a jogerős ítélet végrehajtásának felfüggesztésére, illetőleg ennek hiányában a jogerős ítélet végrehajtását „maga függeszse fel”.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a bírósági döntésekben megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozóval (és több társával) szemben a 2010. október 4-én történt, a köznyelvben vörösiszap-katasztrófa néven elhíresült esemény kapcsán került sor büntetőeljárás lefolytatására. Az indítványozó (és társai) ellen a Veszprémi Törvényszék előtt a Veszprém Megyei Főügyészség a 2012. január 5-én kelt B.2502/2010/235/I. számú vádiratában emelt vádat, melyben az indítványozót a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) szerinti közveszélyokozás büntette és más bűncselekmények elkövetésével vádolta. A vádat az ügyészség képviselője a végindítványában az időközben hatályba lépett, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) rendelkezéseinek megfelelően módosította.
- [4] A Veszprémi Törvényszék a 12.B.39/2012/900. számú ítéletével az indítványozót és társait – bűncselekmény hiányában – valamennyi vád alól felmentette. Az ügyészi fellebbezés folytán eljáró Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2017. február 6-án jogerős, Bf.48/2016/28. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte az indokolási kötelezettség megsértése okán, és új eljárás lefolytatására utasította az elsőfokú bíróságot azzal, hogy a megismételt eljárást a Veszprémi Törvényszék másik tanácsának kell lefolytatnia. Ezt követően azonban a Veszprémi Törvényszék elnöke jelezte, hogy minden bírója kizárt a megismételt eljárásból, és kezdeményezte más bíróság kijelölését. A Győri Ítéltábla a Győri Törvényszéket jelölte ki az eljárás lefolytatására, és végzése zárásaként meghatározta azokat a szempontokat, amelyeket a megismételt eljárásban szem előtt kellett tartani. Az erről szóló végzés és az ügy iratanyaga 2017. március 24-én érkezett meg a Győri Törvényszékre, amely 2017. október 26-án előkészítő ülést tartott, majd ugyanezen a napon megkezdte az ügy érdemi tárgyalását.
- [5] A Győri Törvényszék – a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban – 2019. február 4-én kihirdetett B.101/2017/77. számú ítéletével az indítványozót, mint az alapul fekvő büntetőügy I. rendű terheltjét bűnösnek mondta ki egy rendbeli közveszélyokozás büntetében [rég. Btk. 259. § (1) bekezdés 3. fordulat], egy rendbeli hulladékgazdálkodás rendjének megsértése büntetében [rég. Btk. 281/A. § (1) bekezdés b) pont, (2) bekezdés] és egy rendbeli gondatlanságból elkövetett közveszélyokozás vétségében [rég. Btk. 259. § (1) bekezdés 1. fordulat, (2) bekezdés b) pont, (3) bekezdés, (4) bekezdés 3. tétel]. Erre tekintettel az indítványozót halmazati büntetésül 2 év 6 hónap szabadságvesztésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztést fogházban rendelte végrehajtani és megállapította, hogy abból az indítványozó a büntetés kétharmad részének

letöltését követően bocsátható feltételes szabadságra. A szabadságvesztésbe beszámítani rendelte az indítványozó által előzetes fogvatartásban töltött időt.

- [6] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2019. december 13. napján kihirdetett Bf.II.80/2019/48. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet (a jogorvoslással érintett terheltek, így az indítványozó mint I. rendű terhelt, továbbá a II., és V. rendű terhelt tekintetében) akként változtatta meg, hogy az indítványozó terhére megállapított közveszélyokozás büntetteként értékelt cselekménye a Btk. 322. § (1) bekezdés 3. fordulata szerint, a közveszélyokozás vétségeként értékelt cselekménye a Btk. 322. § (1) bekezdés 1. fordulat (5) bekezdés 3. tétele szerint, a hulladékgazdálkodás rendjének megsértése büntetteként értékelt cselekménye a Btk. 248. § (1) bekezdés *b*) pontja, (2) bekezdése szerint minősül. Az indítványozó büntetését 4 év szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra súlyosította. Megállapította, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozata börtön. Egyebekben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet az indítványozó (és további, az alkotmányjogi panasszal nem érintett terheltek) tekintetében érdemben helybenhagyta.
- [7] A Győri Ítéltábla jogerős ügydöntő határozata ellen – más terheltek védői mellett – az indítványozó védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt. Az indítványozó szerint a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terheltek bűnösségét, a bűncselekményeket törvénysértően minősítette, valamint a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést. Sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem volt törvényesen megalakítva, más bíróság kizárólagos hatáskörébe és illetékességébe tartozó ügyet bírált el, továbbá az ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes.
- [8] A Kúria az indítványozó által támadott végzésével a Győri Törvényszék B.101/2017/77. számú, illetőleg a Győri Ítéltábla Bf.II.80/2019/48. számú ítéletét hatályában fenntartotta.
- [9] 3. Az indítványozó a fent ismertetett előzményeket követően fordult alkotmányjogi panaszával az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint az ügyében született bírósági döntések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (4) és (7) bekezdését, az alábbiak szerint.
- [10] 3.1. Az indítványozó mindenekelőtt arra hivatkozott, hogy a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részkövetelményét képező törvényes bíróhoz való jogát, és ennek sérelmén keresztül a pártatlanság követelményét. Az indítványozó szerint ügyében a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 17. § (5) bekezdése és 16. § (1) bekezdés *n*) pontja alapján a Veszprémi Törvényszék rendelkezett kizárólagos hatáskörrel és illetékességgel, ehhez képest a Győri Ítéltábla Bkk.95/2017/3. számú végzése folytán az eljárási és igazgatási szabályok mellőzésével az ügyet elvonta a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságtól, valamint az így eljáró bíró nem felelt meg a régi Be. rendelkezéseinek. Előadása szerint a fenti rendelkezések változatlan tartalommal kerültek megfogalmazásra a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 20. § (1) bekezdés 13. pontjában és 21. § (5) bekezdés 1. pontjában.
- [11] Az indítványozó szerint tehát a Győri Ítéltábla törvénysértő módon kizárta a megismételt eljárásból a Veszprémi Törvényszék valamennyi bíróját, ami az indítványozó oldalán a törvényes bíróhoz való joga sérelmét jelentette. Álláspontja szerint az eljárási jogszabálysértés tényét a Kúria támadott végzése is tényként állapította meg, ennek ellenére a jogerős ítéletet helyben hagyta.
- [12] Az indítványozó szerint a kizárással kapcsolatos kérdések rendezésére az Alkotmánybíróság 25/2017. (X. 17.) AB határozata indokolásának [33] bekezdése irányt mutathatott volna, így nem került volna sor az alaptörvénysértő döntések meghozatalára, illetőleg hatályban tartására. A fentiekén túl – érvelése szerint – a kizárólagos illetékesség megsértése abszolút hatályon kívül helyezési okot jelentett a régi Be. 373. § (1) bekezdés II. pont *c*) alpontja, és jelent a Be. 608. § (1) bekezdés *c*) pontja szerint is.
- [13] 3.2. A fentiekén túl az indítványozó szerint az eljáró bíróság nem volt törvényesen megalakítva. Érvelése szerint a régi Be. 14. § (7) bekezdése szerint a régi Be. 17. § (5)–(6) bekezdésében felsorolt bűncselekmények esetén, így a vád tárgyává tett bűncselekményeket tartalmazó ügyben is, az első fokon eljáró tanács elnöke (vagy az egyesbíró) és a másodfokú eljárásban, továbbá a Kúria kivételével a harmadfokú eljárásban is, a tanács egyik tagja az Országos Bírói Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöke által kijelölt bíró. A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 30. §-a értelmében a bírót a bíróság elnökének javaslatára jelöli ki az OBH elnöke; a kijelölés nyilvánosságát a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) rendelkezései alapján kell biztosítani. Az indítványozó szerint

azonban a megismételt eljárásban első fokon eljáró bíró ilyen kijelöléssel nem rendelkezett. Előadása szerint az Országos Igazságszolgáltatási Tanács (a továbbiakban: OIT) 167/2004. (IX. 14.) OIT határozatában a régi Be. 17. § (5) és (6) bekezdésében meghatározott ügyekben (a Győri Városi Bíróságon eljáró) ítélező bíróvá jelölte ki az eljáró bírót. Az OBH Elnöke azonban az Országos Igazságszolgáltatási Tanács határozatainak alkalmazhatóságáról szóló 561/2015. (XII. 7.) OBHE számú határozatával kihirdette, hogy az OIT határozatai 2016. január 1-től nem alkalmazhatók. Ezzel az indítványozó szerint az eljáró bíró speciális ügykategóriára való kijelölése is hatálytalanná vált. Az eljáró bírót a 607/2016. (X. 27.) OBHE határozattal a Győri Járásbíróságról (mint a városi bíróság jogutódjától) a Győri Törvényszékre helyezték át, ahová szóló kijelölése nem volt. Az indítványozó álláspontja szerint mivel az eljáró bíró kijelölése hiányzott, az elsőfokú bíróság nem volt törvényesen megalkotva, amit már a másodfokú eljárás során észlelni kellett volna. A Kúria a fenti eljárási szabálysértéseket nem tekintette abszolút hatályon kívül helyezési oknak. Összességében az indítványozó szerint az eljárást a régi Be. szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező és a régi Be.-ben meghatározott összetételű bíróságnak kellett volna lefolytatni, tekintettel a Be. 868. §-ában foglaltakra is. Mivel tehát a megismételt eljárás nem törvényes bíró részvételével folyt, így az nem volt tisztességes, a törvényes bíró hiánya pedig a pártatlanság sérelmét is felveti. Az indítványozó szerint az, hogy

- az Ítélet tábla szembemegy a Kúriának az adott ügyig irányadó ítélezési gyakorlatával;
- más bíróság kijelölésére törvény rendelkezése ellenére kerül sor;
- az eljáró nem rendelkezik megfelelő alkalmassággal, illetve kompetenciával;
- majd ezt a Kúria a felülvizsgálat során nem észleli,

alkalmas a pártatlanságba vetett bizalom megingatására. Az indítványozó hivatkozott a BH.2017.393. számú eseti döntésre, melyben a Kúria az OBH Elnöke kijelölése hiányában eljáró bíró esetén a bíróság törvényes megalkotásának hiányát állapította meg, ami feltétlen hatályon kívül helyezési okot jelent.

- [14] A fentiekén túl az indítványozó szerint a Győri Ítélet tábla hatályon kívül helyező végzése, valamint az új bíróságot kijelölő végzése nélkülözi az érdemi indokolást, így e végzések nem adnak számot arról, hogy miért éppen a Győri Törvényszéket jelölte ki az Ítélet tábla, a szóba jöhető négy további törvényszék helyett (lásd az alkotmányjogi panasz 53. pontját).
- [15] 3.3. Az indítványozó a Kúria támadott végzésében megjelenő, a tanács összetételére vonatkozó körben a felülvizsgálatot megelőző eljárásban elkövetett törvénysértéseket helyben hagyó értelmezése által sérülni véli az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, illetőleg a visszaható hatály elvének sérelmén keresztül a jogorvoslathoz való jogot is. Az indítványozó – az Alkotmánybíróság több határozatával is megerősített – álláspontja szerint a visszaható hatály tilalmának megállapíthatósága tekintetében az elvégzett eljárási cselekmény időpontja a meghatározó. A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 15. § (1) bekezdés *b)* pontja értelmében a jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálybalépését követően megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni. Az eljárási törvényeknek főszabály szerint nincsen visszaható hatálya, amivel összhangban a Be. 868. § (1) bekezdése kimondja, hogy rendelkezéseit a hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell, az ott megjelölt kivételekkel. Ugyanakkor az indítványozó szerint a Jat. hivatkozott rendelkezése, valamint ezen felül a Be. 868. § (2) bekezdése – mint éppen egy ilyen kivételszabály az (1) bekezdésben megállapított főszabályhoz képest – a bíróság összetételére, hatáskörére, illetékességére vonatkozóan e tekintetben egyértelmű: eszerint az eljárást a korábbi jogszabály, adott esetben tehát a régi Be. szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező és a korábbi jogszabályban meghatározott összetételű bíróság folytatja le, ha az ügy a Be. hatálybalépése előtt a bírósághoz érkezett.
- [16] Az indítványozó szerint a Kúria a támadott végzésében figyelmen kívül hagyta, és nem állapította meg az abszolút hatályon kívül helyezési ok fennálltát, és hatályában tartotta az első- és másodfokú bíróság alapjogsérelmet okozó határozatait, így sérti a Be. rendelkezéseit, különösen a Be. 868. § (2) bekezdését; valamint alaptörvény-ellenes is. Az indítványozó előadta azt is, hogy a Kúria több eseti döntésében maga is úgy foglalt állást, hogy főszabály szerint az eljárási cselekmény törvényessége a cselekmény elbírálásakor hatályos eljárási törvény alapján ítélandó meg, hiszen az eljárási törvényeknek nincsen visszaható hatálya (BH2019.103.). Hangsúlyozta, hogy az Alkotmánybíróság 6/2020. (III. 3.) AB határozatának is ez felelne meg. A fentiek szerint tehát a bíróság az Alaptörvénynek és a Jat.-nak egyébként megfelelő rendelkezések alapján hozott alaptörvény-ellenes döntést.

- [17] Az indítványozó szerint továbbá a Kúria, azáltal, hogy a támadott végzésével a tanács összetételére vonatkozó körben helyben hagyta a korábbi ítéleteket, a visszaható hatály tilalmának sérelmén túl a hatékony jogorvoslat-hoz való jogot is sértette.
- [18] 3.4. Az indítványozó – az Alkotmánybíróság jogorvoslat-hoz való jogra vonatkozó gyakorlatára is utalva – arra is hivatkozott, hogy a Győri Ítéltábla Bf.48/2016/28. számú, a Veszprémi Törvényszék 12.B.39/2012/900. számú ítéletét hatályon kívül helyező végzése, valamint a Győri Törvényszéket kijelölő végzése ellen jogorvoslatnak a régi Be. szerint nem volt helye, és ezt a későbbi jogorvoslati eljárás során is csak észrevételezhette, ami nem alkalmas arra, hogy hatékony jogorvoslatnak minősüljön. Az indítványozó ezzel összefüggésben kiemelte, hogy ugyan mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását e tekintetben nem kérheti, viszont az eljáró bírósággal összefüggő hibák miatti jogorvoslat hiánya a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét jelenti.
- [19] 3.5. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében megfogalmazott *nullum crimen sine lege* elv sérelmét is állította. Az Alkotmánybíróság gyakorlatára is hivatkozva előadta, hogy a hulladékgazdálkodás rendje megsértésének a büntetőjogi tényállása olyan keretrendelkezés, melynek tartalmát más normák töltik ki. Az indítványozó szerint mind a régi, mind az új Btk. diszpozíciója ezek nélkül értelmezhetetlen. Ezzel összefüggésben sérelmesnek tartja, hogy a bíróságok a jelen ügyben a keretkitöltő szabályokat nem azonosították, ugyanakkor – szerinte – a Btk. rendelkezéseit kiterjesztően értelmezték. Az indítványozó szerint a támadott bírósági határozatok indokolásából teljes mértékben hiányzik a hulladék – veszélyes hulladék – veszélyes anyag kategóriák, továbbá az engedélyezési eljárás az indítványozó magatartására kiható eredményének a tisztázása. Álláspontja szerint az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét jelenti, ha egy határozatból a büntethetőség, az elkövetési magatartás, az okozati összefüggés körében egy kerettényállás esetén hiányzik a jogszabályokkal alátámasztott indokolás, ez egyúttal a *nullum crimen sine lege* elvét is sérti.
- [20] Az indítványozó szerint abban az esetben, ha a fellebbviteli fórum kiegészíti a felülbírált döntést vagy új megállapításokat tesz, önálló indokolást köteles közölni. Ezt a követelményt azonban szerinte a Kúria támadott végzése nem teljesíti. Sérelmesnek tartja továbbá azt is, hogy a bíróságok felváltva alkalmazták a régi és az új Btk. rendelkezéseit, amelyek mögött nem azonos keretkitöltő jogszabályok álltak. Míg a régi Btk. 281/A. § (2) bekezdése „azonosíthatóan” a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvényt jelölte meg, addig a Btk. 248. § (2) bekezdése a hulladéktörvényre hivatkozik, ami az indítványozó szerint a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény. A keretkitöltő jogszabályi rendelkezések összevetése az indítványozó szerint sem az alkotmánybírósági eljárás keretei közé tartozó (szakjogi) kérdés, szemben viszont azzal, hogy e vonatkozásban a jogi okfejtést tartalmazó indokolás a támadott határozatokból hiányzik. Álláspontja szerint a kerettényállások esetén nemcsak a Btk., hanem a kitöltő rendelkezések változásaira is figyelemmel kell lenni; e tekintetben a fenti két törvényen kívül számos más jogi norma vizsgálata is szükséges. Érvelése szerint a Btk. különbséget tesz hulladék és veszélyes hulladék között, ugyanakkor a vizsgált tényállás nem használja a veszélyes anyag fogalmát. A támadott ítéletek indokolása nem hivatkozik a veszélyes hulladékra vonatkozó más szabályokra, kizárólag a veszélyes anyag kategóriával foglalkozik, noha az indítványozó szerint a kettő nem ugyanaz. A veszélyes hulladékként való minősítésre, a minősítési eljárásra vannak szabályok [például: a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet, vagy az ezt megelőzően hatályos, a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet], amelyek nem azonosak a veszélyes anyag besorolására vonatkozó jogszabályokkal. Vélekedése szerint ezt a különbségtételt nem oldja fel a Kúria ítéletében hivatkozott 2003/80/IB keret-határozat sem.
- [21] 4. Végül az indítványozó az Abtv. 61. § (1) bekezdésére hivatkozva kérte, hogy az Alkotmánybíróság a bíróságot a jogerős ítélet végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel, vagy ennek hiányában – az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján – a „végrehajtását maga függeszse fel”.

II.

[22] 1. Az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[23] 2. A Be. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„868. § (1) E törvény rendelkezéseit – a 868–876. §-ban meghatározott eltérésekkel – a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell.

(2) Az eljárást – a (3) bekezdésben szabályozott kivétellel – a korábbi jogszabály szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező és a korábbi jogszabályban meghatározott összetételű bíróság folytatja le, ha az ügy e törvény hatálybalépése előtt a bírósághoz érkezett.

(3) Ha a bíróság a korábbi jogszabály alapján a törvény erejénél fogva járt el egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban, és e törvény alapján egyesbíró jár el, e törvény hatálybalépése után a továbbiakban egyesbíróként jár el.

(4) Az e törvény hatálybalépése előtt történt hatályon kívül helyezés esetén a megismételt eljárást – az (5) bekezdésben szabályozott kivétellel – az e törvény szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság folytatja le.

(5) Az e törvény hatálybalépése előtt történt hatályon kívül helyezés esetén a megismételt eljárást a korábbi jogszabály szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság folytatja le, ha az ügy a megismételt eljárás lefolytatására e törvény hatálybalépése előtt érkezett a bírósághoz.”

III.

[24] Az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdése alapján – mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz a befogadási feltételeknek eleget tesz, az alábbiak szerint.

[25] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésben meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be. A jogorvoslattal már nem támadható kúriai végzés az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontjában foglaltakra figyelemmel – mivel az alapul fekvő büntetőeljárás I. rendű terheltje volt, és jelenleg a rá kiszabott szabadságvesztés büntetését tölti, fennáll. Az indítványozó jogi képviselője meghatalmazását csatolta.

[26] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt határozott kérelmet tartalmaz. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumainak eleget tesz: az alkotmányjogi panasz tartalmazza azt az alaptörvényi és törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság

hatáskörét az indítvány elbírálására, és amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, Abtv. 27. §]; az eljárás kezdeményezésének indokait; az Alkotmánybíróság által vizsgálni kért bírósági döntéseket; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1), (4), (7) bekezdése]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések – az indítványozó álláspontja szerint – miért ellentétesek az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezéseivel; illetőleg kifejezetten kéri a sérelmezett bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

- [27] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [28] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga – valamint ezen keresztül közvetve a jogbiztonság elve – sérelmét több okból állította: hivatkozott a kizárólagos hatásköri, illetékességi szabályok megsértésére; az elsőfokon eljáró bírójelölésének hiányára, a bíróság törvényes megalakításának hiányára, a kerettényállást kitöltő jogszabályok nem megfelelő alkalmazására és ezzel összefüggésben az indokolás hiányosságaira. Az Alkotmánybíróság a fent felsoroltakat külön-külön más ügyekben már vizsgálta, és nem találta érdemi vizsgálatra alkalmasnak az egyes eljárási szabálysértéseket állító indítványokat {lásd például hatásköri/illetékességi kérdések kapcsán: 3063/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3265/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [33]; 3305/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [70]; az eljáró bírói tanács tagjaiban bekövetkezett változás mint perjogi, törvényességi kérdés kapcsán: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [32]; kizárási ok fennállása miatti átszignálás kapcsán: 3138/2019. (VI. 13.) AB végzés, Indokolás [8]; szabadságotól való átszignálás kapcsán: 3118/2019. (V. 29.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [29] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján úgy ítélte meg, hogy a törvényességi sérelmek is lehetnek kivételes esetben olyan kirívóak, amelyek felvetik az alkotmányos vizsgálat szükségességét. Ennek megfelelően a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség szempontjából érdemben vizsgálandó, hogy az indítványozó által felvetett több eljárási törvénysértés – és összességükben azok súlya – folytán a támadott bírói döntések az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összeegyeztethetők-e.
- [30] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alkalmazásával, a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [31] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [32] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványban foglaltak szerint sérti-e a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részkövetelményét jelentő törvényes bíróhoz való jogot az, hogy az indítványozó szerint a Győri Ítéltábla Bkk.95/2017/3. számú végzésével a kizárólagos hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság helyett más bíróságot jelölt ki. Erre tekintettel mindenekelőtt áttekintette a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kialakított, adott ügyben releváns gyakorlatát.
- [33] 1.1. A 7/2013. (III. 1.) AB határozatában az Alkotmánybíróság – a korábbi alkotmánybírósági gyakorlatot megerősítve – rámutatott arra, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]). Hangsúlyozta, hogy a tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [34] Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés

- eredménye {14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241; 266; 3001/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [42]}. A tisztességes eljárásról való jog egyes részjogosítványainak az érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel való összhangját ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített általános alapjogvédelmi teszt alkalmazásával vizsgálja {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]}.
- [35] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva kizárólag a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. A tisztességes bírósági eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy a bírósági szervezet felett hagyományos, negyedfokú jogorvoslati fórumként járjon el {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ugyanis nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [36] Az Alkotmánybíróság a 3076/2020. (III. 18.) AB határozatban kiemelte, hogy miután nem törvényességi szempontú vizsgálatot végez, és nem egyszerű felülvizsgálati fórumként jár el, az esetleges eljárási hibák, jogértelmezési, ténymegállapítási kérdések nem vezetnek a tisztességes bírósági eljárásról való jog sérelmének megállapítására {lásd például hatásköri/illetékességi kérdések kapcsán: 3063/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3265/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [33]; 3305/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [70]}; az eljáró bírói tanács tagjaiban bekövetkezett változás mint perjogi, törvényességi kérdés kapcsán: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [32]; kizárási ok fennállása miatti átszignálás kapcsán: 3138/2019. (VI. 13.) AB végzés, Indokolás [8]; szabadságolás miatti átszignálás kapcsán: 3118/2019. (V. 29.) AB határozat, Indokolás [32]; vesd össze még: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [45]–[46]; 3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [37] E határozatában – korábbi gyakorlatát összefoglalva – kimondta az Alkotmánybíróság azt is, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a törvényes bíróhoz való jogot a fair, méltányos, tisztességes bírósági eljárásról való jog részjogosítványaként – részben mintegy a pártatlan bíróhoz való jog egyik garanciájaként – részesíti alkotmányos védelemben, ugyanis »[a] törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. Ezen túlmenően a Bszi. ismeri a törvény által rendelt bíró fogalmát, aki pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés] {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}« {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [76]}” {lásd: 3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [38] 1.2. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével.
- [39] Az adott esetben az indítványozó – a fentebb ismertetettek szerint – azt tartotta sérelmesnek, hogy az eljárást a kizárólagos hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság helyett a Győri Ítéltábla Bkk.95/2017/3. számú végzése által kijelölt bíróság, azaz a Győri Törvényszék folytatta le.
- [40] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott követelmények esetén az alkotmányossági vizsgálat középpontjában az a kérdés áll, hogy történt-e olyan beavatkozás, jellemzően külső behatás a konkrét ügyben, amely érintette, befolyásolta az eljáró bíró személyét (az eljáró bíróságot, bírói tanácsot, esetleg annak összetételét), és ez a külső behatás nem igazolható, önkényes változást eredményezett az ügy elbírálásában [lásd például: 21/2014. (VII. 15.) AB határozat; 36/2013. (XII. 5.) AB határozat; 33/2012. (VII. 17.) AB határozat]. A törvényességi kérdések így különíthetők el az alapjogi relevanciával bíró kérdésektől.

- [41] Az Alkotmánybíróság a csatolt mellékletekből, így a Győri Ítéltábla Bf.II.80/2019/48. számú ítéletéből az alábbiakat emeli ki. A másodfokú bíróság a védelem kizárólagos hatáskört és illetékességet érintő hivatkozására reagálva kifejtette, hogy a Győri Ítéltábla Bf.48/2016/28. számú végzésével a Veszprémi Törvényszék 12.B.39/2012/900. számú ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította azzal, hogy a megismételt eljárás lefolytatására a Veszprémi Törvényszék másik tanácsát jelölte ki. Ezt követően a Veszprémi Törvényszék elnöke 2017.El.IV.E.22. számú átiratában jelezte, hogy a Veszprémi Törvényszéken szolgálatot teljesítő bírák közül az alapügyben határozatot hozó bíró a megismételt eljárásból kizárt, másik két bíró az ügy nyomozati szakában járt el, további bíróval szemben pedig a régi Be. 21. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kizárási ok áll fenn. Emiatt a Veszprémi Törvényszéknek az ügyelosztási rend szerint nincs olyan elsőfokú ügyekben eljárni jogosult bírója, aki a megismételt eljárásból ne lenne kizárva. Erre tekintettel a Veszprémi Törvényszék elnöke másik bíróság kijelölése érdekében az iratokat felterjesztette a Győri Ítéltáblához. A bejelentésre figyelemmel a Győri Ítéltábla a régi Be. 24/A. § (1) bekezdésében írt rendelkezések szerint eljárva, a Bkk.95/2017/3. számú végzésével a megismételt eljárásból a Veszprémi Törvényszéket kizárta, és az eljárás lefolytatására a Győri Törvényszéket jelölte ki. A Győri Ítéltábla a fentieket figyelembe véve megállapította, hogy a kijelölésre figyelemmel a Győri Törvényszék törvényesen járt el az általános szabályok szerint valóban a Veszprémi Törvényszék hatáskörébe és illetékességébe tartozó büntetőügyben (lásd: másodfokú ítélet 61. oldal).
- [42] A Kúria szintén megvizsgálta a hatásköri és illetékességi szabály megsértésére vonatkozó védői álláspontot, és megállapította, hogy az eljáró bíróság kijelölése kizárólag a régi Be. 20. § (2) bekezdésében és (3) bekezdésében meghatározott bíróság hatásköre; és ez a bíróság nem csak jogosult, hanem a törvényi feltételek megléte esetén köteles az eljáró bíróságot kijelölni. A kijelölésnek a korlátja az, hogy a kijelölésről döntő bíróság illetékessége alá tartozzon a kijelölendő bíróság is. Adott esetben a kijelölés szükségessége a teljes Veszprémi Törvényszék kizárása folytán fennállt (lásd: Kúria végzése [81]–[84] bekezdései).
- [43] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában maga is hivatkozott arra, hogy a Veszprémi Törvényszék elnöke a 2017.El.IV.E.22. számú igazgatási bejelentésében az ügy iratait megküldte a Győri Ítéltáblának arra hivatkozva, hogy az eljárásból a Veszprémi Törvényszék minden bírója kizárt, ezért kérte másik bíróság kijelölését.
- [44] Az Alkotmánybíróság fontosnak tartja kihangsúlyozni, hogy a Győri Ítéltábla a Bf.48/2016/28. számú végzésében a régi Be. 378. § (2) bekezdése alapján kifejezetten a Veszprémi Törvényszék másik tanácsát jelölte ki a megismételt eljárás lefolytatására, és nem adott helyt a fellebbviteli főügyészség más bíróság kijelölése iránt előterjesztett indítványának (lásd 53. oldal). Végzése indokolásában kitért arra, hogy a Veszprémi Törvényszék valamennyi, az ügyben eljárni jogosult bírójának elfogultságát nem állapította meg, és vitatta, hogy a Veszprémi Törvényszék más bírói a pártatlan elbírálást ne tudnák biztosítani. A teljes Veszprémi Törvényszék kizárására a bíróság elnökének – az indítványozó által is ismert – bejelentése folytán került sor.
- [45] 1.3. A fentieket figyelembe véve az adott ügyben nem volt lehetőség arra, hogy a Veszprémi Törvényszék (másik tanácsa) járjon el, ahogy arra a Győri Ítéltábla és a Kúria is rámutatott; a Be. rendelkezéseire tekintettel pedig a Győri Ítéltábla volt hivatott az eljáró bíróság kijelölésére. Az Alkotmánybíróság szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog két részkövetelménye került egymással versengő helyzetbe, ez a konfliktus azonban csak látszólagos. Mivel a bírók kizárására és más bíróság kijelölésére a (mind a régi, mind az új) Be. rendelkezéseinek megfelelően, azok maradéktalan betartása mellett került sor [lásd: régi Be. 378. § (2) bekezdés; Be. 611. § (2) bekezdés], így – az indítványozó által előadott indokok mentén – a törvényes bíróhoz való jog nem sérülhetett; alapjog (illetőleg részkövetelménye) korlátozása így fel sem merült.
- [46] Az Alkotmánybíróság szerint a kizárási szabályok ilyen megtartása egyúttal a pártatlanság biztosítója is: az, hogy nem vehet részt az eljárásban olyan bíró, aki bármely oknál fogva kizárt, vagyis az ügy előítéletmentes és elfogulatlan elbírálása tőle nem várható el. Az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen a tekintetben, hogy a pártatlanság követelménye értelmében el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró elfogulatlansága tekintetében {3242/2012. (IX. 28.) AB határozat, Indokolás [13]}. Ahogy a 25/2013. (X. 4.) AB határozat kimondja: „a pártatlanság követelménye azt hivatott elősegíteni, hogy az ítélező bíró az ügyben résztvevő felekkel szembeni elfogultságtól vagy előítéletektől mentesen bírálja el az ügyet és hozza meg döntését. A pártatlanság követelménye egyfelől a bíró magatartásával és hozzáállásával szembeni elvárásként jelentkezik. Másfelől azonban mércét állít a jogszabályi környezettel szemben is. E mérce szerint az eljárási szabályoknak törekedniük szükséges minden olyan helyzet elkerülésére, amely a bíró pártatlanságát illetően jogos kétségeket ébreszthet. Ebből fakad, hogy a konkrét ügyben a bírónak nemcsak tárgyilagosan szükséges

ítélkeznie, de a pártatlan ítélezés látszatának megőrzése is feladata” (Indokolás [26]). Adott esetben a kizárási szabályok maradéktalan megtartása is az igazságszolgáltatás pártatlanságát és részrehajlásmentes ítélezését biztosította. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság szerint a törvényes bíróhoz való jog nem sérült, épp ellenkezőleg: a pártatlanság, mint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog másik részkövetelményének biztosítása érdekében került sor a Győri Törvényszék kijelölésére.

- [47] 2. Az indítványozó azt is kifogásolta, és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogával ellentétesnek tartotta, hogy az eljáró bíróság nem volt törvényesen megalakítva, mivel a megismételt eljárásban első fokon eljáró bíró a törvényben meghatározott kijelöléssel nem rendelkezett. Az indítványozó álláspontja szerint ezt már a másodfokú eljárás során észlelni kellett volna, illetve a Kúriának a fenti eljárási szabálysértéseket abszolút hatályon kívül helyezési oknak kellett volna tekinteni. Ezzel összefüggésben a visszaható hatály tilalmának megsértésére is utalt, tekintettel arra, hogy a Be. 868. § (2) bekezdése – az (1) bekezdésben rögzített főszabály alóli kivételként – kimondja, hogy az eljárást a korábbi jogszabály szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező és a korábbi jogszabályban meghatározott összetételű bíróság folytatja le, ha az ügy a Be. hatálybalépése előtt a bírósághoz érkezett.
- [48] Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok alapján az első fokon eljáró bíró kijelölésével összefüggésben a következőket emeli ki. A másodfokú bíróság ítéletében kitért arra, hogy a tanács elnökét mint hivatásos bírót az OIT a 167/2004. (IX. 14.) OIT határozatával 2004. október 1. napjától kijelölte a régi Be. 17. § (5)–(6) bekezdésében meghatározott ügyekben ítélező bírónak, azaz rendelkezett a szükséges, a régi Be. által megkövetelt kijelöléssel az ügy elbírálására. A másodfokú bíróság megállapította azt is, hogy a védelem által hivatkozott 561/2015. (XII. 7.) OBHE számú határozat a Jat. 23. § (4) bekezdés *d)* pontjára figyelemmel nyilvánvalóan a normatív, igazgatási jellegű határozatokra vonatkozott, nem pedig az egyedi ügyekben hozott határozatokra. A másodfokú bíróság a Kúria BH2018.328. számon közzétett eseti döntésére utalva kifejtette, hogy a hatályos Be. nem tartalmaz a közveszély okozása bűncselekményét illetően a bíróság összetételére vonatkozóan a korábban hatályos régi Be. által előírtaknak megfelelő, az OBH elnöke általi kijelölésen alapuló követelményt, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés az ilyen kijelölés hiánya miatt nem állapítható meg (lásd másodfokú ítélet 60. oldal).
- [49] A Kúria a támadott végzésében szintén megvizsgálta az első fokon eljáró bíró kijelölésének meglétét vagy hiányát, és – ahogy azt az indítványozó is előadta – nem állapította meg abszolút hatályon kívül helyezési ok fennállását. A másodfokú bíróság érveitől eltérő indokolásában vizsgálta a régi Be. hatályvesztésének és a Be. hatálybalépésének időpontját, összefüggésben azzal, hogy a megismételt elsőfokú eljárás során a bíróság 2017. október 26-án, vagyis a régi Be. hatályban léte alatt tartott első tárgyalást, míg az elsőfokú ítélet 2019. február 4-én, tehát már a(z új) Be. hatálya alatt született. Ezen időpontok figyelembevételével vizsgálta, hogy a kijelölés hiánya a 2018. július 1-jét megelőző időszakra vonatkozó eljárás tekintetében feltétlen hatályon kívül helyezéshez vezet-e, és megállapította, hogy a régi Be. szerinti eljárásra vonatkozóan nem vitásan feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés volt, ha olyan bíró jár el, aki nem rendelkezik kijelöléssel. Ugyanakkor kiemelte, hogy a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatalának idején hatályos jogszabályok alapulvételével kell elbírálni, ami adott esetben a Be. rendelkezéseit jelentette. Kifejtette ugyanakkor, hogy ha a bíróság eljárása valamilyen, törvényben meghatározott okból olyan fogyatékoságban szenvedett, ami miatt az így meghozott határozat a tartalmától függetlenül nem tekinthető érvényesnek, ez a feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező szabálysértésnek az indoka. Ha azonban az elbíráláskor még a törvénnyel szemben megalakított bíróság összetétele az azt követően hatályba lépett törvény rendelkezéseinek megfelel, úgy valójában nincs olyan hiba, amit ki kellene küszöbölni, hiszen ebben az esetben a kiküszöbölés (ami a hatályon kívül helyezés lenne) azt jelentené, hogy ugyanolyan eljáráshoz vezetne, mivel az új, megismételt eljárásban értelemszerűen már a hatályos törvény szabályait kell alkalmazni (lásd: Kúria végzése [60]–[75] bekezdés).
- [50] A fentieket figyelembe véve a Kúria hangsúlyozta: 2019. február 4-én a Győri Törvényszék eljáró bírójával szemben már a kijelölés szükségessége nem vethető fel, illetve fel sem merült, hiszen eljárási szabály (megsértése) kapcsán azt kell értékelni, hogy a hatályon kívül helyezést követően, tehát a megismételt eljárásban követhető eljárási szabály az valójában ugyanaz lesz-e, vagy pedig a korábbihoz való visszatérés. A Kúria korábbi eseti döntésében (BH2018.328.) megfogalmazott álláspontját fenntartva megállapította, hogy feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés a kijelölés hiánya miatt nem állapítható meg, és nincs helye emiatt az ügydöntő határozat hatályon kívül helyezésének.

- [51] Az Alkotmánybíróság szerint – figyelembe véve a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kialakított, fentebb ismertetett állandó gyakorlatát – az eljáró bíró speciális ügykategóriára vonatkozó kijelölésének megléte vagy hiánya olyan, a rendes bíróság hatáskörébe tartozó ténykérdés, melynek megítélésére az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság jelen eljárásban ugyanis nem vizsgálhatja, hogy az OIT határozata vajon egyedi vagy normatív határozat-e, így valóban hatályát veszítette-e 2016. január 1-jével, ahogy arra az indítványozó hivatkozott; egyedi határozatok alkotmányossági vizsgálatára pedig nincsen hatásköre. Az Alkotmánybíróság mindazonáltal rámutat arra, hogy – a csatolt határozatokból is megállapíthatóan – mind a másodfokú bíróság, mind a Kúria alapos indokát adták annak, hogy a hatályon kívül helyezésre miért nem került sor, azaz e tekintetben – a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részkövetelményét jelentő – indokolási kötelezettségüknek is eleget tettek.
- [52] A fentiekén túl az Alkotmánybíróság osztja azt, a Kúria végzésében is megjelent álláspontot, hogy a hatályos Be. a közveszély okozása bűncselekmény tekintetében a bíróság összetételére vonatkozóan a régi Be.-ben írtaknak megfelelő, az OBH Elnöke általi kijelölésen alapuló követelményt. Nem vitás ugyanakkor, hogy a Bjt. 30. § (2) bekezdésének 2018. december 31-ig hatályos szövege tartalmazta a régi Be. 17. § (5)–(6) bekezdésében meghatározott ügyek tekintetében a kijelölésre vonatkozó szabályt, míg a régi Be. 14. § (7) bekezdése a régi Be. 2018. július 1-jei hatályvesztéséig. A Bjt. – e tekintetben tehát a régi Be. vonatkozó rendelkezésénél tovább hatályban levő – rendelkezését a jogalkotó 2019. január 1-jei hatállyal módosította, ekkor a tárgyi ügyekre vonatkozó kijelölési szabály kikerült a Bjt.-ből, azt kizárólag a fiatakorúak ellen bírósági eljárásban tartotta fent a jogalkotó [erre vonatkozóan lásd: egyes büntetőjogi tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi CXXII. törvény 6. § a) pontját, valamint a hatálybalépésre vonatkozóan e törvény 29. §-át].
- [53] Ennek megfelelően a Kúria eljárásának folyamatban létekor nem volt olyan rendelkezés, ami alapján a tárgyi ügyek vonatkozásában bíró kijelölése lett volna szükséges, továbbá 2019. január 1-jét követően nem is kerülhetett sor ilyen ügyekre vonatkozóan bíró kijelölésére. Ennek megfelelően – amennyiben az Alkotmánybíróság az indítványozó álláspontját az OIT határozatainak hatályvesztése tekintetében elfogadja – a régi Be. által megkívánt kijelölt bíró a tárgyi ügyek vonatkozásában nem volt; a Be. alapján pedig nem is lehetett, így egy esetleges hatályon kívül helyezés sem hozta volna meg az indítványozó által a kijelölési követelmény tekintetében elvárt eredményt.
- [54] Az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatának megfelelően – jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy nem törvényességi szempontú vizsgálatot végez, és nem egyszerű felülvizsgálati fórumként jár el, így az esetleges eljárási hibák, jogértelmezési, ténymegállapítási kérdések vagy a bíró(ság) személyében a konkrét eljárás körülményei által indukált és indokoltnak tekinthető változások nem vezetnek alaptörvény-ellenesség megállapítására. Erre tekintettel a bíró kijelölésének hiányára alapított, vélt alaptörvény-ellenességet sem találta alaposnak.
- [55] 3. Az indítványozó a Kúria támadott végzésében megjelenő, a tanács összetételére (azaz a speciális tárgykörre vonatkozó kijelölés hiányára) vonatkozó körben a felülvizsgálatot megelőző eljárásban elkövetett törvénysértéseket helybenhagyó értelmezése által sérülni véli az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, illetőleg a visszaható hatály elvének sérelmén keresztül a jogorvoslathoz való jogot is.
- [56] Az alkotmányjogi panaszban foglaltakra tekintettel az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával kapcsolatos gyakorlatából az alábbiakat emeli ki. Az Alkotmánybíróság korábban kimondta, hogy az *ad malam partem* visszaható hatály tilalma elsősorban a normaalkotással szemben megfogalmazott elvárás. A jogbiztonság elvéből fakadó visszaható hatályú jogalkotás tilalma magát a jogalkotási törvényben is megfogalmazott azon tilalom adja, melynek megfelelően a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé {például: 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság megállapította azonban azt is, hogy alaptörvény-ellenesség nemcsak a jogalkotással, hanem a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben is felvethető, ha a jogviszony vagy a jogvita létrejöttékor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [57] Az indítványozó érvelése szerint a Be. hatályba léptető rendelkezései azt tartalmazzák, hogy – bár a Be. 868. § (1) bekezdésében rögzített főszabályként az új törvény alkalmazandó a folyamatban levő eljárásokban is –, az ügyet a régi Be.-ben meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező, ott meghatározott összetételű bíróságnak kell lefolytatni akkor, ha az ügy még a Be. hatálybalépését megelőzően a megérkezett a bíróságra [lásd: Be. 868. § (2) bekezdés]. Az indítványozó szerint tehát a bíróság hatáskörére, illetékességére, összetételére

vonatkozóan a Be. 868. § (2) bekezdése világosan kimondja, hogy amennyiben az ügy a Be. hatálybalépését megelőzően a bíróságra érkezett, a régi Be. rendelkezései az irányadók; az eljárást e szerint kell lefolytatni. Szerinte a Kúria a törvényes bíróság kérdésköre tekintetében ezt a szabályt tudatosan figyelmen kívül hagyta és az abszolút hatályon kívül helyezési okot sem állapította meg.

- [58] Az Alkotmánybíróság e körben visszautal a határozat indokolásának IV/1. és a IV/2. pontjaiban (Indokolás [32] és köv.) foglaltakra: mind a másodfokú bíróság, mind a Kúria alkotmányosan értékelhető választ adott arra a kérdésre, hogy miért került sor a Győri Törvényszék kijelölésére, valamint – ugyan eltérő indokolással, de – a speciális tárgykörre vonatkozó kijelöléssel kapcsolatos törvényességi aggályokat is eloszlatta. Ehhez mérten, éppen a fent kifejtettek okán az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának sérelmét sem látta megállapíthatónak.
- [59] 4. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében rögzített *nullum crimen sine lege* és *nulla poena sine lege* elvek sérelmét is állította, az ezzel összefüggésben előadott érvei lényegük szerint a hulladék – veszélyes hulladék – veszélyes anyag bírósági határozatokban megjelenő meghatározásával kapcsolatosan kerültek megfogalmazásra: szerinte – az indítvány ismertetésben részletezettek szerint – az eljáró bíróságok a fenti fogalmakat nem határolták el egymástól, és nem tisztázták, amit a Kúria ítéletében hivatkozott 2003/80/IB kerethatározat sem old fel, ez pedig az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét jelenti.
- [60] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „a *nullum crimen sine lege* és a *nulla poena sine lege* elvből az államot terhelő azon minimális közjogi alkotmányos követelmény fakad, hogy a büntetőhatalom gyakorlásának feltételeit előzetesen törvényben rögzíteni kell, vagyis a bűncselekményt törvényben kell tiltani és törvényben kell büntetéssel fenyegetni. Az elv érvényesülése emellett azt is megköveteli, hogy a büntetőjogi felelősségre vonás, az elítélés és büntetés törvényes és törvényen alapuló legyen. A *nullum crimen sine lege* és a *nulla poena sine lege* alkotmányos alapelvek jogszerű tartalmát számos büntetőjogi szabály adja meg. Ilyen szabály például a bűncselekmény-fogalomnak a Btk.-ban adott meghatározása, a büntetés és a büntetési rendszer törvényes fogalmai” {lásd legutóbb például: 24/2021. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [61] Az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg: az alkotmányjogi panaszban kifejtett indokolás – tartalmát tekintve, az indítványozó által sem vitatottan – a tisztességes bírósági eljárás rész követelményét jelentő indokolt bírói döntéshez való jog sérelmére vonatkozik, és az indítványozó által előadott módon az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével nem hozható alkotmányjogi összefüggésbe. Azt ugyanis az indítványozó sem vitatja, hogy mind a régi, mind a hatályos Btk. ugyan keretdiszpozícióként, de szabályozza az indítványozó terhére rótt cselekményeket. Aggályosnak azt tartja, hogy a keretkitöltő szabályokra vonatkozó indokolás a bírósági eljárás minden fokán hiányzik.
- [62] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza: az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság (és a hatóságok) döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettségből ugyanakkor nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen az indítványozók szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2004. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}.
- [63] Az Alkotmánybíróság szerint a Kúria a támadott végzésével a fentieknek eleget tett: az indítványozó által – egyébként az eljárás minden fokán – felsorakoztatott érvekre indokolásában kitért. E tekintetben közömbös, hogy az indítványozó például a Kúria által hivatkozott, a környezet büntetőjog általi védelméről szóló 2003/80/IB tanácsi kerethatározatot nem tartotta alkalmasnak a fent felsorolt fogalmak alkalmazásával kapcsolatban szerinte felmerült ellentmondások feloldására. Az Alkotmánybíróság ugyanis következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz {3078/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság már több határozatában rámutatott arra is, hogy a jogszabályok önálló, a konkrét tényállásra vonatkoztatott értelmezése a rendes bíróságok feladata (*iura novit curia*) {3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság kiemeli azt a követelményt, hogy az alkalmazandó jog megállapítása a rendes bíróság – a konkrét perben eljáró bíró – hatásköre, az Alkotmánybíróság általában tartózkodik attól, hogy e mérlegelésbe beavatkozzon. A bíró feladata és hatásköre ugyanis eldönteni, hogy mely jogszabályok és konkrét jogszabályi rendelkezések alapján, illetve alkalmazásával dönt a benyújtott kereset (előterjesztett vád) tárgyában {lásd például: 21/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [25]}. Ahogy annak megítélése sem alkotmányossági, hanem a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó

szakjogi kérdés, hogy a régi vagy a hatályos Btk. kedvezőbbek-e az indítványozóra nézve, így annak felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre [lásd például: 3480/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [21]].

[64] 5. Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/480/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3298/2022. (VI. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.723/2020/4. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.944/2019/5. számú részítélete és a Kúria Pfv.IV.20.723/2020/4. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalkozhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó munkaviszonyát munkáltatója (perbeli alperes) felmondással megszüntette, ezzel egyidőben az indítványozó a munkáltatónál töltött évek alatt általa fejlesztett két szoftver (terepmodell és dokumentumkezelő) után szerzői vagyoni igényt jelentett be. Az indítványozó munkaviszonya jogellenes felmondásának megállapítása és szerzői jogi igényének tárgyában eljáró másodfokú bíróság a szellemi alkotással kapcsolatos felhasználási díjra vonatkozó igény körében megállapította a hatásköre hiányát és – e körben – a keresetlevelet áttette a Budapest Környéki Törvényszékhez mint elsőfokú bírósághoz.
- [4] A szerzői jogi perben az indítványozó elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a szoftverek szerzői személyhez fűződő és vagyoni jogai őt illetik meg, s az alperes e jogait megsértette. Kérte az alperes jogsértéstől való eltiltását, adatszolgáltatásra és a gazdagodás megfizetésére történő kötelezését. Másodlagosan annak megállapítását kérte, hogy a szoftverek szerzői vagyoni joga őt illeti meg, a dokumentumkezelő szoftver használatára vonatkozó felhasználási szerződés semmis, ezért annak ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítását és az alperes használati díj megfizetésére kötelezését kérte. Az elsőfokú bíróság részítéletében a kereseti kérelemnek megfelelően határozott, azzal azonban, hogy a gazdagodás tekintetében mellőzte a döntést, mert arra az álláspontra helyezkedett, hogy az összesség csak az alperes által majdan szolgáltatandó adatok birtokában állapítható meg.
- [5] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság 2020. január 23-án kelt, 8.Pf.20.944/2019/5. számú részítéletével az elsőfokú döntést megváltoztatta, a szoftverek szerzőségének megállapítására irányuló a terepmodell-hangoló szoftvert érintő, a jogsértés megállapítására, az eltiltásra és az adatszolgáltatásra irányuló kereseti kérelmet elutasította. Álláspontja szerint egyrészt a szerzőség vonatkozásában nem álltak fenn a megállapítási kérelem feltételei, másrészt pedig a szoftver munkaviszonyban létrehozott műnek minősül. A dokumentumkezelő szoftver tekintetében hatályon kívül helyezte az elsőfokú részítéletet, az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és új határozat hozatalára utasította, mert az elsőfokú döntés a rendelkező részben nem határozta meg pontosan, hogy az alperes milyen magatartással sértette meg az indítványozó szerzői jogait, az adatszolgáltatás egyes elemeit és nem bírálta el az alperes elévülési kifogását.
- [6] A másodfokú részítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be; a Kúria 2021. szeptember 8-án kelt, Pfv.IV.20.723/2020/4. számú részítéletével a másodfokú döntést hatályában fenntartotta, ugyanakkor a tényállást és az indokolást kiegészítette. Megállapította, hogy a másodfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 221. § (1) bekezdésébe és 203. § (1) bekezdésébe ütköző módon az indokolási kötelezettségét megsértve mellőzte a felek tényállításainak és a csatolt bizonyítékoknak vizsgálatát. A Kúria mindemellett úgy ítélte meg, hogy a jogsértés a felülvizsgálati eljárásban orvosolható;

a tényállást kiegészítette és érdemi, eljárást lezáró döntést hozott azzal, hogy a másodfokú határozatot hatályában fenntartotta.

- [7] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti panaszában az indítványozó az Alaptörvény 28. cikke, a XVII. cikk (1) bekezdése, és a XXVIII. cikk (1), (7) bekezdésére hivatkozva állította a támadott ítéletek alaptörvény-ellenességét.
- [8] 3.1. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény 28. cikkét, mert az indítványozó hátrányára értékelték, hogy a perbeli szoftverek, vagyis a szolgáltatati mű minősítése tekintetében – szemben a régi szerzői jogi törvény végrehajtására kiadott 9/1969. (XII. 29.) MM rendelet előírásával – nem volt olyan írásba foglalt dokumentum, amely az indítványozó munkaköri kötelezettségévé tette volna a szoftver fejlesztését.
- [9] 3.2. Az Alaptörvény XVII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítvány kifogásolja, hogy a támadott bírói döntések nem voltak figyelemmel a hivatkozott alaptörvényi rendelkezésben írtakra. A munkavállalók és a munkaadók együttműködése különösen fontos olyan esetben, amikor vitatott, hogy a munkavállaló által készített művet a munkaadó felhasználja, s kérdéses, hogy ki a szerzői jog jogosultja, mik a munkaszerződés keretei, mi annak a tartalma.
- [10] 3.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme körében az indítványozó arra hivatkozik, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a kérelem elbírálása során a Kúria a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. Az, hogy a Kúria az általa sem lényegtelennek minősített eljárási szabálysértés miatt nem utasította új eljárásra a másodfokú bíróságot, hanem maga folytatott le bizonyítást, továbbá az indítványozó előzményi munkaügyi perében tett nyilatkozatára figyelemmel kiegészítette a tényállást és adott teljes érdemi indokolást, a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét okozta.
- [11] 3.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét abban látja az indítványozó, hogy a felülvizsgálati eljárásban hozott részítéletben szembesült először azzal, hogy milyen indokok alapján hozta meg döntését a Kúria, s ezzel szemben nem volt lehetősége érvei kifejtésére. A Kúria mérlegelte és minősítette a bizonyítékokat, ezáltal elvonta a jogorvoslathoz való jogát, mert a kúriai mérlegeléssel szemben nincs lehetősége további jogorvoslatra.
- [12] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelelő-e.
- [13] 4.1. Az indítványozó a Kúria döntése ellen az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. A bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [14] 4.2. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozottság követelményének, mert megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a támadott bírói döntést, továbbá kifejezett és indokolt kérelmet terjesztett elő annak megsemmisítésére.
- [15] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának azonban törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény alkotmányjogi panaszban megjelölt 28. cikke, valamint a XVII. cikk (1) bekezdése nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ekként azok sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapozható [lásd például a 28. cikk vonatkozásában: 3013/2019. (I. 7.) AB végzés, Indokolás [18]; a XVII. cikk (1) bekezdés vonatkozásában: 3089/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [27]]. A fentiek miatt a panasz csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (7) bekezdésére alapított részei felelnek meg az indítványok határozottságával kapcsolatos valamennyi feltételnek.
- [16] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető

alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [17] 5.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének körében az indítványozó sérelmezi, hogy a Kúria az észlelt lényeges eljárási szabálysértés miatt nem utasította új eljárásra a másodfokú bíróságot, hanem maga folytatott le bizonyítást, az indítványozó előzményi munkaügyi perében tett nyilatkozatára figyelemmel kiegészítette a tényállást, holott a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye.
- [18] A Kúria döntéséből megállapítható, hogy az indítványozó a felülvizsgálati kérelmében a Pp. 206. §-a megsértését állítva kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül, a logika szabályaival ellentétesen értékelt és állapította meg a tényállást (Indokolás [11]–[12]). A Kúria számára azonban éppen a felülvizsgálati kérelemben megjelölt indítványozói nyilatkozat nyitotta meg a lehetőséget a tényállás újraértékelésére, a tényállás kiegészítésére. „A 3085/2013. (III. 27.) AB végzésében az Alkotmánybíróság elismerte ugyanis a Kúria törvényi jogát arra, hogy jogszabálysértést állapítson meg »a felülvizsgált ítéletben megállapított tényállással összefüggésben, ha az nyilvánvalóan helytelen, kirívóan okszerűtlen vagy logikai ellentmondást tartalmazó következtetésen alapszik« (Indokolás [16]). Másrészt az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azt, hogy a Kúria a felülvizsgálat során milyen tényállást vesz alapul, vagyis milyen tényekre alapozza az ítéletét, az Alkotmánybíróság eljárása során nem vizsgálja, az ugyanis nincs összefüggésben a tisztességes eljáráshoz való alapvető joggal” {3249/2020. (VII. 1.) AB végzés (továbbiakban: AB végzés), Indokolás [13]}.
- [19] Az, hogy a tényállás megváltoztatására (kiegészítésre) a bizonyítékok (felül) mérlegelésével jutott a Kúria nem vet fel Alaptörvény-ellenességet. Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése ugyanis nem rögzít semmilyen elvárást a bizonyítás rendszerét, szabályait illetően, beleértve azt is, hogy melyik jogorvoslati fórum mennyiben mérlegelheti (mérlegelheti felül) a bizonyítékokat. Sem a felülmérlegelés abszolút tilalma, sem az az alól meghatározott körű kivételek léte a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogból nem vezethető le {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [83]; 3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [25]; 3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]; összefoglalóan: AB végzés, Indokolás [13]}.
- [20] Jelen ügyben az sem merül fel, hogy a Kúria az ügy érdemére kiható olyan kérdésben döntött volna, amely a felülvizsgálati eljárást megelőző bírósági eljárás során nem volt vita tárgya: a Kúria abban a kérdésben döntött, hogy a perbeli szoftver elkészítése az indítványozó munkaköri kötelezettsége volt, és a döntést az indítványozó előzményi munkaügyi perben tett nyilatkozatára alapozta, vagyis a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során rendelkezésre álló bizonyítékokat felhasználva, a rendelkezésre álló iratok alapján döntött [Pp. 275. § (1) bekezdés].
- [21] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát: „Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van hatásköre, ebbe azonban a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás teljes egészének felülbírlata nem tartozik bele” {lásd: 3351/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [7]}. Ez a Kúriának adott ügyben történő eljárására vonatkoztatva azt jelenti, hogy önmagában nem tekinthető a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog kérdésének az, ha mint felülvizsgálati bíróság a különböző álláspontú első- és másodfokú ítéletekben megállapított tényállástól részben eltérve, a tényállás kiegészítésével, a bizonyítékok (ismélt) mérlegelésével, a másodfokú ítéletben foglaltakkal érdemben azonos, hatályában fenntartó döntést hoz.
- [22] 5.2. Az indítványozó a jogorvoslathoz való jog sérelmét arra hivatkozással állítja, hogy a Kúria maga folytatta le először a bizonyítékok mérlegelését és minősítését, ezáltal elvonta jogorvoslathoz való jogát, mivel csak a jogorvoslattal már nem támadható ítéletből ismerhette meg, hogy a Kúria milyen érvek mentén hozta meg döntését.
- [23] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogorvoslat általában kettős jelentéstartalommal érvényesül: egyrészt igényérvényesítési lehetőséget, másrészt felülbírlathoz való jogot jelent. A felülbírlathoz való joggal kapcsolatban az Alaptörvény úgy fogalmaz, hogy „mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti”. Ez az alapjog tehát az első döntéshez képest – amelyet eleve feltételez a megfogalmazás, függetlenül attól, hogy az milyen formában jelenik meg – egy második döntéshez való jogot fogalmaz meg {6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [94]}. Mindezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság elsőként azt emeli ki, hogy a felülvizsgálati

eljárás célja a felülvizsgált ítélettel kapcsolatos jogszabálysértés tárgyában való döntés. Ennek fennállása esetén a Kúria vagy maga orvosolja a jogsértést, vagy pedig új eljárás lefolytatására utasítja a jogszabálysértő döntést hozó bíróságot (AB végzés, Indokolás [20]).

- [24] Jelen esetben a Kúria, funkciójának megfelelően, eljárási jogszabálysértés fennállását állapította meg: a másodfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdésébe és a Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütköző módon, az indokolási kötelezettségét megsértve mellőzte a felek tényállításainak és a csatolt bizonyítékoknak a vizsgálatát és az egybevetésük alapján való értékelését, ezt a sérelmet azonban a Kúria maga orvosolta [Pp. 275. § (3) bekezdés]. Ebben az esetben a jogorvoslati jog érintettsége akkor állna fenn, ha olyan érvek, indokok alapján döntött volna a Kúria, amelyekre az indítványozónak nem volt módja reagálni, ez azonban nem áll fenn. Annak eldöntése ugyanis, hogy a perbeli szoftver elkészítése az indítványozó munkaköri kötelezettsége volt, mind az előzményi munkaügyi, mind pedig a jelen ügynek a tárgyát képezte és azok az érvek, amelyekre hivatkozva állítja az indítványozó, hogy korábban nem volt módja megismerni, már korábban is felmerültek, s az indítványozónak módja volt arra, hogy ezekkel kapcsolatos álláspontját előadja, ezt meg is tette.
- [25] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *f)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire azt visszautasította.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/37/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3299/2022. (VI. 24.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény 84. § (1) bekezdés g) pontja Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata tárgyában bírói kezdeményezés alapján indult eljárását megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Pécsi Törvényszék bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte 8.K.701.205/2021. szám alatt folyamatban lévő, egyéb közigazgatási bírság kiszabása jogszerűségének vizsgálatára irányuló eljárását felfüggesztette, és egyidejűleg az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény 84. § (1) bekezdés g) pontjának alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése, valamint az alaptörvény-ellenessé nyilvánított jogszabályi rendelkezésnek az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben történő alkalmazhatóságának kizárása iránt.
- [2] 2. Az Alkotmánybíróság 2022. május 3. napján hiánypótlásra szólította fel az indítványozót, aki az Alkotmánybíróságra 2022. május 24. napján érkezett beadványában az indítványát visszavonta.
- [3] 3. Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés c) pontja az okafogyottság nyilvánvaló eseteként nevesíti azt, ha az indítványozó indítványát visszavonta.
- [4] 4. Az indítvány visszavonására figyelemmel, az Abtv. és az Ügyrend hivatkozott rendelkezései alapján az Alkotmánybíróság a tárgyi ügyben folyó eljárását megszüntette.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/872/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3300/2022. (VI. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 23.Bf.5895/2020/10. számú ítélete és a Fővárosi Ítéletábla 3.Bhar.248/2020/11. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Kadlót Erzsébet ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott határozat a következő.
- [3] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a Budai Központi Kerületi Bíróság 22.B.356/2017/61. számú ítéletét megváltoztatva a 2020. november 3-án kihirdetett 23.Bf.5895/2020/10. számú és – a Fővárosi Ítéletábla mint harmadfokú bíróság 3.Bhar.248/2020/11. számú határozata folytán – 2021. szeptember 8-án jogerős ítéletével az indítványozót önbíráskodás büntette és más bűncselekmény miatt 450 napi tétel, napi tételenként 2 000 forint, mindösszesen 900 000 forint összegű pénzbüntetésre ítélte.
- [4] 1.1. Az ügyben első fokon eljáró Budai Központi Kerületi Bíróság az indítványozót az önbíráskodás büntetnének kísérlete, valamint testi sértés vétsége miatt emelt vád alól bizonyítottság hiányában felmentette.
- [5] Az ügyészség fellebbezése alapján nyilvános ülésen eljáró másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályoknak megfelelően folytatta le a bizonyítást és ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, ugyanakkor a tényállás hiányos és részben iratellenes. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság az indokolásában hiányosan mutatta be a bizonyítékokat, a mérlegelése során nem vetett össze valamennyi rendelkezésre álló bizonyítékot, így téves következtetésre jutott a vádlott büntetőjogi felelősségét érintően. A tényállás részbeni megalapozatlanságát a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 593. § (1) bekezdés c) pontja alapján az iratok tartalma és ténybeli következtetés alapján küszöbölte ki, és állapította meg a vádlott bűnösségét.
- [6] A másodfokú bíróság ítéletével szemben az indítványozó és védője felmentésért jelentett be fellebbezést. A fellebbezésben többek között azt sérelmezték, hogy a másodfokú bíróság megsértette a bizonyítékok felülmérlegelésének tilalmára vonatkozó törvényi előírást. A harmadfokú bíróság megállapította, hogy a másodfokú bíróság helyesen vont következtetést az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás részbeni megalapozatlanságára. Kiemelte, hogy a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja alapján a másodfokú bíróság a felmentett vádlottat is bűnösnek mondhatja ki olyan eltérő tényállás alapján is, amelyet e jogszabályhely alapján küszöböl ki. Abban az esetben, ha az ügyiratok tartalma vagy ténybeli következtetés alapján megállapítható új ténynek a tényállás részévé tétele esetében az elsőfokú bíróság nem is mérlegelte a bizonyítékokat, a másodfokú bíróság nem szükségszerűen mérlegeli azokat felül. A harmadfokú bíróság megállapította továbbá, hogy a másodfokú ítélet rögzíti, hogy az elsőfokú bíróság nem vetett össze valamennyi rendelkezésre álló bizonyítékot. A megalapozatlansággal érintett tényállásrészek esetében az ügyiratok tartalma és ténybeli következtetés alapján az elsőfokú bíróságtól eltérő tények megállapítására az eljárási törvénynek megfelelően, a bizonyítékok logikus, okszerű értékelésével és helyes ténybeli következtetéssel került sor. Mindezek alapján a harmadfokú bíróság helybenhagyta a másodfokú bíróság ítéletét.
- [7] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Fővárosi Törvényszék 23.Bf.5895/2020/10. számú ítélete és a Fővárosi Ítéletábla 3.Bhar.248/2020/11. számú végzése ellen.
- [8] Indítványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7), valamint a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva kérte a bírósági döntések megsemmisítését.

- [9] Álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét veti fel, hogy a másodfokú eljárás idején hatályos Be. rendelkezéseivel szemben nyilvános ülésen, bizonyítás nélkül állapították meg az indítványozó büntetőjogi felelősségét. A másodfokú bíróság szubjektív válogatás alapján, anélkül, hogy az indítványozónak és a védőjének módot adott volna bármilyen közreműködésre, az egyébként megalapozottnak tartott tényállást néhány mondattal egészítette ki és ezt követően a teljes bizonyítást felülmérlegelve az indítványozó bűnösségét állapította meg.
- [10] Az indítványozó szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében meghatározott visszaható hatály tilalma is sérült a bírósági eljárás során, mivel a másod- és harmadfokú bíróság a Be. 593. § (2) bekezdésének a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készülségről szóló 2020. évi XLIII. törvény 221. §-val módosított szabályait alkalmazta, ugyanakkor a rendelkezés a másodfokú eljárás idején még nem volt hatályban.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően tanácsban eljárva először azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [12] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [13] Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján hatvan napon belül lehet benyújtani, az indítványozó az alkotmányjogi panaszát a törvényi határidőn belül terjesztette elő. Jogi képviselő útján jár el, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta.
- [14] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem feltételeinek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [15] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [16] Az indítványozó az alapügyben hozott másodfokú bűnösséget megállapító ítéletet és az azt helybenhagyó harmadfokú végzést támadta, mely döntések az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz tárgyai lehetnek.
- [17] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előterjesztését megelőzően a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az egyedi ügyben érintettség megállapítható, mivel az indítványozó az alkotmányjogi panasszal támadott ügyekben terhelt volt.
- [18] 2.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [19] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy ügyében a másodfokú bíróság a törvényi rendelkezések ellenére, a bizonyítékok felülmérlegelésével állapította meg az indítványozó bűnösségét, lehetőséget nem adva arra, hogy tárgyaláson védekezhessen. Emellett álláspontja szerint az Alaptörvény B) cikke is sérült azzal, hogy olyan törvényi rendelkezést alkalmazott a másodfokú bíróság, amely még nem lépett hatályba az eljárás idején. A harmadfokú bíróság döntése azzal sértette az Alaptörvény rendelkezéseit, hogy a másodfokú bíróság által elkövetett eljárási hibákat nem észlelve hagyta helyben a másodfokú bíróság döntését.
- [20] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá.
- [21] Főszabályként a másodfokú bíróság határozatát az elsőfokú ítélettel megállapított tényállásra alapítja [Be. 519. § (1) bekezdésével].
- [22] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát – változatlanul – a bizonyítás főszabálya adja, miszerint a Be. 167. § (3) és (4) bekezdése alapján a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje; a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg.
- [23] Ezáltal biztosított a bizonyítékok hiteltérdemlőségének – akár közvetett, akár közvetlen bizonyítás útján való – meggyőződés szerinti, szabad értékelése, és védett a mikénti mérlegelése, ami a bizonyíték bizonyító ereje felülmérlegelésének főszabály szerinti tilalmát, a közvetlen bizonyítékvizsgálat, bizonyítékkal szembesülés tiszteletben tartását jelenti.

- [24] Ugyanakkor a hatályos törvény szerint (már) nem kivételes, amikor a Be. felmentést ad e kööttség alól és megengedi, hogy a másodfokú bíróság
- a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, vagy
 - eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon (Be. 593. §).
- [25] Ennek elsődleges és általános feltétele, ha a tényállás nem megalapozott, ezért e kérdésben a bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját. Ha a tényállás részben megalapozatlan, akkor van szó
- kiegészítésről (ami a hiányzó ténymegállapítás pótlása),
 - vagy helyesbítésről (ami a meglévő ténymegállapítás módosítása, mellőzése) (vö. BH2021. 35. [41]–[45]).
- [26] Ehhez képest a másodfokú bíróság az ítéletében számot adott arról, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított, részben hiányos és iratellenes tényállás hibáit a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja alapján az iratok tartalma és ténybeli következtetés útján nyilvános ülésen küszöbölte ki. A Be. 593. § (2) bekezdésének, a harmadfokú eljárás vonatkozásában módosult rendelkezése a felülbírálat terjedelmére vonatkozó szabályok szempontjából valójában közömbös a következők miatt.
- [27] A másodfokú bíróság a tényállás részbeni megalapozatlanságának kiküszöbölése során valójában a perújítással hasonló gondolkodás (megfontolás) szerint jár el. A perújítás indoka három, egymásra épülő feltételből adódik.
- „[1.] A bejelentett bizonyíték újnak tekinthető, az alapügyben nem merült fel, vagy felmerült, de azt az eljáró bíróság nem értékelt, és [2.] az (ekként) újnak tekintendő bizonyíték alkalmas arra, hogy valamely tény
- jogerős határozatban foglaltaktól – eltérő, vagy önmagában új tény megállapítását eredményezze, s végül [3.] az újnak tekintendő bizonyíték az eltérő, illetve új tény megállapítására alkalmassága folytán perdöntő jellegű, egyben azt is valószínűsíti, hogy lényegesen meg kell változtatni a jogerős határozat bűnösségre, vagy büntetés kiszabásra vonatkozó rendelkezését, illetve az eljárást meg kell szüntetni” [BH2021. 162.].
- [28] Valójában jelen ügyben is erről van szó. A másodfokú bíróság olyan bizonyítékokat értékelt, amelyek bár az elsőfokú eljárásban is rendelkezésre álltak (az elsőfokú bíróság intézkedett beszerzésükről), azokat viszont az elsőfokú bíróság nem értékelt. A Be. 593. § (2) bekezdésének a másodfokú eljárás során hatályos rendelkezéséből pedig értelemszerűen nem következik a felülmérlegelés tilalmának megsértése abban az esetben, ha olyan bizonyítékot értékelt az elsőfokú bíróságtól eltérően a másodfokú bíróság, amely a megalapozatlanság kiküszöbölése érdekében szükségszerű. A felülmérlegelés tilalma a megalapozatlansággal nem érintett tényekkel össze nem függő, valamint a megalapozatlansággal nem érintett tényekkel kapcsolatos bizonyítékok mérlegelésének akadályát jelenteti – függetlenül a Be. hivatkozott rendelkezésének módosításától. Ekként az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében meghatározott visszaható hatály tilalmának sérelme fel sem merülhetett.
- [29] Ehhez képest valójában arról van szó, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének állításával megismételte a másodfokú eljárással és döntéssel szemben felhozott, a másodfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenységével kapcsolatos – és a harmadfokú bíróság által már megválaszolt – kifogásait. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy következetes gyakorlata alapján a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslatihoz való jog alkotmányos védelmi köre a rendes jogorvoslati eljárásokra terjed ki. Vagyis azt a követelményt támasztja, hogy az elsőfokon meghozott bírósági döntésekkel szemben magasabb bírói fórumhoz lehessen fordulni {vö. 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. Az indítványozó a sérelmezett másodfokú eljárással és döntéssel szemben a harmadfokú bírósághoz fordulhatott (és fordult), a jogorvoslati eljárásban – egyébként az alkotmányjogi panasz tartalmával megegyező – álláspontját kifejtette, melyről a harmadfokú bíróság döntést hozott.
- [31] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, valamint a B) cikk (1) bekezdésének állított sérelmén keresztül valójában kizárólag a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját fogalmazta meg. Az indítványozó bírói döntésekkel szemben felhozott kifogásai törvényességi, szakjogi tárgyúak, valójában a bírói mérlegelést támadják.

- [32] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány egyik elemében sem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, következésképpen nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [33] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/5056/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3301/2022. (VI. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 4.Bpkf.120/2021/4. számú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 8.F.1297/2020/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 3. Az indítványozót az első fokon eljáró Nyíregyházi Járásbíróság 40.B.1727/2015/495. számú, a Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bf.192/2018/34. számú és a Debreceni Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Bhar.76/2019/37. számú jogerős határozatával 594 rendbeli befolyással üzérkedés büntette miatt 5 év börtönbüntetésre ítélte. Az indítványozó a szabadságvesztés letöltését 2019. december 19. napján kezdte meg, és a büntetés-végrehajtás során kérte a reintegrációs őrizetbe helyezését. A Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 8.F.1297/2020/9. számú végzésével a kérelmet elutasította, mivel álláspontja szerint a büntetési célok a reintegrációs őrizet intézményi keretei között nem érhetőek el. A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.120/2021/4. számú végzésével az elsőfokú döntést – annak helyes indokai alapján – helybenhagyta.
- [4] 4. Az indítványozó – hiánypótlásra történt felhívását követően kiegészített – alkotmányjogi panaszában a Budapest Környéki Törvényszék 4.Bpkf.120/2021/4. számú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 8.F.1297/2020/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel azokat ellentétesnek tartja az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel és közvetetten a 28. cikkel is.
- [5] 5. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy az ügyében eljáró bíróságok egy hamis, iratellenes, minden alapot nélkülöző pártfogói véleményt vettek figyelembe a döntésük meghozatala során. A pártfogói vélemény tartalmát hivatalosan nem ismerhette meg, arról ügyvédjétől szerzett tudomást, nem sokkal a bírói meghallgatása előtt, így a felkészülésre is kevés idő állt rendelkezésére. Az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék a környezettanulmány kapcsán megfogalmazott észrevételeit és bizonyítási indítványait figyelmen kívül hagyva utasította el a reintegrációs őrizetbe helyezés iránti kérelmét, amellyel súlyosan megsértette a tisztességes és pártatlan bírósági eljáráshoz való alapvető jogát. A meghozott döntés anyagi jogi jogszabályokat is sértett azzal, hogy a reintegrációs őrizet feltételeiként a törvényben kötelezően előírtakhoz képest többletvárásokat támasztott az indítványozóval szemben. Mindezekon túl a másodfokon eljáró bíróság az indítványozó és védője által benyújtott fellebbezéseket nem merítette ki, az észrevételeikre nem reflektált, a benyújtott, és javára szóló okirati bizonyítékokat figyelmen kívül hagyta.
- [6] 6. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [7] 7.1. Az Alkotmánybíróság elsőként a panasz határidőben való érkezését vizsgálva megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint határidőben nyújtotta be.

- [8] 4.2. A határozott kérelem az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az indítvány – az alábbiak szerint – csak részben felel meg. Az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére történt hivatkozása kapcsán ugyanis megállapítható, hogy a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog a támadott határozatokkal nem hozható alkotmányjogilag értékelhető összefüggésbe. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a panasznak ez az eleme érdemi alkotmányossági vizsgálatra nem adott alapot {lásd például: 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6]; 3122/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [12] és 3124/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az indítványozó által e körben előadottakat az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk vizsgálata során vette figyelembe.
- [9] Nem biztosít az indítványozó számára alapjogot az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, bíróságoknak szóló ségedszabály {lásd például: 3152/2019. (VI. 26.) AB végzés, Indokolás [19]}, így az indítvány e vonatkozásban nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének állított sérelme kapcsán az indítvány nem tartalmazott alkotmányjogilag értékelhető indokolást, ezért a panasz a fentiekben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az indítványi elem érdemi elbírálásának az akadályá {lásd például: 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [11] A fentiek alapján a bíróság a továbbiakban a vizsgálatot csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben végezte el.
- [12] 4.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [13] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben elítéltként reintegrációs őrizetbe helyezését indítványozó kérelmező volt.
- [14] Vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a támadott bírósági döntések az ügy érdemében hozott döntésnek tekintendők-e. E körben figyelembe vette a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. (a továbbiakban: Bv. tv.) kommentárjának III. fejezetében, a büntetés-végrehajtási bíró eljárásának általános szabályai között, a 11. pontjának c) alpontjában az érdemi döntés meghatározását, és ez alapján arra jutott az Alkotmánybíróság, hogy érdemi döntésekről van szó.
- [15] Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem áll fenn.
- [16] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként jelöli meg, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó elsősorban azért nyújtott be alkotmányjogi panaszt, mert igazságtalannak tartja a számára kedvezőtlen tartalmú bírósági döntéseket. Az alkotmányjogi panasz valójában a támadott alapügyben hozott első- és másodfokú határozat felülbírlatára, az általa benyújtott bizonyítékok figyelembevételére, a beszerzett bizonyítékok újraértékelésére, és ennek eredményeként a jogerős határozat megváltoztatására irányul. Az indítvány alapjogi érvelés helyett a támadott döntések igen részletes és éles szakmai kritikáját fogalmazza meg. Az Alkotmánybíróság gyakorlata e tekintetben töretlen, több döntésben is kifejtésre került, hogy a bíróságok határozatainak szakmai felülvizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe {lásd például: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [18] A támadott bírósági határozatokban az eljáró bíróságok részletes indokát adták az indítványozó kérelme visszautasításának, körüljárva, hogy a beszerzett bizonyítékok alapján esetében miért nem érhetőek el a büntetési célok a reintegrációs őrizetbe helyezésével. A másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék határozatában kimerítően foglalkozik a védelmi fellebbezésben foglaltakkal, vizsgálta az első fokon eljáró bíróság eljárásának és döntésének törvényességét. Rámutatott arra, hogy a reintegrációs őrizetbe helyezés nem automatikusan történik, ezt a kedvezményt a kérelmező egyedi ügyének vizsgálata után kaphatja meg, a büntetési célok fokozott szem előtt tartásával. Így a feltételek fennállása és kizáró ok(ok) hiánya esetén is további szempontokat mérlegelhet a bíróság, és értékelő tevékenysége eredményeként a kérelmet el is utasíthatja.
- [19] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasa a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet,

illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.

[20] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *ah*) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/993/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3302/2022. (VI. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.100/2020/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Fapál László ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményét képező egyedi ügyben alperesként vett részt.
- [3] Az egyedi ügy felperesének élettársa 1983-ban vásárolta meg az egyedi ügy tárgyát képező társasházi öröklakást. A felperes élettársként szintén beköltözött az ingatlanba. Az élettársi kapcsolat később megszakadt. A felperes volt élettársa 1993-ban „csereszerződés” elnevezéssel megállapodást kötött, melynek értelmében a tulajdonában álló társasházi öröklakást elcserélte egy kétszobás, állami tulajdonban lévő lakás bérleti jogára, továbbá a volt bérlők részére megfizetett 2 500 000 Ft-ot.
- [4] 1994. február 24-én a felperes édesapja 1 500 000 Ft vételár ellenében megvásárolta a perbeli ingatlant a csereszerződésben részt vett házaspártól. A szerződésben foglaltak értelmében az eladó házaspár arról tájékoztatta a vevőt, hogy tulajdonjoguk ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése folyamatban van, továbbá a vevő a szerződés aláírásával az ingatlan birtokába lépett. Az eladók tulajdonjoga bejegyzésének hiányában a vevő tulajdonjogának az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése is elmaradt.
- [5] 2002. október 2-án a felperes édesapja ajándékozás jogcímén a perbeli ingatlan tulajdonjogát a felperesre ruházta át. A felperes tulajdonjoga szintén nem lett bejegyezve az ingatlan-nyilvántartásba.
- [6] A felperes volt élettársa a perbeli ingatlan tulajdonjogát 2013. május 24-én adásvétel jogcímén az Ö[...] Kft.-re ruházta át. A szerződésben foglaltak értelmében azonban az eladó a birtokba adásban akadályozva van, ugyanis az ingatlan lakott állapotban lett értékesítve. A vevő az ingatlan tulajdonjogát a 2013. június 14-én kelt adásvételi szerződéssel 4 500 000 Ft vételár ellenében az indítványozóra ruházta át.
- [7] A felperes keresetében arra kérte kötelezni az alperest, hogy tulajdonjogát elbirtoklás címén az ingatlan-nyilvántartásba bejegyeztethesse. Az elbirtoklás jogcímét arra alapította, hogy 1994. február 24-étől kezdődően szakadatlanul sajátjaként birtokolta az ingatlant és viselte a fenntartásával járó terheket. Hivatkozott arra is, hogy a tulajdonjogát korábban többször sikertelenül megkísérelte bejegyeztetni az ingatlan-nyilvántartásba. Azt is állította, hogy sem az indítványozó, sem annak jogelődjei nem zavarták őt az ingatlan birtoklásában, továbbá vitatta, hogy az indítványozó az ingatlan tulajdonjogának megszerzésekor jóhiszeműen járt el. Azt is előadta, hogy a szerződés szerinti vételárat megfizette az eladónak.
- [8] Az indítványozó a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a felperes a perbeli ingatlant sajátjaként tartotta birtokban az általa megjelölt időszakban. Előadta, hogy azt a felperes volt élettársa vásárolta meg saját vagyonából, és a megszerzéshez a felperes nem járult hozzá, majd utóbb a rezsit a felperes fizette. Azt is előadta, hogy a felperes a perbeli ingatlant meg akarta venni, azonban ezzel csak hitegette a volt élettársát, aki 2004-től többször felszólította őt, hogy fizesse ki a vételárat, vagy költözzön ki az ingatlanból.
- [9] Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság helyt adott a felperes keresetének. Az elsőfokú ítélet indokolásában kifejtett álláspontja szerint az indítványozó nem bizonyította, hogy a perbeli ingatlan tulajdonjogát az ingatlan-nyilvántartásban bízva, jóhiszeműen, ellenérték fejében szerezte meg; az általa bemutatott bizonylatok ugyanis ennek az állításnak az igazolására nem alkalmasak. Az elsőfokú bíróság következtetése szerint az indítványozó azért nem járt el jóhiszeműen, mert életszerűtlen az, hogy az indítványozó olyan ingatlant

- kívánt szerezni, amelyet a közvetlen gazdasági tevékenysége során nem kívánt használni; továbbá életszerűtlen az is, hogy az ingatlant az értékesítések láncolata során egyszer sem kereste fel.
- [10] Az indítványozó fellebbezett az elsőfokú döntéssel szemben, a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék azonban helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.
- [11] Az indítványozó felülvizsgálati kérelemben kérte elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a felperes keresetét elutasító határozat meghozatalát, másodlagosan pedig a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, egyúttal az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.
- [12] A felülvizsgálati kérelemben előadottak szerint a jogerős ítélet megalapozatlan és nem mentes a logikai hibáktól. Az indítványozó a megismételt eljárásban alappal hivatkozhat arra, hogy a felperes nem bizonyította azt, hogy a perbeli időszakban az ingatlant sajátjaként birtokolta. Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget azoknak az indokoknak, amelyekkel az elsőfokú bíróság kirekesztette a figyelembe vehető bizonyítékok köréből azokat, amelyek az indítványozó álláspontját támasztották alá. A másodfokú bíróság ténykérdésekben tévedett: tévesen állapította meg azt, hogy a felperes volt élettársa ügyleti tanúként működött közre a felperes édesapja által megkötött ingatlan-adásvételi szerződés létrejöttében. Hangsúlyozta, hogy az ingatlan tulajdonjogát az ingatlan-nyilvántartás adataiban bízva, jóhiszeműen szerezte meg. Arra nézve sincs tényállítás, hogy a felperes édesapja mint jogelődtől meddig birtokolta az ingatlant, amelyet nem is lakott, így birtokba sem vehette. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság indokolatlanul hagyott figyelmen kívül az elbirtoklás félbeszakadása szempontjából jelentős okiratokat. Emellett nem az indítványozónak kellett volna bizonyítania az adásvétel visszterhes jellegét – amelyet a bíróság a pénzügyi hiányára hivatkozással nem tartott megalapozottnak –, hanem a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az ügylet ingyenes volt. Az a tény, hogy a felperes több olyan lépést tett, amelyek a tulajdonjog bejegyzésére irányultak, bizonyítja: a felperes tudatában volt annak, hogy nem ő a valódi tulajdonos.
- [13] A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ítéletében hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság kihallgatta az indítványozó álláspontját alátámasztó tanúkat, ebből azonban nem következik szükségszerűen, hogy valójuknak perdöntő jelentőséget tulajdonítson. A tanúvallomások figyelmen kívül hagyását a másodfokú bíróság megfelelően megindokolta, a perben vitatott adásvételi szerződés lényegét a bizonyítékok helyes és okszerű mérlegelése alapján állapította meg. Az ügylet lényegével az indítványozó volt élettársa is tisztában volt, az ügylet létrejöttében ennek figyelembevételével működött közre. A tény, hogy a felperes édesapja soha nem lakott a perbeli ingatlanban, azt az állítást erősíti meg, hogy az ügylet célja a felperes tulajdonszerzése volt. A sajátként való birtoklás megkövetelése azt az elvárást jelenti, hogy az elbirtokló okkal vélhesse a dolgot sajátjának, illetőleg okkal tekinthesse a maga birtoklását véglegesnek. Ez a feltétel 1994 februárjától kezdődően teljesült.
- [14] A Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy az indítványozó nem tudta bizonyítani az elbirtoklás megszakadását.
- [15] A Kúria arra is rámutatott, hogy nem tekinthető jóhiszeműnek az a jogszerző, aki a vétel során kizárólag az ingatlan-nyilvántartási bejegyzésben bízva nem tekinti meg magát az ingatlant, annak lakottságáról tudva meg sem kísérli tisztázni, hogy kik, milyen jogcímen birtokolják azt.
- [16] A Kúria álláspontja szerint dr. B. R. ügyvéd tanúkénti kihallgatásának mellőzésével sem követett el mulasztást a másodfokú bíróság, mert az ügy szempontjából releváns körülményekre nem tudott volna előadást tenni.
- [17] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdésének, XIII. cikk (1)–(2) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria ítéletének megsemmisítését a Fővárosi Törvényszék ítéletére kiterjedően.
- [18] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tulajdonhoz való alapvető jogának megsértéseként jelölte meg azt, hogy az eljáró bíróságok a szerződéses jogcímmel megszerzett, valamint az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonától fosztották őt meg döntéseikkel, és e sérelemért őt semmilyen kárpótlásban nem részesítették. A felperesnek nem az indítványozóval, hanem az ingatlan korábbi tulajdonosával – a felperes volt élettársával – szemben kellett volna érvényesítenie tulajdonjogi igényét, holott erre 2009. február 24-ével – vagyis az 1994. február 24-étől számított 15 év elteltével – megnyílt a lehetősége. Az indítványozó nem tett semmit, amikor a felperes volt élettársa eladta az ingatlant az Ö[...] Kft.-nek, és azt követően is majdnem egy évig tétlen maradt, hogy az Ö[...] Kft. az ingatlant az indítványozónak adta el.

- [19] Az indítványozó hivatkozott az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CLXI. törvény 5. § (4) bekezdésére, amelynek értelmében az ingatlan-nyilvántartáson kívül jogot szerző személy nem érvényesítheti megszerzett jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett, illetőleg az őt rangsorban megelőző, jóhiszemű jogszerzővel szemben. Álláspontja szerint ez a rendelkezés ellehetetleníti az adásvételi szerződés teljesítését.
- [20] Előadta továbbá, hogy az indítványozó édesapja az 1994. február 24-i szerződéskötést követően nem lépett az ingatlan birtokába. Ezt az álláspontot erősíti, hogy az ügyben irányadó anyagi jogi rendelkezések köréből a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 121. § (5) bekezdése is azt mondja ki, hogy ha az elbirtokló a tulajdonjogát az ingatlan-nyilvántartásba nem jegyezteti be, a tulajdonszerzésre nem hivatkozhat azzal szemben, aki az ingatlanon az ingatlan-nyilvántartásban bízva ellenérték fejében jogot szerzett.
- [21] Az indítványozó sérelmezte azt is, hogy az eljáró bíróságok nem voltak tekintettel arra, hogy az indítványozó édesapja az adásvételt követően nem vette birtokba a perbeli ingatlant.
- [22] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [23] Az indítványozó jogi képviselője 2021. július 1-jén vette át a Kúria ítéletét, majd augusztus 29-én, a 60 napos határidőn belül, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben adta postára a panaszt. A hiánypótlási felhívást 2021. november 17-én vette kézhez a jogi képviselő, a hiánypótlást december 16-án, szintén határidőben nyújtotta be.
- [24] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak a)–f) pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek megfelelt az alábbiak szerint.
- [25] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza. Tartalmazza az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést. Megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megsértett rendelkezéseivel. Kifejezett kérelmet ad elő a bírói döntés megsemmisítésére.
- [26] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [27] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján tehát az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett: a támadott bírói döntés az ügy érdemében hozott, vagy eljárást lezáró döntésnek minősül-e, az indítványozó kimerítette-e a jogorvoslati lehetőségeit, az indítványozó érintettnek minősül-e, illetve Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja-e a panaszban.
- [28] A Kúria a támadott felülvizsgálati ítéletben érdemben döntött az indítványozó felülvizsgálati kérelme felől.
- [29] Az indítványozó a fellebbezéssel kimerítette rendes jogorvoslati lehetőségeit, egyúttal a rendkívüli jogorvoslatok köréből élt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogával, ezért számára megnyílt az út az alkotmányjogi panasz igénybevételére.
- [30] Az indítványozó az egyedi ügy alpereseként érintettnek minősül.
- [31] Az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdései, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, Alaptörvényben biztosított jognak minősülnek.
- [32] Az Abtv. 31. § (2) bekezdése szerint ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett indítványozó által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírósági eljárásnak nincs helye. Az indítványozó által támadott felülvizsgálati ítélettel összefüggésben az Alkotmánybíróság nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért a *res iudicata* nem áll fenn.

- [33] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [34] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helyállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [35] Az eljáró bíróságok úgy ítélték meg, hogy a felperes 15 éven keresztül birtokában tartotta és sajátjaként használta a perbeli ingatlan, és ez a körülmény alapot teremt az elbirtoklással történő tulajdonszerzésre, valamint a felperes ennek megállapítására irányuló igényére. Ítéleteikben kitértek arra, hogy az indítványozónak alperesként mely körülményeket kellett bizonyítania, és a bizonyítékok értékelésének részletes megindokolása során kifejtették, miért nem vették figyelembe az indítványozó által előterjesztett bizonyítékokat. Ennek során rámutattak arra, hogy az indítványozó által kihallgatni kért tanúk vagy nem voltak elfogulatlanok, vagy a vallomástól a per eldöntése szempontjából lényeges információ nem volt várható, az indítványozó által bemutatott bizonylatok pedig nem voltak alkalmasak a kikötött vételár kiegyenlítésére irányuló pénzmozgás igazolására. Az ügyben született ítéletek nem eredményezték az indítványozó tulajdonának önkényes és törvénytelen elvételét, mindössze azt jelentették ki, hogy az elbirtoklás törvényi feltételeinek bekövetkezése folytán megtörtént a tulajdonszerzés; a perbeli ingatlan fölötti rendelkezéseket – ideértve annak az indítványozó részére történő eladását – pedig már az elbirtoklási idő leteltét követően tették.
- [36] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak kizárólag törvényértelmezési és a bizonyítékok mérlegelésével összefüggő kérdésekben vitatták a támadott bírói döntéseket és kérték azoknak az Alkotmánybíróság általi megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság fentebb kifejtett gyakorlatának fényében azonban ez csupán a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó mérlegelés felülbírálata lenne, amire azonban az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.
- [37] Minderre tekintettel a panasz nem vetett fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [38] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tulajdonhoz való alapvető jog vonatkozásában az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az elbirtoklás a polgári jog rendszerében az eredeti tulajdonszerzési módok egyike, és abban az esetben, ha az elbirtoklás törvényi feltételei teljesülnek, a tulajdonszerzés a törvény erejénél fogva bekövetkezik. A jelen ügyben az eljáró bíróságok feladata az volt, hogy e törvényi feltételek megvalósulásáról állást foglaljanak, az ezzel összefüggő, a megszületett döntéseket kifogásoló panaszlemek pedig nem vetnek fel alkotmányjogi szempontokat.
- [39] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésére. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy ez a rendelkezés a tulajdon állami kisajátításának alkotmányos feltételeit rögzíti. A jelen ügyben a panaszban foglalt állítások a felperesi tulajdonszerzés jogszerűségének, valamint az eljáró bíróságok ezzel kapcsolatos érvelésének vitatására irányultak. Ezért a jelen ügy, valamint az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése között nem áll fenn értékelhető alkotmányjogi összefüggés.
- [40] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, ezért azt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3485/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3303/2022. (VI. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.45.002/2021/2. számú végzésével összefüggésben előterjesztett, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 83/B. § (1) és (2) bekezdései, valamint a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény 11. § (1) bekezdése, továbbá a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 73/B. §-a és a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 195/1997. (XI. 5.) Korm. rendelet 4/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.45.002/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 83/B. § (1) és (2) bekezdései, a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény (a továbbiakban: Knymt.) 11. § (1) bekezdése, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tny. vhr.) 73/B. §-a, valamint a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 195/1997. (XI. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tbj. vhr.) 4/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét, az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján megsemmisítését. Ezen túlmenően a sérelmezett jogszabályi rendelkezéseknek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt egyezménybe (a továbbiakban: Egyezmény) mint nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását, és az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján megsemmisítését kérte.
- [2] Emellett az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában a Kúria Kfv.III.45.002/2021/2. számú végzése, és a Fővárosi Törvényszék 112.K.708.133/2020/13. számú ítétele alaptörvény-ellenességének megállapítását, és az Abtv. 41. § (1) bekezdés alapján megsemmisítését is kérte.
- [3] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, Q) cikk (2)–(3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése, a II. cikk, a XIII. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk és a XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozott. Álláspontja szerint a kifogásolt szabályok az „Európai Unióról szóló szerződés” és az „Európai Unió Alapjogi Chartája” egyes szabályaiba ütköznek.
- [4] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a felperes/indítványozó bejelentését követően a Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatóság a 2020. június 11. napján kelt, 546-71248-7 folyósítási törzsszámú, 110/222467/2020. iktatószámú határozatával a felperes havi 295 670 Ft szolgálati járandósága folyósításának 2020.05.01. napjától 2020.12.31. napjáig tartó szüneteltetéséről rendelkezett. Az alperes a határozatát a Tny. 83/B. § (2) bekezdésére alapította. A határozat ellen az indítványozó keresetet terjesztett elő, melyben kérte, hogy a bíróság helyezze hatályon kívül a Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatósága sérelmezett határozatát, és hozzon a jogszabályoknak megfelelő határozatot, kötelezze az alperest a 2020. évben szüneteltetett 8 havi szolgálati járandósága, annak kamatai, valamint munkaviszonya során kapott munkabére (13 havi munkabér, éves jutalom, egyéb kifizetés) után a munkabérből levont és a munkáltató által befizetett 3% társa-

- dalombiztosítási járulék és annak kamatai megfizetésére, továbbá a 2020. évben a nyugdíjasoknak, nyugdíjszerű ellátásban részesülők esetében kifizetett nyugdíjprémium, egyéb juttatás és annak kamatai megfizetésére is.
- [5] Ezen túlmenően kérte, hogy a bíróság kezdeményezze az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását, valamint az ügy Alkotmánybíróság előtti vizsgálatát. Hangsúlyozta, hogy a bejelentésével a Tny. 83/B §-a és a Khtv. 11. §-a szerinti kötelezettségének tett eleget, az alperes azonban a 2020. május 13. napján kelt bejelentését, az abban foglalt jogfenntartó nyilatkozatát nem vizsgálta érdemben, hanem „sablon határozatot” hozott. Előadása szerint a határozat súlyosan jogsértő, az alapjául szolgáló jogszabályok a nemzetközi és hazai jogszabályokkal ellentétesek, diszkriminatívak és sértik a jogállamiságot. Keresetlevele hivatkozásai szerint a támadott alperesi határozatban alkalmazott jogszabályhelyek, – így a Tny. 83/B. § (1) és (2) bekezdései és a Khtv. 11. § (1) és (2) bekezdései – az Alaptörvényben rögzített több alapjogot is sértenek. A Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletével a keresetet elutasította. Az ítélet indokolása szerint az alperes határozata megfelelt a jogszabályi előírásoknak. Az ítéletben a bíróság megindokolta, hogy a felperes indítványa ellenére miért nem kezdeményezte a Tny. 83/B. § (1) és (2) bekezdése, valamint a Khtv. 11. § (1) és (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és az előzetes döntéshozatal iránti eljárást.
- [6] A jogerős ítélet ellen a felperes/indítványozó felülvizsgálati kérelemmel élt, melyben elsődlegesen annak a társadalombiztosítási határozatra is kiterjedő hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő döntés meghozatalát kérte. A Kúria azonban megállapította, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdésében rögzített befogadási okok egyike sem valósult meg. A felperes az ügy érdemére kiható jogszabálysértést, vagy eljárási szabályszerűséget nem jelölt meg. Alaptalanul hivatkozott a felperes a befogadási okok körében a közzétett ítélkezési gyakorlatról történő eltérésre. Rámutatott, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogkérdésről a Kúria már több alkalommal határozott, a bírói gyakorlat már kialakult és egységes. A felperes pedig nem tárt fel olyan indokot, amely azt támasztaná alá, hogy a bírói gyakorlat nem egységes, illetve a jogegység megbomlásának veszélye állna fenn, továbbá nem igazolt olyan körülményt, melynek változása a már kialakított joggyakorlat továbbfejlesztését tenné szükségessé. A Fővárosi Törvényszék a Kúria közzétett határozataira figyelemmel hozta meg ítéletét, mely a Kúria eddigi joggyakorlatával összhangban áll. Mindezekre tekintettel a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kúria a Kp. 118. § (1) és (2) bekezdései alkalmazásával megtagadta.
- [7] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [8] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírósági döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett bírósági ítélettel zárult ügyben felperes volt, így az Abtv. 27. § (2) bekezdés *a*) pontja értelmében érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik. A rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [9] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A bíróság tájékoztatása szerint az indítványozó a Kúria végzését 2021. november 2-án vett kézhez, az alkotmányjogi panasz 2021. december 7-én beérkezett az elsőfokú bíróságra.
- [10] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában alapvetően a szolgálati nyugdíj szolgálati járandósággá való átalakítását, összegének csökkentését és egyes esetekben a folyósítása szüneteltetésének szabályait sérelmezte. Szolgálati nyugdíj szolgálati járandósággá való átalakításával, szüneteltetésével összefüggésben az Alkotmánybíróság több ügyben vizsgálódott. Az indítványozó korábban már több esetben nyújtott be alkotmányjogi panaszt az egyes, eltérő szüneteltetési időszakokra vonatkozó konkrét ügyeiben, a hatóságok, valamint a bíróságok által alkalmazott jogszabályok ellen. Legutóbb a 3060/2021. (II. 19.) AB végzésben utasította vissza

az Alkotmánybíróság az indítványozónak a tartalma szerint a jelen panasszal alkotmányjogi szempontból lényegileg azonos alkotmányjogi panaszát (Indokolás [11]–[12]).

- [12] Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében amennyiben alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak, valamint bírói kezdeményezésnek. A jelen ügyben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően ezért vizsgálni kellett, hogy van-e a panaszban olyan érv, amely eltérő döntést indokol, akár az ítélt dolog, akár az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést (Abtv. 29. §) illetően.
- [13] Az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy jelen ügyben az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján nem szerepel olyan új érv, amely a korábbiaktól eltérő alkotmánybírói döntést indokolna a konkrét esetben, akár az ítélt dolog, akár az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést (Abtv. 29. §) illetően. Tekintettel arra, hogy a 3060/2021. (II. 19.) AB végzés óta a körülményekben változás nem következett be, az Alkotmánybíróság – utalva az ebben a végzésben kifejtettekre és az ott ismertetett 3061/2015. (IV. 10.) AB határozatra, valamint a 3112/2016. (VI. 3.) AB határozatra, továbbá a 3236/2019. (X. 11.) AB végzésre, a 3183/2020. (V. 21.) AB végzésre, a 3378/2020. (X. 22.) AB végzésre – a Tny. 83/B. § (1)–(2) bekezdését és a Knymt. 11. § (1) bekezdését illetően a jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Abtv. 31. § (1) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *b*) pontja alapján ítélt dolog címén, míg a Tbj. vhr. 4/A. § (2) bekezdése, valamint a Tny. vhr. 73/B. §-a szabályait illetően az Abtv. 29. §-ában foglalt feltétel hiánya miatt, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a*) pontja alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés hiányában – utasította vissza.
- [14] Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó kúriai végzésre is kiterjesztve nyújtotta be. A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság korábban már állást foglalt a tekintetben, hogy a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható [lásd: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]]. Azonban a jelen ügyben is fenntartja azt a korábbiakban kifejtett álláspontját, miszerint „[a] Kúria azon döntése, mely – a Kp. 118. § (1) bekezdése alapján – a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő peres féltől várja el, hogy a kérelem befogadhatóságát az ott taxatívén felsorolt valamely okra hivatkozva maga indokolja, és e jogszabályhelyet úgy értelmezi, miszerint a befogadás feltétele – a formai okokból történő visszautasíthatóságon túl – az ilyen okok kérelmező általi, tartalmi jellegű bizonyítása, nem vet fel alkotmányossági problémát” {3023/2020. (II. 10.) AB végzés, Indokolás [18]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [21]}. Ezen túlmenően annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e, szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]; 3463/2021. (XI. 3.) AB végzés, Indokolás [17]–[18]}.
- [15] Az indítványozó azonban a Kúria végzésének kézbesítését követően benyújtott alkotmányjogi panaszában is az eljárás során a hatóságok, illetve a bíróság által alkalmazott jogszabályokat sérelmezte és nem a bírósági döntések alaptörvényellenességét állította, így tekintettel arra, hogy az indítványban nincs önálló indokolás a bírósági döntések alaptörvény-ellenességére, az Alkotmánybíróság az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja alapján visszautasította a Kúria végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék ítélete elleni indítványt is.
- [16] Az indítványozó beadványában a sérelmezett jogszabályi rendelkezések nemzetközi szerződésbe ütközését is állította. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát az arra jogosult indítványozók kezdeményezésére, illetve bármely eljárása során hivatalból végzi. Az eljárást az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, valamint az alapvető jogok biztosa indítványozhatja. A bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli. [Abtv. 32. § (2) bekezdés].

- [17] 4. Tekintettel arra, hogy az indítványozó nem rendelkezik indítványozói jogosultsággal a sérelmezett jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát illetően ezért a nem a jogosulttól származó indítványt az Alkotmánybíróság szintén visszautasította {3378/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [17]–[18]; 3060/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}.
- [18] Az alkotmányjogi panaszban az is szerepel, hogy az Alkotmánybíróság több, az alkotmányjogi panaszban megfogalmazott kérdésben forduljon az Európai Unió Bíróságához előzetes döntéshozatali eljárás keretében. Az Abtv. ilyen indítványról, vagy eldöntésre váró önálló kérelemről nem rendelkezik, ezért arról az Alkotmánybíróságnak ebben a kérdésben nem kellett külön döntenie {3060/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [15]}.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4993/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3304/2022. (VI. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.445/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság meghatalmazással igazolt jogi képviselője (dr. Kodela Viktor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria Kfv.V.35.445/2021/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 35.K.701.302/2020/42. számú ítélete ellen, alaptörvény-ellenességük megállapítása és – a hatósági határozatokra kiterjedő hatályú – megsemmisítésük iránt.
- [2] 2. Az alapul szolgáló ügyben az elsőfokú adóhatóság a 4321703401 számú határozatával az indítványozó/felperes terhére 2013–2014. évre általános forgalmi adó adónemben adóhiánynak minősülő adókülönbötetet állapított meg, amely után adóbírságot szabott ki és késedelmi pótlékot számított fel. A felperes fellebbezése folytán eljáró NAV Fellebbviteli Igazgatósága a 2235456831 számú határozatával az elsőfokú határozatot helyben hagyta. Az elsőfokú bíróság a felperesnek az adóhatóság határozatával szemben előterjesztett keresetét a 35.K.701.302/2020/42. számú jogerős ítéletével elutasította. A Fővárosi Törvényszék ítéletében kitért arra, hogy vizsgálta a felperesi érveket, valamint a megjelölt jogszabálysértéseket, köztük az illetékesség hiányával kapcsolatos semmisségi kifogást, a megbízólevéllel és a kiegészítő jegyzőkönyvvel kapcsolatos állításokat, az iratbetekintési jog sérelmét, a kapcsolódó vizsgálat eredményeinek, bizonyítékainak felhasználását, az alkalmazottak tanúvallomásait, az adólevonási jog gátját képező standardizált elemeket, a rendeltetésellenes joggyakorlás feltételeinek fennállását, a megkötött konzorciumi megállapodást, valamint az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) és a Kúria által kialakított gyakorlatot is, melyekkel kapcsolatos álláspontjának, továbbá az elrendelt bizonyítási eljárásokkal és az elutasított bizonyítási indítványokkal összefüggésben kialakított döntéseinek ítéletében részletes indokát adta. Ezenkívül a Kúria 1/2013. KMJE határozatnak megfelelően helyt adott a felperes azon indítványának, hogy a kapcsolódó vizsgálatok iratanyagába betekinthesse, ide nem értve az alvállalkozói társaságok teljes adóbevallását, melyek adóitoknak minősülnek.
- [3] 3. Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a felperes által végzett vagyoni védelmi tevékenységet folytatók adólevonási jogára speciális szabályok vonatkoznak, melyek kiterjednek többek között az alvállalkozók bevonására, a szolgáltatást teljesítő személyek kilétére és a tevékenység dokumentálásának részletszabályaira is. A számlabefogadónak e tevékenység esetében szigorúbb ellenőrzési kötelezettsége van, melynek felperes nem tett eleget. E körben a Kúria Kfv.I.35.700/2017/4. számú és a Kfv.I.35.268/2015/6. számú döntésére hivatkozott. Emellett a rendelkezésre álló adatok alapján – az EUB döntéseire, valamint az azon alapuló kúriai gyakorlatra figyelemmel – a bíróság úgy ítélte meg, hogy az adóhatóság jogszerűen hivatkozott az ügyben felmerülő standardizált elemek nagy számára. Indokolásában megállapította, az adóhatóság tényállás tisztázási kötelezettségének eleget tett, határozatát több egymással összefüggő, egymásra épülő, logikai egységet képező objektív tényre és körülményre alapította.
- [4] 4. A bíróság ítéletében rámutatott, hogy a hatóság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a mesterségesen létrehozott láncolat (a fővállalkozó alvállalkozókat vont be, akik további alvállalkozók útján, részben munkaerő-kölcsönzés révén biztosított munkaerővel végezték el a feladatot) célja az alkalmazottak utáni járulék meg nem fizetése, valamint az általános forgalmi adó megfizetésének elkerülése volt azáltal, hogy a felperes és a láncolat alján elhelyezkedő társaságok közé több szinten átszámlázó társaságokat iktattak be, melyre a felperesi tudattartalomnak ki kellett terjednie. Bizonyítást nyert ugyanis, hogy a legalsó szinten lévő társaságok szerepe pusztán a munkaerő bejelentésére korlátozódott, a ténylegesen irányító, ellenőrző és kapcsolattartó szerepet pedig

felperes töltötte be. E társaságok általános forgalmi adó bevallási kötelezettségeiknek nem, vagy minimális tartalommal tettek eleget. Míg a munkavállalók utáni járulékfizetési kötelezettségüket nem teljesítették, ugyanakkor a felperes a láncolat tetején fiktív számlák alapján adólevonási jogot gyakorolt.

- [5] A Törvényszék ítélete ellen az indítványozó/felpres felülvizsgálati kérelemmel élt, melynek befogadását a Kúria visszautasította. A Kúria a Kfv.35.445/2021/2. számú végzésében rámutatott, hogy ugyan a felperes felülvizsgálati kérelmében befogadási okként konkrétan a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdésének egyik pontját vagy alpontját sem jelölte meg, azonban a beadványában előadottak tartalmában a Kp. 118. § (1) bekezdésének *a)* pont *aa)* alpontjának és *b)* pontjának voltak megfeleltethetők. Ezért bár a felperes formálisan a Kp. 117. § (4) bekezdésben rögzített kötelezettségnek nem tett eleget, a Kúria a kérelem befogadhatóságát – a Kp. 118. § (1) bekezdés pontjainak tételes megjelölése hiányában is – megvizsgálta, és arra a megállapításra jutott, hogy a felülvizsgálati kérelem nem fogadható be. Kiemelte, hogy annak megítélése, hogy az adóhatóság az adott ügyben milyen intézkedést tart elegendőnek és mely cselekmények megvalósítását, illetve hiányát értékeli a felperes terhére, továbbá hogy az elsőfokú bíróság az adott ügy tényei alapján a határozat jogszerűsége kérdésében milyen következtetésre jut, nem jogkérdésnek, hanem ténykérdésnek minősül. A Kúria azonban a felülvizsgálati eljárásban jogkérdésben dönt, bizonyítékokat nem mérlegelhet felül. Az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást folytatott, a bizonyítékokat értékelte, valamint indokolási kötelezettségének is eleget tett, így jogkérdés vitatásának hiányában önmagában a felperesi álláspont kifejtése nem elegendő a felülvizsgálati kérelem befogadásához.
- [6] Az indítványozó alkotmányjogi panasz beadványában előadott álláspontja szerint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal eljárásában sérült az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való joga, valamint a Fővárosi Törvényszék előtti eljárásban sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. A hatósági eljárásban véleménye szerint az iratbetekintési jogának negligálására került sor, amely korlátozta az észrevételezési jogának gyakorlását, és sérti a fegyveregyenlőség elvét is. Emellett állítása szerint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervei illetékesség hiányában jártak el ügyében. A Fővárosi Törvényszék által tárgyalat perben pedig olyan bíró járt el, aki korábban az adóhatóság alkalmazottjaként járt el hasonló ügyekben az indítványozóval azonos státuszban lévő más adózókkal szemben, amely tény az indítványozó álláspontja szerint megalapozza a tisztességes bírósági eljáráshoz, a független és pártatlan bírósághoz való jog sérelmét.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [8] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírósági döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett bírósági döntéssel zárult ügyben felperes volt, így az Abtv. 27. § (2) bekezdés *a)* pontja értelmében érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik. A rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [9] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A bíróság tájékoztatása szerint az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2021. november 22-én vette át – elektronikus úton, az alkotmányjogi panaszt a bírósághoz, és az Alkotmánybírósághoz is, november 19-én elektronikusan benyújtotta. Az alkotmányjogi panaszt tehát határidőben nyújtották be (valójában még a hivatalos kézbesítést megelőzően). Az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [10] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontját, és az Abtv. 27. § (1) bekezdését, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, valamint a megsemmisíteni kért bírósági döntéseket, hatósági határozatokat, és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit.
- [11] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.

- [12] Az indítványozó jelen alkotmányjogi panaszát a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó kúriai végzés ellen nyújtotta be. A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság korábban már állást foglalt a tekintetben, hogy a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {lásd: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]}. Azonban a jelen ügyben is fenntartja azt a korábbiakban kifejtett álláspontját, miszerint „[a] Kúria azon döntése, mely – a Kp. 118. § (1) bekezdése alapján – a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő peres féltől várja el, hogy a kérelem befogadhatóságát az ott taxatívén felsorolt valamely okra hivatkozva maga indokolja, és e jogszabályhelyet úgy értelmezi, miszerint a befogadás feltétele – a formai okokból történő visszautasíthatóságon túl – az ilyen okok kérelmező általi, tartalmi jellegű bizonyítása, nem vet fel alkotmányossági problémát” {3023/2020. (II. 10.) AB végzés, Indokolás [18]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [21]}. Ezen túlmenően annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e, szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]; 3463/2021. (XI. 3.) AB végzés, Indokolás [17]–[18]}.
- [13] Az indítványozó azonban a Kúria végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszában is alapvetően a hatóságok, illetve a Fővárosi Törvényszék eljárása tekintetében állított alapjogsérelemet, ahogyan azt a jogerős döntés ellen korábban benyújtott alkotmányjogi panaszában is tette. Korábbi beadványának a felülvizsgálati eljárás miatti visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróság megvizsgálta a jelen – a jogerős bírósági döntést, illetve a hatósági eljárást kifogásoló – alkotmányjogi panasz befogadásának feltételeit.
- [14] Az indítványozónak az alkotmányjogi panasz beadványában az Alaptörvény, XXIV. cikk (1) bekezdése, és XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében előadott érveit illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok (alkotmányjogi panasz beadvány, bírósági döntések) alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel. Az alkotmányjogi panasz arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a hatóságoktól és a bíróságtól eltérő módon értékelje az adólevonási jog érvényesítéséhez szükséges feltételek meglétét, az adólevonási jog jogszerűségét, és a bíróság által elfoglalt jogi álláspontot vizsgálja felül.
- [15] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felül bírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]; 3448/2021. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [12]}. A rendelkezésre álló iratokból megállapíthatóan az eljáró hatóságok, valamint a bíróság részletesen foglalkozott az adólevonás alapjául szolgáló gazdasági tevékenységgel, külön kitérve arra, hogy azzal kapcsolatban az adólevonás jogszerűen érvényesíthető volt-e.
- [16] 4. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4266/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3305/2022. (VI. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.357/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselője (dr. Váczi Péter ügyvéd) útján – 2021. december 15-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.357/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó egy ingatlan-nyilvántartási ügyben hozott közigazgatási határozat jogszerűségének vizsgálata iránti közigazgatási per felperese volt; az ítélet alapjául szolgáló tényállás a következő volt.
- [3] 3. Az I. rendű alperesi érdekelt, vagyis a perbeli, tulajdonjog bejegyzését elrendelő közigazgatási határozat alapjául szolgáló engedményezési (opciós jogot átruházó) szerződés engedményezője, egyben a felperes által biztosított polgári jogi opciós jog eredeti jogosultja a felperessel (az opciós jogot az I. rendű érdekeltre átruházó későbbi panaszossal) három ingatlan vonatkozásában külön-külön opciós (vételi jogot alapító) szerződéseket kötött, egy közöttük létrejött kölcsönügylet biztosítása érdekében. A felperes és az I. rendű alperesi érdekelt közötti opciós megállapodások tartalmazták, hogy a vételi jog gyakorlására az I. rendű érdekelt a felperes hozzájárulása nélkül is jogosult maga helyett más személyt állítani. 2009. november 25-én az I. rendű érdekelt a II. rendű alperesi érdekeltet a perbeli ingatlanok tekintetében a vételi jog gyakorlására kijelölte. Rögtön ezt követően, még ugyanezen a napon a II. rendű érdekelt írásban úgy nyilatkozott, hogy a vételi jogot gyakorolni kívánja, egyúttal a tulajdonjog bejegyzése iránti kérelmet nyújtott be az illetékes földhivatalhoz (mellékelve ahhoz előbbi írásos nyilatkozatát), továbbá tértivevényes levelet küldött a felperesnek arról, hogy az opciós jogot lehívta, és mellékelte számára a közte és az I. rendű érdekelt közötti, erről szóló megállapodást. 2009. december 14-én a II. rendű érdekelt becsatolta az elsőfokú hatóság felé a vételi jog gyakorlásáról szóló nyilatkozatoknak a felperes részére történő kézbesítését igazoló tértivevények másolatát és azok közjegyzővel hitelesített példányát. A tértivevények szerint a küldemények „nem kereste” jelzéssel érkeztek vissza a feladóhoz. Az elsőfokú ingatlanügyi hatóság ez alapján 2009. december 17-én hozott egyszerűsített határozatával mindhárom érintett ingatlanra bejegyezte a II. rendű érdekelt tulajdonjogát.
- [4] 4. A felperes fellebbezett az elsőfokú határozattal szemben, majd igazolta, hogy a Fővárosi Bíróság előtt polgári pert indított a vételi jog gyakorlása érvénytelenségének megállapítása és az eredeti állapot helyreállítása iránt, amelyre tekintettel az alperes Budapest Főváros Kormányhivatala jogelődje végzésével a fellebbezési eljárást felfüggesztette a polgári per jogerős befejezéséig. A Fővárosi Törvényszék 7.G.41.044/2011/447. számú ítéletében a későbbi indítványozó felperes keresetét elutasította, a marasztalásra irányuló keresetek vonatkozásában a pert megszüntette. Egyebek mellett megállapította, hogy a jelen alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló közigazgatási per II. rendű érdekeltje kijelöléssel megszerezte az opciós jog gyakorlásának jogát. A Fővárosi Ítélet tábla a 3.Pf.20.703/2019/10/II. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítélete nem fellebbezett részét nem érintette, a felperes vonatkozásában az elsőfokú bíróság döntésével érdemben egyező döntést hozott. A jogerős polgári döntéssel szemben benyújtott felülvizsgálati kérelem alapján lefolytatott felülvizsgálati eljárásban a Kúria Pfv.V.20.352/2020/1-2. számú ítéletében a jogerős ítélet felülvizsgálattal nem támadott részét nem érintette, a felülvizsgálattal támadott részében a jogerős ítéletet az elsőfokú ítéletre is kiterjedően hatályon kívül helyezte és a pert e körben megszüntette, egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az indokolásban többek között kiemelte, hogy a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint a vételi jog gyakorlására

kijelölés a felperes által is ismert opciós szerződéseken alapult, amelyek az opciós vételárakat valamennyi ingatlan tekintetében összegszerűen tartalmazták. Az opciós szerződések jogszerűek és a vételi jog lehívására szolgáló nyilatkozat is jogszerű.

- [5] A másodfokú közigazgatási hatóság a polgári bírósági döntést követően a közigazgatási eljárás felfüggesztését végzéssel megszüntette, érdemi határozatában pedig az elsőfokú egyszerűsített határozatot helybenhagyta, annak okán, hogy az ingatlan-nyilvántartási eljárásban nem vizsgálható, hogy a vételi jog gyakorlására történő kijelölről a vételi jog jogosultja értesítette-e annak kötelezettjét, avagy sem. Az irányadó polgári anyagi jogi jogszabály rendelkezései a kijelölést lehetővé tették, a kijelölés megtörténtét a földhivatali eljárásban okirattal igazolták. Amennyiben a vételi jog kötelezettje sérelmezi a kijelölést vagy az ebből eredő joggyakorlást, úgy polgári bíróságtól kérheti a bejegyzés törlését és az eredeti állapot helyreállítását, azonban e kereseti kérelmét a polgári bíróság – éppen a közigazgatási hatósági eljárás felfüggesztésére alapot adó eljárásban – nem találta megalapozottnak. A polgári bírósággal egyetértve leszögezte, hogy a bejegyzési engedélyt a vételi jogot alapító megállapodások mindhárom esetben tartalmazták; továbbá a bejegyzési engedély „kiterjesztése” a kijelölt új jogosultra lehetséges. Végül pedig az irányadó bírói gyakorlat szerint a földhivatali eljárásban a vételi jog gyakorlása esetén az egyoldalú nyilatkozat megtétele igazoltnak tekinthető, ha a szabályosan címzett iratot a postai szolgáltató „nem kereste” jelzéssel küldi vissza a feladónak, ami jelen esetben megtörtént.
- [6] E másodfokú közigazgatási határozattal szemben az indítványozó felperesként keresetet nyújtott be a bírósághoz, azt azonban a közigazgatási perben eljáró Fővárosi Törvényszék 19.K.705.827/2020/32. számú ítéletével elutasította, megállapítva, hogy a közigazgatási eljárásban az ügy érdemére kiható eljárási vagy anyagi jogi jogszabálysértés nem történt. Két eljárási szabálysértés történt, melyek azonban sem az ügy érdemére nem hatottak ki, sem a felperesi joggyakorlást és nyilatkozattételt nem zárták ki, ezért a támadott közigazgatási, a II. rendű érdekelt tulajdonát bejegyző határozat megsemmisítésére vagy megváltoztatására nem kerülhetett sor. Jelezte a törvényszék, hogy a közigazgatási hatóság regisztratív szerv, mely a tulajdonjog bejegyzésének elrendeléséről szóló döntése során nem értékelheti az alapul fekvő polgári jogi jogviszonyokat, így a vételi jogot alapító szerződés jogszerűségét, illetve létrejöttét, és az opciós jog eredeti jogosultjának mint engedményező, valamint az általa az opciós jog gyakorlására kijelölt engedményezett közötti megállapodásának a jogszerűségét sem. A felperes eljárási jogszabálysértésre alapított érveit sem találta a jogerős döntést meghozó elsőfokú bíróság megalapozottnak, így a keresetet elutasította.
- [7] A törvényszéki döntéssel szemben a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet; a Fővárosi Törvényszék ítéletét azonban a Kúria Kfv.III.37.357/2021/8. számú, jelen alkotmányjogi panasz eljárásban sérelmezett ítéletével hatályában fenntartotta. A Kúria kiemelte, hogy az elsőfokú ingatlanügyi hatóság a döntését regisztratív jogkörben eljárva hozta meg, így kötve volt a rendelkezésére álló polgári jogi szerződésekhez és egyoldalú jognyilatkozatokhoz, melyeket csak polgári eljárásban lehetett kétségesse tenni. A felperes felülvizsgálati kérelmében nem tudott olyan indokot megjelölni, amely bizonyítottság esetén annak megállapításához vezethetne, hogy az elsőfokú hatóság által elkövetett eljárási szabályszegések az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással voltak. A két eljárási szabálysértés az ügy érdemére nem hatott ki; az Inytv. 27/A. §-ának és 52. § (1) bekezdés c) pontjának sérelme nem alapozza meg a támadott határozatok megsemmisítését vagy hatályon kívül helyezését, mert a szabályszegések az ügy érdemére lényeges kihatással nem voltak. Hivatkozott a közigazgatási eljárás korábbi felfüggesztését eredményező előzményi polgári perben született ítéleti megállapításokra is. Eszerint az opciós jog gyakorlása esetére alkalmazandó vételár rögzítve volt; a vételi jog eredeti jogosultjának kiértesítése a kijelölésekről nem bír jelentőséggel, a kijelölések hatályosulásához ugyanis a felperesek tudomásszerzésére nem volt szükség; végül az opciós jog gyakorlásáról szóló értesítés „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza, noha a szerződő feleket, így a felperest is a szerződés teljesítése körében általános együttműködési kötelezettség terheli, és a felperes e kötelezettségével nem egyeztethető össze az a magatartás, amellyel a másik szerződő fél jogszerű szerződéses nyilatkozata hatályosulásának megghiúsítására törekedett.
- [8] A földhivatal, illetve a másodfokon eljáró kormányhivatal mint regisztratív szerv a törvényi feltételek meglétét köteles vizsgálni, az alapul fekvő polgári jogi jogviszonyok értékelésére nem jogosult; ennek megfelelően nem sértett jogszabályt a Fővárosi Törvényszék azzal, hogy közigazgatási perben a másodfokú közigazgatási hatóságot nem kötelezte a polgári jogi jogviszonyok vizsgálatára, és nem bírálta felül az e hatóság határozatának alapjául szolgáló azon tényeket, melyeket az az előzményi polgári perben döntő bíróság ítélete alapján, illetve a szabályszerűen becsatolt vagy egyébként az irattárában rendelkezésére álló dokumentumok alapján állapított meg.

- [9] 3. Ezt követően az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz a Kúria Kfv.III.37.357/2021/8. számú ítélete ellen, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal.
- [10] Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott kúriai döntésben az egyes tényálláselemek nem állnak logikai kapcsolatban az egyes bizonyítékokkal, az indokolásból nem követhető, hogy mi alapján állapította meg a bíróság a tényállást, milyen bizonyítékokra alapított egy-egy adott tényt. A Kúria az indítványozó szerint azért nem bírálta felül az eljárás során szerinte elkövetett törvénytelenégeket, mert arra a Kúria egy másik tanácsa az érdemi ítéletében megállapításokat tett. Érvelése szerint az előzményi polgári perben született ítéletet jelen közigazgatási perben nem lehetett volna alkalmazni, ehhez képest a közigazgatási eljárásban többször hivatkoztak rá, és e közigazgatási hatósági eljárást a Kúria nem minősítette jogellenesnek. Mindezzel a Kúria összességében tisztességtelen eljárást folytatott le, és az indokolt bírói döntés követelményének sem tett eleget.
- [11] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. Megállapítható, hogy az indítvány határidőben érkezett, a konkrétan megjelölt és sérelmezett bírósági döntés alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, az indítványozó érintettnek és jogosultnak minősül, illetve a panasz Alaptörvényben biztosított jog sérelmére vonatkozik. Az alkotmányjogi panasz azonban érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.
- [12] A panasz a támadott bírói döntés tartalmi kritikáját foglalja magában, és a Kúria jogértelmezési tevékenységét sérelmezi. A panasz tartalma szerint a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás megváltoztatására, a polgári jogi jogviszonyok jogszerűségének közigazgatási perben történő felülvizsgálására, összességében egy más tartalmú, a felperes pernyertességét eredményező ítélet meghozatalára irányul; érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. Ennek okán az indítvány nem veti fel annak a lehetőségét, hogy akár a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, akár hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéstről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek.
- [13] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, ezen belül az alkalmazandó jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [14] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.357/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4875/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3306/2022. (VI. 24.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.626/2020/4. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Kriston István ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.626/2020/4. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Kecskeméti Járásbíróság 11.P.20.058/2019/38. számú ítéletére, valamint a Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.21.611/2019/6. számú jogerős ítéletére kiterjedő hatállyal.
- [2] Álláspontja szerint a bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, mivel a bíróságok a kölcsönszerződések érvénytelenségének a megállapítására, valamint a végrehajtás megszüntetésére irányuló keresete elbírálása során nem tettek eleget a *naturalis obligatio* hivatalbóli vizsgálati kötelezettségének és az ennek mellőzésére vonatkozó indokolási kötelezettségének. Az indítványozó álláspontja szerint az árfolyamfoga-dásból eredő követelést nem lehet bírói úton érvényesíteni.
- [3] 2. Az indítványozó természetes személy időközben elhalálozott.
- [4] Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság – ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 67. § (2) bekezdés a) pontja alapján okafogottá válik az indítvány különösen, ha alkotmányjogi panasz eljárásban a természetes személy indítványozó meghal.
- [5] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az eljárást megszüntette.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné Dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/683/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3307/2022. (VI. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.21.318/2020/25. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria Pfv.II.21.318/2020/25. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és annak – a Győri Ítéltábla Pf.I.20.091/2020/6. számú és a Tatabányai Törvényszék P.20.123/2009/812 számú ítéletére is kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte az Alaptörvény XIII. cikkének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének általa állított sérelme miatt.
- [2] Az indítványozó és az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó bírói döntésre vezető per felperese, azaz az indítványozó egykori házastársa (a továbbiakban: felperes) először 1990 decemberében kötöttek házasságot, amelyet az indítványozó ismételt keresete alapján a bíróság 1995 februárban meghozott ítéletével felbontott, megállapítva, hogy életközösségük 1994 februárjában szűnt meg. A felek ezt követően 1995 februárjától – válásukat követően – ismét élettársi kapcsolatban éltek, majd 2001 júliusában ismét házasságot kötöttek. Ezt megelőzően a felek vagyoni jogi szerződést kötöttek, amelyben – a szerződésben kinyilvánított szándéukuk szerint – vagyoni jogi viszonyaikat kívánták rendezni a második házasságkötésüket megelőző együttélésük alatt szerzett közös szerzeményi vagyonuk tekintetében és a jövőre nézve is, e szerint külön pontban felsorolták a válásukat követő együttélésük alatt keletkezett közös szerzeményi vagyonuk körébe sorolt vagyonelemeket, amelyeket fele-fele arányú közös tulajdonuknak tekintenek, illetve rögzítették, hogy a házassági életközösségük alatt szerzett vagyontárgyak a vonatkozó törvényi rendelkezések szerint osztatlan közös tulajdonukat képezi.
- [3] A felek házassági életközössége 2008 novemberében megszűnt, házasságukat a bíróság 2009 májusában jogerős ítéletével felbontotta. A házassági életközösség tartama alatt az indítványozó, illetve a felperes több ingatlan és termőföld, valamint egy görög kishéphaó tulajdonjogát szerezte meg, az indítványozó munkavállalói hitelszerződésben kölcsönt vett fel, azt részvényvásárlásra fordította, majd a részvényeket értékesítette. Ez utóbbival kapcsolatosan a kölcsönt nyújtó társaság a kölcsönszerződés alapján az indítványozó és a felperes egyetemleges kötelezését kérte 2010 márciusában a bíróságtól a vissza nem fizetett hitel megfizetésére. Az indítványozó által időközben megkötött tartozásátvállalási szerződés felbontásának időpontjára tekintettel – figyelemmel arra, hogy a felek között ekkor, 2009 októberében már a házastársi vagyontársaság már nem állt fenn – a bíróság megállapította, hogy a felperest a tartozás tekintetében helytállási kötelezettség nem terheli, mivel a jogügylet már az ő hozzájárulása a törvény értelmében nem vélelmezhető. A felek ezen túlmenően közös céget is alapítottak, 50–50% tulajdoni hányadot megtestesítő üzletrésszel. A cég mérlegében a házastársi életközösség megszűnésekor nagyobb összegű tagi kölcsönt tartottak nyilván, amit a felek az életközösség ideje alatt nyújtottak a társaság részére. A cég a felperes részére az életközösség megszűnését követően a kölcsön egy részét visszafizette. A házassági életközösség tartama alatt az indítványozó továbbá magánszemélyek részére kölcsönt nyújtott, illetve egy társaságtól kölcsönt vett fel. Az Alkotmánybíróság mindezekkel kapcsolatosan megjegyzi, hogy a periratok alapján jelen ügyben a fentiek szerint csak azokat a vagyoni mozgásokat (vagyongyarapodás, illetve vagyoncsökkenés) sorolta fel és tekintette az alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából releváns előzménynek, amely vagyonelemekre nézve az alkotmányjogi panaszban sérelmezett kúriai ítélet rendelkezést tartalmaz.
- [4] A felperes ezt követően kérte keresetében a bíróságtól a házastársi közös vagyon megosztását azzal, hogy házassági életközösségük 1990 decemberétől 2008 novemberéig állt fenn, mivel életközösségüket annak átmeneti megszűnése után ismét helyreállították, ezért azt – megítélése szerint – folyamatosan fennállónak kell tekinteni.

Az indítványozó érdemi ellenkérelmében nem ellenezte a házastársi közös vagyon megosztását, de a felperes álláspontjától eltérően határozta meg a házastársi életközösség időtartamát, a közös vagyon körét, a közös vagyon értékét és eltérően kérte a vagyon megosztását is. A vagyonmegosztási per szempontjából a házassági életközösség kezdő időpontjaként az indítványozó álláspontja szerint második házasságkötésük időpontját, azaz 2001 júliusát kell figyelembe venni.

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletében a felek házastársi közös vagyonát az ingatlanok és az ingóságok természetbeni megosztásával, és az indítványozónak a felperes részére értékkiegyenlítés fizetésre kötelezésével megosztotta. Ítélete indokolásában elsőként megállapította, hogy a házassági életközösség a felek között 1990 decemberében kezdődött, és életközösségük átmeneti jellegű megszakítása – mivel ekkor vagyonmegosztás nem történt – nem szüntette meg vagyonközösségüket, így „a házassági vagyoni igények rendezésénél a vagyonközösséget egységesnek és folyamatosnak kell tekinteni”. Ezt követően a bíróság megállapította a házastársi vagyonközösség körébe tartozó ingatlanok körét, az ingatlanoknak az életközösség megszűnéskori állapotát és értékét, – figyelemmel az értéknövelő beruházásokra és a szükséges állagmegóvás körébe tartozó munkák költségeire is – illetve forgalmi értékét, és az egyes ingatlanok ügyében a kirendelt igazságügyi építési, ár- és ingatlanforgalmi szakértő szakvéleményének figyelembevételével döntött azzal, hogy a szakvéleményre a felek a bíróság felhívására észrevételeket tettek és tettek is, a bíróság továbbá egyes esetekben – elfogadva a felek erre irányuló indítványait – elrendelte a szakvélemény kiegészítését, a felek pedig igazságügyi magánszakértői véleményeket is csatoltak álláspontjuk megfelelő alátámasztásaként. A bíróság a kishajó tulajdonba adása kérdésében a hajóval kapcsolatosan kiállított számla, egy görögországi minisztérium hivatalos levele, egy holland nem hiteles nyilvántartás adatai és az indítványozó nyilatkozata alapján döntött. A bíróság a tartozásátvállalási szerződéssel érintett kölcsön kérdésében osztotta a Győri Ítéletábrla erre vonatkozó döntését, így álláspontja szerint sem volt része a tartozás a felek közös vagyonának, ezért mellőzte annak megosztását és a felperes kötelezését az indítványozó javára megtérítés fizetésére. A bíróság továbbá a felperes eredményesnek tekintett bizonyítása alapján az egyik ingatlan tekintetében az indítványozót kötelezte többlehasználati díj megfizetésére. A per tárgyát képező társasági részesedések kérdésében igazságügyi könyvszakértő véleménye alapján döntött és azokat a felperes tulajdonába adta, miután a felek ebben a kérdésben nyilatkozatokat nem tettek és bizonyítékot nem csatoltak.
- [6] Az indítványozó által nyújtott egyik kölcsönszerződésből fakadó közös vagyoni követeléssel összefüggésben a felperes részéről felmerülő megtérítési igény kérdésében a bíróság a beszerzett bizonyítékok alapján – tanúvallomás és kirendelt írásszakértő – döntött, és felperes megtérítési igényét alaposnak ítélte, míg a másik közös követelést megalapozó, indítványozó által nyújtott kölcsön esetében a pénzügyi iratok az indítványozó állítását támasztották alá, miszerint a kölcsön visszafizetése megtörtént, így a közös vagyon terhére már nem áll fenn a tartozás. Az indítványozó hitelfelvételével indokolt, a közös tartozás elszámolására vonatkozó indítványozói követelést pedig a bíróság – miután a becsatolt egyenlegközlő iratot annak nem kellően részletes volta miatt nem tartotta alkalmasnak a rendelkezésre álló hitelkeretből fennmaradó tartozás igazolására – elutasította az indítványozó igénye bizonyításának elmaradása illetve a bizonyítás eredménytelensége miatt.
- [7] Az indítványozó és a felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét annak fellebbezett részében részben megváltoztatta, és a közös vagyont részben eltérően osztotta meg, továbbá az indítványozó által felperesnek fizetendő értékkiegyenlítés összegét leszállította, az elsőfokú bírósággal egyezően állapítva meg a házassági életközösség, így a házassági vagyonközösség időtartamát.
- [8] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, a Kúria pedig a felülvizsgálati eljárás eredményeként a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét a hatályában fenntartotta. Az ítélet indokolása szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálásakor abból – a vonatkozó törvényi előírásból fakadó – tényből indult ki, hogy a felülvizsgálat nem az első-, és a másodfokú eljárás folytatása, azaz nem harmadfokú eljárás, „hanem szigorú rendelkezések által szabályozott rendkívüli perorvoslat”, a felülvizsgált eljárás ennek megfelelően a jogerős határozatnak a felülvizsgálati kérelem keretei között történő felülbírálatára irányul, a felülbírálatnak pedig csak olyan téves jogi álláspont vagy mulasztás lehet az alapja, ami az eljárás korábbi szakaszában is a per tárgya volt.
- [9] A vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján ekként rögzített felülbírálati lehetőségek és keretek előre bocsátását követően a felülvizsgálati ítélet – a felülvizsgálati kérelem érdemben nem vizsgálható elemeinek megállapítását és ennek indokolását követően – rögzítette, hogy „a felülvizsgálati kérelem érdemben vizsgálható része megalapozatlan”. Így a Kúria – erre vonatkozó részletes indokolás mellett – minden alapot nélkülözőnek és a perben rendelkezésre álló adatokkal ellentétesnek minősítette az indítványozónak a házassági életközösség

fogalmi elemeire, illetve az életközösség időtartamára vonatkozó érvelését, ezzel szemben megítélése szerint az első- és másodfokú bíróságok a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályok megsértése nélkül jutottak arra a jogi következtetésre, hogy a felek megosztandó közös vagyonát az első házasságuk megkötésétől a második házasságuk megszűnéséig terjedő teljes időszakban szerzett vagyon képezi, „[é]letközösségük ugyanis három egymásba olvadó és házassági vagyoni szempontból egységesen minősülő szakaszból állt: az első házasságuk tartama alatti házassági élet- és vagyonközösségből; a második házassági életközösséggel egybeolvadó élettársi élet- és vagyonközösségből és a második házasság tartama alatti házassági élet- és házastársi vagyonközösségből”.

- [10] A Kúria megítélése szerint – részletes indokai alapján – az eljáró bíróságok az irányadó eljárási szabályok megsértése nélkül állapították meg a termőföldek megosztási alapjául szolgáló fogalmi értéket és maga a megosztás nem sértette a vonatkozó anyagi jogi jogszabályokat. Ebben a körben – mutat rá a kúriai ítélet – az elsőfokú bíróság a per kezdetekor külön végzésben kimerítően tájékoztatta a feleket a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről és a bizonyítás sikertelenségének következményeiről, azaz erre vonatkozó törvényi kötelezettségének maradéktalanul eleget tett. Ezt követően a per folyamán hatályba lépett, és az adott ügyben is alkalmazandó kiemelt jelentőségű perek szabályairól is tájékoztatta a feleket, miszerint a bíróságot a konkrét ügyben már nem terheli kioktatási kötelezettség a bizonyítással kapcsolatosan. Az ítélet megállapította azt is, hogy „a bíróságok a közös vagyonnak a fizetendő értékkülönböt minimalizálása érdekében alkalmazott természetbeni megosztásakor a legértékesebb földeket adták az alperes [az indítványozó] tulajdonába”, és a többi bit a vonatkozó szabályok megfelelő érvényre juttatásával „ennek ellentételezéseként a felperes kizárólagos tulajdonába”.
- [11] A kúriai ítélet a többi vagyonelem (kishajó, társasági részesedés, illetve tartozások és kötelezettségek) megosztására nézve is megállapította és részletesen ki is fejtette tételenként indokolva, hogy a jogerős ítélet ezek tekintetében sem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, a döntés pedig az eljárásban rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelése alapján történt. A felülvizsgálati ítélet a jogerős döntés felülbíráhatóságának korlátait és kereteit, irányadó szempontjait hangsúlyozva mutatott rá arra, hogy „a Kúria a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megváltoztatására csak kivételesen, abban az esetben jogosult, ha a felülvizsgálni kért jogerős határozat iratellenes, vagy kirívóan okszerűtlen, logikátlan, ellentmondásos megállapításokat tartalmaz. [...] [N]em ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna; kizárólag az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott határozattól eltérő következtetésre lehet jutni.” Ehhez képest a Kúria ítéletében kifejtett álláspontja szerint az ügyben eljáró bíróságok a bizonyítékok együttes, okszerű, iratszerű és logikus mérlegelésével hozták meg döntéseiket, továbbá a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részében nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a hatályában fenntartotta. Végezetül a Kúria döntése – az indítványozónak jogegységi döntés kezdeményezésére vonatkozó indítványa kapcsán – indokolást tartalmaz arra nézve is, hogy vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján felülvizsgálati eljárásban az eljáró tanács kezdeményezésére miért nincs helye jogegységi eljárás kezdeményezésének.
- [12] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz a főtktár hiánypótlásra történő felhívását követően kiegészített alkotmányjogi panaszával. Beadványa szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az ügyében hozott bírói döntések azáltal okozták, hogy nyilatkozatait és bizonyítékait a bíróságok következetesen figyelmen kívül hagyták a tartozáselismerő nyilatkozat, a 460. számú közös követelés elszámolása kérdésében tett nyilatkozata és az adós tanúvallomásának értékelése, továbbá a megosztott ingatlanokon végzett építési munkálatok idejére és értékére vonatkozó magánszakértői vélemény figyelmen kívül hagyása eseteiben. Meglátása szerint mindezzel sérült az indítványozó bírósághoz való fordulásának joga, mert az eljárás nem eredményezte perbe vitt jogai és kötelezései „valódi” elbírálását. Véleménye szerint az általa támadott bírói döntések nem tesznek eleget az indokolási kötelezettség alkotmányos követelményének sem, mivel – álláspontja szerint – egyes, a vagyonelemek megosztására vonatkozó döntések esetében hiányos volt a tényállás megállapítása, nem került pontosan rögzítésre a kereseti kérelem és az ellenkérelem, nem volt kellően indokolt az elfogadott, illetve elutasított bizonyítási indítványok kapcsán a figyelembevétel vagy az elutasítás oka, ennek eredményeként pedig az ítéletek „iratellenes, ellentmondó és okszerűtlen megállapításokat tartalmaznak”, amelyek a felülvizsgálat sem orvosolt. Ebbe a körbe tartozóként kifogásolja az indítványozó az értéknövelő beruházások összegét igazoló számlák el nem fogadására vonatkozó, továbbá a házassági életközösség időtartama, továbbá a vagyoni jogi szerződés tartalmának értékelése és az általa realizált bérleti díj mértéke

- tekintetében hozott egyes bírói megállapításokat és döntéseket is. Az indítványozó véleménye szerint „[a] hiányos indokolásból adódóan a döntések önkényesnek tűnnek, a felperessel szembeni elfogultság látszatát keltik”.
- [13] Álláspontja szerint a több mint 10 éven át tartó elsőfokú eljárás aránytalanul hosszúvá nyúlt, ami az észszerű határidőn belüli elbírálás követelményébe ütközik és ez a körülmény – a megosztandó vagyon értékváltozásait is figyelembe véve – sérti a tulajdonhoz való jogát is.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdése sérelmeként hivatkozik arra, hogy az időmúlás folytán az ingatlanokban bekövetkezett értékelkedést a bíróságok kizárólag a felperes javára vették figyelembe, így nem valós értékük figyelembevételével történt a vagyon megosztása. Ugyanígy, az indítványozó tulajdonhoz való jogának sérelmét eredményezte véleménye szerint az is, hogy a bíróság a 469. tételszámú kölcsöntartozás megfizetéséért való felelősség vizsgálata során ezt a hitelt nem tekintette a házastársi közös vagyon részének megállapítva azt, hogy felperes a kölcsöntartozás visszafizetéséért nem tartozik az indítványozóval egyetemleges felelősséggel, miközben a felperes a kölcsönből vásárolt üzletrészből részesedett. Véleménye szerint az a körülmény is sértette az indítványozó tulajdonhoz való jogát, hogy az általa végzett értéknövelő beruházások értékét a bíróságok nem kizárólag az ő javára számolták el.
- [15] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [16] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtotta be az alkotmányjogi panaszát. A rendes jogorvoslattal már nem támadható kúriai ítélet az eljárást befejező döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárás alperese volt – fennáll.
- [17] 2.2. Az alkotmányjogi panaszban megfogalmazott kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeknek eleget tesz, tartalmazza ugyanis a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás kezdeményezésének indokait (a bíróságok eljárása és döntése alapvető jogok sérelmét okozták); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálándó bírósági döntést; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntések miért ellentétesek az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezéseivel; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse azt meg az első- és másodfokú ítéletekre is kiterjedő hatállyal.
- [18] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [19] 3.1. Az Alkotmánybíróság elsőként emlékeztet egyrészt arra, hogy – amint arra az indítványozó is részletesen hivatkozott kérelmében – a testületnek részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XIII. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát illetően. Jelen ügy és a beadványban előadott indítványozói érvelés ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [20] 3.2. Az Alkotmánybíróság másrészt – a másik törvényi feltétel fennálltának vizsgálatával összefüggésben – jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” [3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]]. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer érvényesülését garantálja.
- [21] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjoga sérelmeként jelölte meg, hogy az ügyében eljáró bíróságok döntéseiket az indítványozó nyilatkozatai és bizonyítékai figyelmen kívül hagyásával, így téves

tényállásra alapoztottan hozták meg, továbbá döntéseiket nem támasztották alá megfelelő indokolással. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben emlékeztet arra, hogy az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]}. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben nem zárta ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes eseteiben a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen. Mindazonáltal az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálhatja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan állapította-e meg az alkalmazandó jogot, az ítékezés alapjául elfogadott tényállást, ahogyan azt sem, „[h]ogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket” {3065/2016. (IV. 11.) AB határozat, Indokolás [36]}.

- [22] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán kialakított álláspontja szerint az indítvány végső soron nem irányul egyébre, mint a rendes bíróságok ténymegállapításainak, bizonyítás felvételének és bizonyítékértékelésének a megváltoztatására. Az Alkotmánybíróság azonban ettől mindig következetesen tartózkodott, mivel a tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok, így a speciális szakértelmet igénylő kérdésekben készített szakvélemények értékelése a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, amelyet az Alkotmánybíróság erre vonatkozó hatáskörének hiányában ne vonhat magához. Az Alkotmánybíróságnak nem lehet feladata a tény- és jogkérdések felülvizsgálata, viszont az Alaptörvényben foglalt alkotmányos garanciákból fakadó minimumot számon kell kérnie a bíróságoktól.
- [23] Az indítványozónak a bírói ítéletek hiányos, nem megfelelő indokolására vonatkozó észrevételeivel összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok ítéleteikben részletesen bemutatták, milyen tényállás, bizonyítékok és indokok alapján állapították meg a házastársi élet- és vagyonközösség időtartamát, mire alapozták a házastársi közös vagyon megosztására vonatkozó döntéseiket és az értékkiegyenlítés címén fizetendő összeg mértékét. A Kúria az indítványozó által sérelmezett döntését minden kétséget kizáróan érthetően, a kellő alaposággal és részletezettséggel megindokolta, megjelölve azt is, hogy felülvizsgálati döntését milyen jogszabályi rendelkezésekre és bírói gyakorlatra alapította. A kúriai ítélet a szükséges terjedelmű és tartalmú érveléssel támasztotta alá továbbá azt is, hogy miért tartotta a jogerős bírói döntést minden tekintetben helytállónak. Az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlata szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}.
- [24] Önmagában az, hogy az indítványozó a számára hátrányos, de az egyébként megindokolt bírósági döntés érvelését speciális szakértelmet igénylő kérdésekben tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására sem.
- [25] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírósági eljárás elhúzódását is sérelmezi, aránytalanul hosszúnak tartva a több mint 10 éven át tartó elsőfokú eljárást, ami – meglátása szerint – a megosztandó vagyon értékváltozásait is figyelembe véve sérti a tulajdonhoz való jogát is. Az Alkotmánybíróság az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jognak az indítványban állított sérelme kapcsán felidézi és jelen ügyben is irányadónak tekinti az egyik – jelen ügyre nézve is releváns, elvi éllel megfogalmazott – 2017-ben meghozott határozatában foglaltakat. E szerint „[a]z Alaptörvény tehát – a nemzetközi kötelezettségekre tekintettel – az Alkotmány szövegéhez képest a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részelemeként rögzíti az észszerű határidőn belüli elbírálás követelményét. A testület rögzítette ugyanakkor azt is, hogy ezen alaptörvényi rendelkezéshez kapcsolódó alapjogvédelmi feladatát nem tudja hatékonyan ellátni {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [20]}. Nem áll ugyanis az Alkotmánybíróság rendelkezésére olyan törvényi lehetőség, amelynek alkalmazása révén egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhíteni vagy orvosolni tudná. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján megállapíthatja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét abból az okból, hogy nem felel meg az észszerű elbírálás követelményének, és ekkor az Abtv. 43. § (1) bekezdése szerint a bírósági határozatot meg kell semmisítenie. A támadott határozat megsemmisítése azonban nem alkalmas minden esetben arra, hogy az eljárás elhúzódásából eredő sérelmeket orvosolja, és azt eredményezi, hogy a már indokolatlanul hosszúra nyúlt eljárás tovább folytatódik és tovább elhúzódik. Az eljárás elhúzódásából származó igényét az indítványozó ennek következtében csak egyéb jogi úton – elsősorban polgári perben – tudja érvényesíteni. [...] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja

- szerint az elhúzódó eljárásból eredő sérelmek orvoslására elsősorban az eljáró bíróságok rendelkeznek a megfelelő jogi eszközökkel” {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [51], [56]–[58]}.
- [26] Az indítványozó panaszában arra is hivatkozott, hogy az általa támadott bírói döntések sértették a tulajdonhoz való jogát is, mivel a közös vagyon megosztására vonatkozó döntéseik meghozatalakor az időmúlás eredményeként az ingatlanokban bekövetkezett értéknövekedést a bíróságok kizárólag, egyoldalúan csak a felperes javára vették figyelembe, azaz a megosztás nem a valós értéken történt, továbbá ugyanígy – állítása szerint –, az Alaptörvény XIII. cikkének sérelmét okozta az is, hogy a közös vagyon mérlegében szereplő egyik kölcsöntartozás visszafizetéséért való felelősség megállapítása során ezt a hitelt a bíróság nem tekintette a házastársi közös vagyon részének, végezetül az indítványozó azt is kifogásolja, hogy az általa végzett értéknövelő beruházások értékét a bíróságok nem kizárólag az ő javára számolták el. Az Alkotmánybíróság ezen panaszellellem összefüggésben emlékeztet arra, hogy „[a]z Alaptörvény XIII. cikke két szempontból garantálja a tulajdonhoz való jogot. Egyrészt védi a megszerzett tulajdont az elvonás ellen, másrészt védi a szintén már megszerzett tulajdont annak korlátozása ellen. [...] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság rámutat, hogy védelmi funkció és szerep csak és kizárólag a már megszerzett tulajdonjog védelmére terjed ki, függőben lévő, még el nem bírált bejelentésre, kérelemre, igényre azonban nem” {3115/2013. (VI. 4.) AB határozat Indokolás [33]}. A jelen ügy tárgyát képező alkotmányjogi panaszban sérelmezett bírói eljárás, illetve annak eredménye a házastársi közös vagyon megosztásával éppen a volt házastársak, azaz a peres felek különvagyonaiba tartozó egyes vagyonelemek elhatárolására, megállapítására irányult, az indítványozó és a per felperese a per megindításakor és a per folyamán még el nem bíralt tulajdoni igénnyel rendelkeztek, tulajdonjuk pedig a per eredményétől függő állapotban, helyzetben volt. Tulajdonossá a vagyonmegosztásra vonatkozó jogerős döntést követően váltak azokra a vagyontárgyakra nézve, amelyekről a bírói döntés ekként rendelkezett, ebből következően az Alaptörvény XIII. cikke oltalma alá tartozó tulajdonjuk is csak ettől az időponttól kezdődően keletkezett. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikke sérelmére alapozott eleme sem támasztotta alá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, így az Alkotmánybíróság ezt az indítványelemet sem vizsgálhatta érdemben.
- [27] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre sem, az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszasította.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3488/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3308/2022. (VI. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Törvényszék 2.Pf.20.283/2020/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Janda Balázs ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Miskolci Törvényszék 2.Pf.20.283/2020/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése rendelkezéseinek sérelmére alapította.
- [3] 2. Az indítványozó, aki az alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló peres eljárás alperese volt, 2009. február 3-án, közjegyzői okiratba foglaltan, ingatlan keretbiztosítéki jelzálogszerződést kötött az alapügy felperesével az annak gyermekei – az általuk működtetett, az indítványozó gazdasági társasággal üzleti kapcsolatban álló vállalkozás számára nyújtott áruhitelből fakadó – indítványozóval szemben fennálló tartozásai, de összesen (éves szinten) maximum 30 millió forint és járulékai erejéig. A gazdasági kapcsolatból származó fizetési kötelezettség teljesítése érdekében az indítványozó a személyes kötelezettek (a felperes gyermekeit) 2012. január 16-án felszólította az akkor fennálló, 11 millió forintot meghaladó tartozás és kamatai megfizetésére, amire azonban nem került sor. Erre tekintettel 2012. október 24. napján az indítványozó kérelmére a közjegyzői okiratba foglalt szerződés alapján az eljáró közjegyző végrehajtási záradékot állított ki, amely alapján 2012. november 26. napjától végrehajtási eljárás indult az alapügy felperesével szemben. Ennek keretében az eljáró végrehajtó első alkalommal 2013. június 10. napján ingatlanárverési hirdetményt tett közzé, majd annak eredménytelenségét követően 2013. szeptember 4. napján ismételt árverést rendelt el, amely november 8. napján ismét eredménytelenül került lezárásra. Ezt követően a végrehajtó 2014. február 5. napján folyamatos ingatlanárverési hirdetményt helyezett el az erre szolgáló elektronikus árverési felületen.
- [4] Az alapügy felperese 2019. június 18. napján keresetet terjesztett elő, amelyben a végrehajtás megszüntetését kérte elsődlegesen arra hivatkozva, hogy a főkövetelés elévülése okán az azt biztosító jelzálogjog, és ezáltal a vele szemben fennálló, az alapján érvényesíthető igény is megszűnt; másodlagosan pedig – tekintettel arra, hogy a folyamatos árverési hirdetmény közzététele óta újabb végrehajtási cselekmény nem történt – a végrehajtási jog is elévült. A keresetet az elsőfokon eljáró Miskolci Járásbíróság elutasította. Megállapította, hogy a perben nem vitatottan az indítványozó az alapkövetelés érvényesítése érdekében a személyes kötelezettek felé a 2012. január 16. napján tett fizetési felszólítás óta újabb, az elévülést megszakító eljárási cselekményt nem foganatosított, ezért az elévült. Megállapította viszont, hogy a főkövetelés elévülése, amely főszabály szerint az azt biztosító jelzálogjog megszűnését is eredményezi, nem eredményezte egyúttal az indítványozónak a zálogkötelezettel szembeni igényérvényesítési lehetősége megszűnését is, tekintettel arra, hogy a jelzálogjog alapján, annak érvényesítése érdekében a végrehajtási záradék befogadásával a végrehajtási eljárás az elévülési időben megindult. Hivatkozva e körben az 1/2010. (VII. 30.) Polgári jogegységi határozatban foglaltakra is, az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy mivel a végrehajtási jog elévülését megszakító végrehajtási cselekmény foganatosításával és a végrehajtási eljárás megindításával az indítványozónak a szerződés alapján az alapügy felperesével szembeni, a jelzálogjoggal terhelt ingatlant érintő követelése végrehajthatóvá vált, nincs jelentősége annak, hogy a személyes kötelezettekkel szembeni (fő)követelés elévülése megtörtént. Az elsőfokú bíróság a folyamatos ingatlanárverés jogintézményét – amely szerinte mintegy „fenntartva az árverést” a rendszeres árverések kiírásának mellőzésével jelent a végrehajtási eljárások lefolytatásában segítséget – olyanként értékelte, amely nem a végrehajtási eljárás, hanem csak az árverés szünetelését eredményezi. Mivel ilyen esetben

az adósnak van lefoglalható vagyontárgya, a folyamatos árverési hirdetemének pedig nevében is megfogalmazott célja az, hogy ennek értékesítését, a végrehajtás folyamatát elősegítse, az elsőfokú bíróság álláspontja szerint annak időtartama alatt magának a végrehajtási jognak az elévülése nem is következhet(ett) be.

[5] A felperesi fellebbezés alapján másodfokon eljáró Miskolci Törvényszék a támadott ítéletében az elsőfokú döntést megváltoztatta, és a végrehajtási eljárást megszüntette. A fellebbezési kérelem keretei között lefolytatott eljárása során megállapította, hogy nem volt vitatott az elsőfokú döntés azon megállapítása, hogy a főkövetelés elévült; sem pedig az, hogy a felperes tartozáselismerő nyilatkozatot nem tett, az pedig a szerződés egyetlen pontjából sem vezethető le, hogy a főkötelezettek tartozásának megfizetéséért is személyes kötelezettséget vállalt volna. Erre tekintettel vizsgálatát a zálogjog elévülése tekintetében kizárólag abban a körben folytatta le, hogy arra milyen módon hat ki, ha annak érvényesítésére már a főkötelezettség elévülését megelőzően sor kerül. E körben egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával abban a tekintetben, hogy – alkalmazva az 1/2010. (VII. 30.) Polgári jogegységi határozatban foglaltakat is – az elévülési időn belül érvényesített zálogjog a főkövetelés későbbi időpontban történő elévülésével nem szűnt meg (hanem az a végrehajtás elrendelésével teljességbe ment). A felperes másodlagos fellebbezési indoka alapján folytatott vizsgálata során azonban a folyamatos árverésnek a végrehajtási jog elévülésére gyakorolt hatása tekintetében a törvényszék az elsőfokú bíróságétól eltérő jogi álláspontra jutott.

[6] A végrehajtásról szóló 1994. LIII. törvénynek (a továbbiakban: Vht.) az ingatlanárverésre vonatkozó rendelkezései (141–162. §) áttekintését követően kifejtette, hogy „[j]elen esetben a végrehajtási eljárás kizárólag az ingatlanból történő kielégítés iránt folyik, tehát az ingatlan árverés útján történő értékesítésén túl a végrehajtást kérő követelése más módon nem elégíthető ki, így ebben az esetben egyéb végrehajtási cselekmény lefolytatásának nincs helye. Ezért a törvényszék álláspontja szerint ebben a speciális esetben alkalmazni kell Vht. 52. § d) pontját, mely szerint a végrehajtás szünetel, ha az adósnak nincs lefoglalható vagyontárgya, illetőleg a lefoglalt vagyontárgy értékesítése sikertelen volt. A szünetelés feltételei jelen esetben fennállnak, megállapítható, hogy a vagyontárgy értékesítése sikertelen volt, hiszen a folyamatos árverési hirdetem kibocsátására két sikertelen árverést követően kerülhet sor. A folyamatos árverési hirdetem 5 éven keresztül történő fennállása nem minősül aktív, tevőleges végrehajtási cselekménynek, ezért is rendelkezik úgy a Vht. 159. § (2) bekezdése, hogy az árverés mindaddig szünetel, amíg az ingatlanra vételi ajánlatot tenni kívánó árverező nem kéri felhasználói nevének és jelszavának aktiválását, vagy a végrehajtást kérő a hirdetem közzétételétől számított három hónap elteltével újabb árverés kitűzését nem kérte.

A fentiekből következően abban az esetben, ha vételi ajánlat az ingatlanra továbbra sem érkezik, az árverés és a fentebb kifejtettek alapján a végrehajtási eljárás szünetelésének – és a végrehajtási jog elévülésének – a megszakítását a végrehajtást kérő az újabb árverés kitűzésére irányuló kérelme benyújtásával érheti el. Egységes a bírói gyakorlat abban, hogy a végrehajtási jog elévülésének megszakítására kizárólag a végrehajtást kérő végrehajtási eljárást megindító végrehajtási kérelme, valamint a már megindult végrehajtási eljárás során az eljárás résztvevőinek a végrehajtás sikeres lefolytatása érdekében tett cselekményei alkalmasak. [...] A folyamatos árverési hirdetem közzétételére 2014. február 5. napján került sor, majd a végrehajtó 2014. február 10. napján kiadott megkeresésére a [településnév] önkormányzat 2014. február 25. napján küldte meg az adó- és értékbizonyítványt. Ezt követően végrehajtási cselekményre 2019. február 25. napjáig nem került sor, melyre tekintettel a törvényszék megállapította, hogy a végrehajtási jog elévült, ezért a Pp. 528. § (2) bekezdés a) pontja alapján a végrehajtási eljárás megszüntetésének van helye.”

[7] Az indítványozó a törvényszék jogerős ítéletével szemben az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságon. Utóbb kiegészített indítványában az indítványozó számos korábbi döntésre hivatkozva részletesen idézte a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tartalmával kapcsolatban az Alkotmánybíróság, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága által kibontott lényeges megállapításokat, az idevágó gyakorlatot. Ennek keretében különösen részletezően utalt azokra az elvi tételekre, amelyek azzal kapcsolatban állítottak fel egy objektív, valamennyi bírósági (és hatósági) döntés tekintetében általánosságban alkalmazható szempontrendszer, amely alapján – az adott ügy egyedi körülményeire, tartalmára, az eljárásban megválaszolható releváns kérdésekre figyelemmel – megítélhető, hogy a konkrét döntésben az eljáró bíróság (vagy hatóság) eleget tett-e a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó indokolási kötelezettségének, illetve, hogy az erre irányuló érdemi vizsgálatnak egyáltalán helye lehet-e. Ezt követően az indítványozó utalt rá, hogy álláspontja szerint ezen követelményeknek a támadott ítélete indokolásában a másodfokú bíróság nem tett eleget, ezért az sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített, a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogát.

- [8] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerint folytatott eljárásában mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ennek során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] az alábbiak szerint nem tesz eleget.
- [9] Az indítványozó jogi képviselője útján az alkotmányjogi panaszt a törvényszék támadott ítélete kézbesítésének időpontjához képest az elsőfokú bíróság útján az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [10] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek csak részben tesz eleget. Megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §-a); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdése], és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [indokolási kötelezettség megsértése]. Az indítvány kifejezett kérelmet fogalmaz meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [11] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében a kérelem akkor határozott, ha azon túlmenően, hogy jelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [b) pont], egyértelmű indokolást is tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetőleg bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e) pont].
- [12] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a támadott bírói döntéssel, illetőleg jogszabályi rendelkezéssel [hasonlóan lásd például: 3338/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]; 3434/20. (XII. 9.) AB végzés, Indokolás [34]–[35]; legutóbb megerősítette: 3181/2022. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [8]]. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben kiemelte azt is, hogy „a megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet [lásd például: 3300/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [13]]” [3434/20. (XII. 9.) AB végzés, Indokolás [38]].
- [13] A kiegészített indítvány a sérülni vélt alaptörvényi rendelkezés [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], az abban biztosított alapvető jog [tisztességes bírósági eljáráshoz való jog] és az annak részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát a vonatkozó magyar (alkotmánybírósági), valamint uniós joggyakorlat ismertetésével kellő alaposan bemutatja. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megítélése szerint ezen alapjogi védelemben részesülő tartalmat (annak sérelmét) alkotmányjogilag is értékelhető érvek kifejtése mellett nem kapcsolta össze a konkrét bírói döntés valamely általa lényegesnek vélt konkrét hiányosságával.
- [14] Az iratok alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben született két, egymással ellentétes tartalmú bírói döntést meghozó bíróság ugyanazon – a jogvita mikénti eldöntése szempontjából lényegesnek tekintett – szakjogi kérdéseket vizsgálva jutott (ezek egyikében) egymással ellentétes jogi álláspontra. A másodfokú bíróság a folyamatos árverés jogintézményének a végrehajtási jog elévülésére gyakorolt hatása tekintetében vont le a járásbíróiságtól eltérő, az indítványozó számára kedvezőtlen tartalmú következtetést. Ennek okáról a támadott ítélete indokolásában részletesen, a Vht. vonatkozó rendelkezéseinek értelmezése útján, írásban számot is adott. Az indítványozói érvelés azonban nem utal olyan – lényegesnek tekintett és a bírói döntés irányára is esetlegesen kiható – jogkérdésre, kereseti/fellebbezési kérelemre vagy ellenkérelemre (esetleg a peres felek által felajánlott, de az eljárásban meg nem vizsgált bizonyításra) amelyek tekintetében a másodfokú bíróság ne foglalt volna állást, vagy az általa levont következtetéseket ne indokolta volna meg. Valójában az indítványozó – amellyel, hogy az érintett alapjog tartalmából az indokolási kötelezettségre, valamint ennek alkotmánybíróság általi esetleges vizsgálhatóságára vonatkozó gyakorlatot rendkívüli alaposan összefoglalta – nem adott elő az indokolási kötelezettség törvényszék általi megsértésére vonatkozóan olyan tartalmú indokolást, amely az alkotmányjogi szempontú értékelhetőség elvárásának megfelelően. A kiegészített indítványnak a konkrét ügyre vonatkozó tartalmi érvelését lényegében a következő megállapítás teszi ki [lásd: Indítvány 5.2. pont]: „Az indítványozó álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megfelelően indokolta döntését az eljárásban, és a bizonyítékokat, felhozott tényeket is helyesen értékelte. A fellebbezési kérelem folytán eljáró Miskolci Törvényszék azonban az ítéletében nem fejt ki maradéktalanul, hogy milyen indokok alapján jutott el az elsőfokú ítélet megváltoztatásához, csupán analógiai okokra hivatkozik, a jogszabályi hivatkozásoknak nem adja magyarázatát.”
- [15] A Miskolci Törvényszék támadott ítéletéből azonban megállapítható, hogy a törvényszék az analógia alkalmazásáról egyrészt nem a saját, hanem kizárólag az elsőfokú bíróság döntése vonatkozásában, ráadásul olyan

jogkérdéssel összefüggésben [megszünteti-e a határidőn belül már érvényesített zálogjogot a főkövetelés későbbi elévülése] tesz említést, amelyben egyetértett az elsőfokú bíróságnak az indítványozó számára kedvező tartalmú döntésével {lásd: Támadott ítélet, Indokolás [26]}. Az indítványozó számára kedvezőtlen tartalmú (és az elsőfokú bíróságétól eltérő tartalmú) döntést a törvényszék a folyamatos ingatlanárverés és végrehajtási jog elévülése összefüggésében hozott; e körben azonban érvelése nem analógián, hanem a Vht.-nak az ingatlanárverésre vonatkozó rendelkezéseinek a szakjogi értelmezésén alapult.

- [16] Mindezekre, valamint a fentebb idézett állandó gyakorlatára is tekintettel az Alkotmánybíróság a jelen ügyben az indítvány vizsgálata során azt állapította meg, hogy az indítványozó által a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának az indokolási kötelezettség megsértésével összefüggésben állított sérelme tekintetében előadott érvek az alkotmányjogilag értékelhető indokolással kapcsolatos – egyben az Abtv. 52. § (1b) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatósága szempontjából kötelező – formai feltételnek [e] pont] nem felelnek meg, ezért az indítvány érdemi vizsgálatára nincsen lehetőség.
- [17] Az Alkotmánybíróság mindazonáltal a jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Az Alkotmánybíróság (az Alaptörvény, az Abtv. és a saját következetes gyakorlata alapján egyaránt) kizárólag a bírói döntések alkotmányossági kontrolját végzi és ezért tartózkodik a szakjogi értelmezést igénylő kérdésekben történő felülbírálattól {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]}.
- [18] Ezen felül az indokolási kötelezettség sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra is, hogy vonatkozó – és az indítványozó által is idézett – gyakorlata szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ezzel összefüggésben ugyanakkor emlékeztetni szükséges arra is, hogy „[a]z alkotmánybírósági gyakorlat szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie” {lásd: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31], megerősítette pl. 18/2018. (VI. 12.) AB határozat}.
- [19] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek vagy akár jogellenesnek, és magára nézve sérelmesnek tartja, a fentebb idézett állandó gyakorlat(ok) szerint nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [20] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltakra az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az ehhez szükséges törvényi feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné Dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1351/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3309/2022. (VI. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.328/2021/12. számú végzése, a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.299/2021/24. számú ítélete, továbbá a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény 1. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 73/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozók, mint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás I–VIII. és XIII. rendű alperesei, alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján. Az indítványozók Abtv. 27. §-a szerinti panaszukban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.328/2021/12. számú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.299/2021/24. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, míg az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszukban a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 73/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását, valamint a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 1. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozók 2016. június 16. napján az egyik magyarországi pénzügyintézet (az alapügy felperese) fiókjában sárga pólóban és fekete kendőben megjelentek. Az indítványozók a bankfiók bejárati ajtajára, illetőleg a külső üveg felületekre bankellenes papírszalagokat ragasztottak ki, az ügyféltérben pedig véleménynyilvánítási jogukat gyakorolva bankellenes feliratokat tartottak maguk előtt, többen fényképezőgéppel fényképeket készítettek egymásról, illetve a bank alkalmazottairól és ügyfeleiről, a pultokon szórólapokat helyeztek el, az ügyféltérben lévő ügyfeleknek szórólapokat adtak, oly módon, hogy a felperes pénzügyintézet ehhez előzetesen nem járult hozzá. A fiókvezető felszólította az indítványozókat a bankfiók elhagyására, akik azonban a felszólítás ellenére a bankfiókból nem távoztak. A fiókvezető értesítette a felperes pénzügyintézet bankbiztonsági osztályát és a rendőrséget, az indítványozók pedig végül (rendőri igazoltatást követően) távoztak a bankfiókból.
- [3] 1.2. A felperes pénzügyintézet keresetében a birtokháborítás tényének megállapítását, valamint azt kérte, hogy a bíróság tiltsa el az alapügy alpereseit a további birtokháborító magatartástól. Az első fokon eljáró Ráckevei Járásbíróság 27.P.20.247/2019/61. számú ítéletével azt állapította meg, hogy az indítványozók azzal, hogy a bankfiók fizikai jellemzőit engedély nélkül megváltoztatták (bankellenes feliratot tartalmazó papírt, illetve papírszalagot ragasztottak a bankfiók bejárati ajtajára és üvegportáljaira) megsértették a felperes pénzügyintézet zavartalan birtokláshoz való jogát és a felperes pénzügyintézetet a birtoklásában jogalap nélkül háborították, egyben az indítványozókat a további birtoksértéstől eltiltotta. A Ráckevei Járásbíróság a felperes pénzügyintézet keresetét ezt meghaladóan elutasította.
- [4] Az ítélet rögzítette, hogy miután a felperes pénzügyintézet keresete birtokvédelemre irányul, ezért a bíróságnak a felek közötti jogvitát alapvetően a Polgári Törvénykönyv birtokvédelemre vonatkozó rendelkezéseinek figyelembevételével kell elbírálnia, azonban figyelemmel az indítványozók érvelésére, a bíróságnak tekintettel kellett lennie a gyülekezési és véleménynyilvánítási joggal kapcsolatos rendelkezésekre is (Ráckevei Járásbíróság ítélete, 5. oldal). A Ráckevei Járásbíróság a lefolytatott bizonyítás eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy bár a bankfiók fizikai jellemzőinek megváltoztatása is az indítványozók véleménynyilvánításának részét képezte, ám azáltal, hogy az indítványozók a bankfiók fizikai jellemzőit is megváltoztatták, ugyanakkor pedig

a véleményüket más, a felperes pénzügyi birtokláshoz fűződő jogát kevésbé zavaró módon is közölhették volna, az indítványozók megvalósították a birtoksértést (Ráckevei Járásbíróság ítélete, 7. oldal). Egyebekben azonban a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozók magatartása nem volt alkalmas arra, hogy a felperes pénzügyi birtoklásban szükségtelenül zavarja.

- [5] 1.3. Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes pénzügyi birtoklás terjesztett elő fellebbezést, melyben az ítélet megváltoztatását és a kereseti kérelmének foglaltaknak történő teljes körű helytadást kért. A másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.299/2020/24. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és megállapította, hogy az indítványozók azzal a magatartásukkal, hogy a bankfiók területén a felperes pénzügyi birtoklásához hozzájárulása nélkül demonstráltak, véleményt nyilvánítottak, az ügyfelek kiszolgálását és a bank működését zavarták, a demonstráció keretében kép- és hangfelvételeket készítettek, valamint a felperes képviselőjének felszólítása ellenére a bankfiókban bent maradtak, birtokháborítást követtek el. A Budapest Környéki Törvényszék ítéletével a fenti magatartásoktól az indítványozókat eltiltotta. Az ítélet szerint az elsőfokú bíróság helyesen hívta fel az Alaptörvény rendelkezéseit, valamint a Polgári Törvénykönyv birtokvédelemre vonatkozó szabályait, azonban ténylegesen nem végezte el az alapjogok ütköztetését. A Budapest Környéki Törvényszék ítélete szerint az elbírálandó jogvitában nem az volt a kérdés, hogy a konkrét magatartás megvalósított-e birtokháborítást, hanem az, hogy a tulajdonjog védelme érdekében a gyülekezési és véleménynyilvánítási jog korlátozható-e, és ha igen, akkor az a szükséges és arányos mértékben történt-e. Ezen kérdés vizsgálatához képest lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy a konkrét ügyben történt-e birtoksértés (Budapest Környéki Törvényszék ítélete, 9. oldal). Az ügy egyedi körülményeire figyelemmel a Budapest Környéki Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy bár a felperes pénzügyi birtoklás valójában korlátozta az indítványozók gyülekezési és véleménynyilvánítási jogát, ez a korlátozás azonban nem minősült aránytalannak (a pénzügyi birtoklás csak a gyülekezési jog gyakorlásának egy elemét, a „hol”-t korlátozta, egy speciális, a jogszabályok által körülhatárolt tevékenységre figyelemmel, ezen jogszabályi követelmények teljesítéséhez képest nem aránytalan módon).
- [6] 1.4. Az ítélettel szemben az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt, valamint (jogi képviselő nélkül eljárva) felülvizsgálati kérelmet is előterjesztettek.
- [7] Az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva az indítványozók alkotmányjogi panaszát az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján, a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra tekintettel, 2021. október 19. napján kelt végzésével érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.
- [8] Ezt követően az indítványozók felülvizsgálati kérelmét a Kúria Pfv.II.21.328/2021/12. számú, 2022. január 19. napján kelt végzésével hivatalból elutasította. A Kúria végzésében rögzítette, hogy a régi Pp. 73/A. § (1) bekezdés a) pontja alapján a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél számára a jogi képviselet kötelező. A Kúria az indítványozók felülvizsgálati kérelmét (annak hivatalból történő elutasításának terhe mellett) hiánypótlásra visszadta, azzal, hogy a hiánypótlási végzések kézbesítésétől számított 15 napon belül jogi képviselőik által terjesszék elő a jogszabályoknak megfelelő felülvizsgálati kérelmeiket, és csatolják a jogi képviselőik meghatalmazásait. A Kúria arról is tájékoztatta az indítványozókat, hogy pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezését kérhetik (Kúria végzése, Indokolás [4]). Tekintettel arra, hogy az indítványozók a megjelölt hiányosságot határidőben nem pótolták (a Kúria végzése szerint akként nyilatkoztak, hogy nem kívánják jogi képviselő közreműködésével előterjeszteni a felülvizsgálati kérelmüket), ezért a Kúria a felülvizsgálati kérelmeket a rendelkező részben foglaltak szerint hivatalból elutasította.
- [9] 2. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukat, melyben az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.328/2021/12. számú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.299/2021/24. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, míg az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszukban a régi Pp. 73/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását, valamint a Gytv. 1. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták.
- [10] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdése, IX. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét állítják, az alábbiak szerint.
- [11] Az alkotmányjogi panasz szerint a Budapest Környéki Törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdését, a IX. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését. A Budapest Környéki Törvényszék ítélete a panasz szerint azért alaptörvény-ellenes, mert a bíróság a bizonyítás eredményét figyelmen kívül

hagyta, és a logika szabályait megsértve következtetett a jogvita eldöntése szempontjából lényeges tényekre, továbbá az Alaptörvényből fakadó szükségesség és arányosság tesztjét a bíróság valójában nem végezte el. A panasz szerint a Budapest Környéki Törvényszék ítéletével valójában lehetővé tette, hogy a véleménynyilvánítás egy lényeges elemét egy bankfiók egy jogszabálynak nem is minősülő házirenddel korlátozhassa, márpedig alapvető jogok lényeges tartalmának korlátozása kizárólag törvényben történhet. Az ítélet a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot az alkotmányjogi panasz szerint azért is sérti, mert a bíróság az indítványozók kifejezett tiltakozása ellenére tárgyaláson kívül eljárva hozta meg ítéletét, továbbá a tárgyaláson kívüli elbírálást lehetővé tevő jogszabályi rendelkezés Alkotmánybíróság általi vizsgálatát sem kezdeményezte.

- [12] Az alkotmányjogi panasz szerint a Kúria (felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasító) végzése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, az ugyanis megítélésük szerint nem tartalmaz érdemi indokolást arra vonatkozóan, hogy egy jogi képviselő nélkül eljáró peres fél felülvizsgálati kérelmét miért nem lehet érdemben elbírálni.
- [13] Tekintettel arra, hogy a jogi képviselő nélkül eljáró felek felülvizsgálati kérelmének érdemi elbírálását a régi Pp. 73/A. § (1) bekezdése zárja ki, ezért az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszukban ezen jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását is kérték, részben a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, részben az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelme miatt.
- [14] Az indítványozók megítélése szerint a 3057/2019. (III. 25.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) a Gytv. 1. § (2) bekezdésével összefüggésben téves, ezért szükséges annak felülvizsgálata a magánterületen megvalósított véleménynyilvánításokkal összefüggésben. Álláspontjuk szerint a magántulajdonos soha nem ad hozzájárulást a tevékenységének bírálatát tartalmazó tüntetéshez, ekként a Gytv. 1. § (2) bekezdése a gyülekezési jogot aránytalanul korlátozza.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [16] 3.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt „az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet” terjeszthet elő. Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt, akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz, vagy akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók jogosultnak és érintettnek tekinthetők, mert saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukat.
- [17] 3.2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozók a Kúria végzését 2022. február 4., 6., 8., 10., 18., 23., illetőleg március 3. napján vették át, alkotmányjogi panaszukat pedig 2022. április 4., illetőleg (a Kúria végzését március 3. napján átvett indítványozó) április 12. napján, valamennyien határidőben terjesztették elő.
- [18] Figyelemmel arra, hogy az indítványozók a Budapest Környéki Törvényszék jogerős ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva, a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra tekintettel érdemi vizsgálat nélkül visszautasította, az indítványozók pedig a Kúria végzésének átvételéhez képest számított határidőn belül újabb alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő a Kúria végzésével szemben, mely a Budapest Környéki Törvényszék végzésére is kiterjed, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Ügyrend 32. § (4) bekezdésének megfelelően a Budapest Környéki Törvényszék ítéletével szemben sem tekinthető elkésztettnek.
- [19] 3.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz keretében csak olyan jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességére lehet hivatkozni, mely az ügyben folytatott bírósági eljárásban alkalmazásra került.
- [20] A régi Pp. 73/A. § (1) bekezdése több, egymástól független esetet is megjelölt, melyekben a jogi képviselet kötelező. Ezen rendelkezések közül az indítványozók felülvizsgálati kérelmének elbírálása szempontjából kizárólag a régi Pp. 73/A. § (1) bekezdés a) pontja minősül a bírósági eljárásban alkalmazásra került, és ekként az Abtv. 26. § (1) bekezdése törvényi követelményét teljesítő jogszabályi rendelkezésnek. Mindez egyben azt is

jelenti, hogy a régi Pp. 73/A. § (1) bekezdés *b*) és *c*) pontjai nem tekinthetők az ügyben alkalmazott jogszabályi rendelkezésnek, ekként azok alkotmányossági vizsgálata jelen alkotmányjogi panasz eljárás keretében az Abtv. 26. § (1) bekezdésének előírásából következően nem lehetséges.

- [21] Az alkotmányjogi panasz alapját képező peres eljárásra az indítványozók által a felperes pénzintézet bankfiókjában 2016. június 16. napján tartott demonstráció adott okot. Az indítványozók által az alkotmányjogi panaszban támadott Gytv. annak 22. § (1) bekezdése szerint azonban csak 2018. október 1. napján lépett hatályba, azt a 2016. június 16. napján tartott demonstrációval összefüggő birtokháborítás ügyében az eljáró bíróságok (nem lévén hatályos jogszabályi rendelkezés) nem alkalmazták, az indítványozók demonstrációjával kapcsolatos egyes jogi kérdések megítélésére még az indítványozók által jelen alkotmányjogi panasz keretében nem támadott, a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény rendelkezései voltak az irányadóak. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapítja, hogy a Gytv. 1. § (2) bekezdése ugyancsak nem tekinthető az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben alkalmazott jogszabályi rendelkezésnek. Az Alkotmánybíróság azt is megjegyzi, hogy az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már egyébként is vizsgálta a Gytv. 1. § (2) bekezdése alkotmányosságát az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésére és XIII. cikk (1) bekezdésére figyelemmel, az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében pedig ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – egyébként sincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak.
- [22] 3.4. Az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdése, IX. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (7) bekezdése egyaránt Alaptörvényben biztosított jogokat tartalmaznak.
- [23] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] 4.1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal összefüggésben vizsgálta az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek teljesülését.
- [25] Az alkotmányjogi panasz sem a gyülekezési jog, illetőleg a véleménynyilvánítás szabadsága és a tulajdonhoz való jog egymáshoz való viszonya tekintetében, sem pedig a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatára.
- [26] Az Alkotmánybíróság a Kúria végzése állított alaptörvény-ellenességével összefüggésben az alábbi következtetésekre jutott. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből (az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatának megfelelően) az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni, ugyanakkor azonban az indokolási kötelezettségből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, és különösen nem következik az indítványozók szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {legutóbb például: 3172/2022. (IV. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. Jelen esetben a Kúria végzése egyértelműen megjelöli a régi Pp. azon rendelkezését, mely szerint a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél számára a jogi képviselet kötelező (Kúria végzése, Indokolás [3]), továbbá kétséget kizáróan utal arra is, hogy az indítványozókat a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasításának terhe mellett hiánypótlásra hívta fel (Kúria végzése, Indokolás [4]), mely hiánypótlási felhívásban foglaltaknak az indítványozók nem tettek eleget (Kúria végzése, Indokolás [6]). Az alkotmányjogi panasz éppen ezért az indokolási kötelezettség állított sérelmével összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem vetette fel, a Kúria ugyanis kellő részletességgel, a régi Pp. által megkövetelt módon és mélységben adott számot végzésében a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasításának indokairól.

- [27] Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a Budapest Környéki Törvényszék ítéletével összefüggésben felveti-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. E körben az Alkotmánybíróságnak egyaránt vizsgálnia kellett a véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezéshez való jog, valamint a tulajdonhoz való jog bíróság általi összemérését; a tárgyalás tartásának elmulasztására történő indítványozói hivatkozás megalapozottságát; valamint az Alkotmánybíróság eljárása bíróság általi kezdeményezésének elmaradását.
- [28] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikkének első mondata a bíróságok kötelezettségévé teszi, hogy az alapjogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák, alkotmányjogilag kötötté téve a bíróságok ítélkezési tevékenységét [lásd például: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [66]]. Az Alaptörvény azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy az elbírálandó ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat. Az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azaz azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenessé válik [lásd például: 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]]. Nem tartozik azonban az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak megítélése, hogy a bíróság döntése az ügyben meghozható egyedüli helytálló döntés-e, vagy hogy a bírói törvényértelmezés, a bizonyítékok mérlegelése, valamint az azokból levont következtetések helyesek-e. A bírói mérlegelés körében hozott ítéletek felülvizsgálata az Alkotmánybíróság Alaptörvényben biztosított alkotmányossági szempontú vizsgálati jogkörén kívül esik [lásd például: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [85]].
- [29] Jelen esetben kétséget kizáróan megállapítható, hogy a Budapest Környéki Törvényszék felismerte, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben az Alaptörvény VIII., IX. és XIII. cikkében biztosított alapjogok ütközése állapítható meg (lásd különösen a Budapest Környéki Törvényszék ítéletének 9. oldalát), és döntését ezen alapjogok összemérését követően, az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatára is figyelemmel, az Alaptörvény 28. cikke által biztosított értelmezési tartomány keretein belül maradvra hozta meg. Az Alkotmánybíróság feladata az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszjárásban nem az, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező eljárás tény- és jogkérdéseit vizsgálja felül (ebben az esetben ugyanis az Alkotmánybíróság valójában burkoltan negyedfokú bírósággá válna, melyre sem az Alaptörvény, sem az Abtv. nem biztosít az Alkotmánybíróság számára hatáskört), hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számonkérje a bíróságoktól. Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [30] Az indítványozók a Budapest Környéki Törvényszék eljárásával és ítéletével összefüggésben azt is sérelmezték, hogy a bíróság a fellebbezést kifejezett kérelmük ellenére tárgyaláson kívül bírálta el, és e körben az Alkotmánybíróság eljárását sem kezdeményezte, mely tényezők a panasz szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vezettek.
- [31] A Budapest Környéki Törvényszék ítéletében egyértelműen megjelölte azt a jogszabályi rendelkezést [az eljárás idején hatályos, a veszélyhelyzet során érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedések újbóli bevezetéséről szóló 112/2021. (III. 6.) Korm. rendelet], melynek kifejezett előírása alapján, mérlegelést nem tűrő módon kellett a bíróságnak a fellebbezést tárgyaláson kívül elbírálnia. Ennek megfelelően a Budapest Környéki Törvényszék valójában éppen az eljárásra irányadó jogszabályoknak megfelelően járt el akkor, amikor az indítványozók tárgyalás tartására vonatkozó kérelmének nem tett eleget. Mindezek miatt a tárgyalás tartásának elmaradása az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz körében jelen ügyben nem vetheti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [32] Ugyancsak nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének kételyét az a tény sem, hogy a Budapest Környéki Törvényszék az indítványozók kifejezett kérése ellenére sem kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását, tekintettel arra, hogy a bíróság a peres felek Alkotmánybíróság eljárását kezdeményező indítványához nincs kötve, a Budapest Környéki Törvényszék pedig ítéletében egyértelműen rögzítette, hogy a perben felmerült körülmények és indokok alapján (Budapest Környéki Törvényszék ítélete, 8. oldal) nem látott okot az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére (Budapest Környéki Törvényszék ítélete, 11. oldal).

- [33] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, sem pedig a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kételyt nem vet fel, ekként nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [34] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasznak megfelelően az ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezésnek tekinthető régi Pp. 73/A. § (1) bekezdés a) pontja esetében teljesülnek-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának Abtv. 29. §-a szerinti feltételei.
- [35] Az indítványozók szerint a régi Pp. 73/A. § (1) bekezdés a) pontja azáltal, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél számára kötelezővé teszi a jogi képviseletet, egyaránt sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogot.
- [36] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően több határozatában vizsgálta a régi Pp. 73/A. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kötelező jogi képviselet intézménye alkotmányosságát (mely határozatok egyikére a Kúria is utalt végzésében) egyebek között részben a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, részben pedig a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben. Az Alkotmánybíróság korábbi megállapítása szerint „[a] kötelező jogi képviselet intézménye a perbeli képviseletnek azt a lényegi vonását erősíti, hogy a képviselőnek – különösen pedig a jogi képviselőnek – a szerepe nem csupán a képviselt személy helyettesítése, hanem a képviselt érdekeinek védelme, jogai érvényre juttatásának elősegítése” (141/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 584, 585). Az Alkotmánybíróság ebben a határozatában arra is utalt, hogy a régi Pp. szabályaiból következően „ha a pártfogó ügyvéd kirendelésének általános feltételei fennállnak, erre a felülvizsgálati eljárásban is lehetőség van éppen a vagyoni helyzettel kapcsolatos hátrány kiküszöbölésére” (141/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 584, 586). Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban alapvetően egyet nem értésüket fejezték ki az Alkotmánybíróság korábbi határozatával, mely azonban nem elegendő az Abtv. 29. §-a szerinti befogadhatósági feltételek teljesítéséhez.
- [37] Az Alkotmánybíróság a Kúria előtti kötelező jogi képviselet intézményét az indítványozók által jelen alkotmányjogi panasz keretében sérelmezett megközelítésben legutóbb a 3211/2022. (IV. 29.) AB végzésében vizsgálta, és értékelte akként, hogy az alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem. A végzés megállapítása szerint „[a] Kúria előtti eljárásokban általános jelleggel előírásra került a kötelező jogi képviselet. Ennek oka, hogy a kúriai eljárásoknak, az eljárások döntő többségében [...] az a célja, hogy egy hatósági [...] vagy egy alacsonyabb fokú bírósági döntést törvényességi szempontból felülvizsgáljon. Ezen eljárásokban pedig kifejezetten elvárt, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő személy szakszerű kérelmet nyújtson be. A kötelező jogi képviselet előírásának alkotmányos oka tehát e tekintetben ezen elvárásra vezethető vissza (emellett elősegíti a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő jogainak a gyakorlását, kérelmének az eredményességét is)” (Indokolás [15]). Mindezen szempontokra, így különösen a 3211/2022. (IV. 29.) AB végzés megállapításaira és az indítványban foglalt érvekre figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben az indítványban megjelölt okból sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem veti fel, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg.
- [38] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatának megfelelően az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, ebből következően nem terjed ki a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra {legutóbb például: 3046/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog annak biztosítását követeli meg, hogy az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében biztosításra kerüljön a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége, oly módon, hogy a jogorvoslati fórum ténylegesen képes legyen a jogsérelem orvoslására {lásd például: 3101/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [31]}, mely követelmények jelen esetben a régi Pp. szabályainak megfelelően az eljárás során maradéktalanul érvényesültek. Mindezen szempontokra figyelemmel az alkotmányjogi panasz a jogorvoslathoz való jog állított sérelmével összefüggésben sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg, azaz nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadási feltételek egyikét sem.

[39] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/973/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3310/2022. (VI. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.329/2021/11. számú végzése, a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.852/2020/25. számú ítélete, továbbá a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény 1. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 73/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozók mint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás I–IX. rendű alperesei, alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján. Az indítványozók Abtv. 27. §-a szerinti panaszukban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.329/2021/11. számú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.852/2020/25. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, míg az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszukban a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 73/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását, valamint a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 1. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozók 2016. május 4. napján az egyik magyarországi pénzintézet (az alapügy felperese) fiókjában sárga pólóban és fekete kendőben megjelentek, ott véleménynyilvánítási jogukat gyakorolva bankellenes feliratokat tartottak maguk előtt, többen fényképezőgéppel fényképeket készítettek egymásról, illetve a bank alkalmazottairól és ügyfeleiről, a pultokon szórólapokat helyeztek el, az ügyféltérben lévő ügyfeleknek szórólapokat adtak, oly módon, hogy a felperes pénzintézet ehhez előzetesen nem járult hozzá. A fiókvezető felszólította az indítványozókat a bankfiók elhagyására, akik azonban a felszólítás ellenére a bankfiókból nem távoztak. A fiókvezető értesítette a felperes pénzintézet bankbiztonsági osztályát és a rendőrséget, az indítványozók pedig végül távoztak a bankfiókból.
- [3] 1.2. A felperes pénzintézet keresetében a birtokháborítás tényének megállapítását, valamint azt kérte, hogy a bíróság tiltsa el az alapügy alpereseit a további birtokháborító magatartástól. Az első fokon eljáró Ráckevei Járásbíróság 27.P.20.246/2019/43. számú ítéletével a felperes pénzintézet keresetét az indítványozókkal szemben elutasította. Az ítélet rögzítette, hogy miután a felperes pénzintézet keresete birtokvédelemre irányul, ezért a bíróságnak a felek közötti jogvitát alapvetően a Polgári Törvénykönyv birtokvédelemre vonatkozó rendelkezéseinek figyelembevételével kell elbírálnia, azonban figyelemmel az indítványozók érvelésére, a bíróságnak tekintettel kellett lennie a gyülekezési és véleménynyilvánítási joggal kapcsolatos rendelkezésekre is (Ráckevei Járásbíróság ítélete, 4–5. oldal). A Ráckevei Járásbíróság a lefolytatott bizonyítás eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozók békésen, csendben demonstráltak, bankellenes feliratok tartásával, a demonstráció alatt a bankfiókban a kiszolgálás folyamatosan zajlott, így pedig azt sem lehetett megállapítani, hogy a demonstráció ténylegesen zavarta volna a felperes pénzintézetet a működésében. Mindezen szempontokra figyelemmel a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozók magatartása nem volt alkalmas arra, hogy a felperes pénzintézetet a birtoklásban szükségtelenül zavarja.
- [4] 1.3. Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes pénzintézet terjesztett elő fellebbezést, melyben az ítélet megváltoztatását és a kereseti kérelmének foglaltaknak történő teljes körű helytadást kért. A másodfokon eljáró

Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.852/2020/25. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és megállapította, hogy az indítványozók azzal a magatartásukkal, hogy a bankfiók területén a felperes pénzügyi intézet hozzájárulása nélkül demonstrációt tartottak és a bankfiók fizikai jellemzőit engedély nélkül megváltoztatták, az ügyfelek kiszolgálását és a bank működését zavarták, a demonstráció keretében kép- és hangfelvételeket készítettek, valamint a felperes képviselőjének felszólítása ellenére a bankfiókban bent maradtak, birtokháborítást követtek el. A Budapest Környéki Törvényszék ítéletével a fenti magatartásoktól az indítványozókat eltiltotta. Az ítélet szerint az elsőfokú bíróság helyesen hívta fel az Alaptörvény rendelkezéseit, valamint a Polgári Törvénykönyv birtokvédelemre vonatkozó szabályait, azonban ténylegesen nem végezte el az alapjogok ütköztetését. A Budapest Környéki Törvényszék ítélete szerint az elbírálandó jogvitában nem az volt a kérdés, hogy a konkrét magatartás megvalósított-e birtokháborítást, hanem az, hogy a tulajdonjog védelme érdekében a gyülekezési és véleménynyilvánítási jog korlátozható-e, és ha igen, akkor az a szükséges és arányos mértékben történt-e. Ezen kérdés vizsgálatához képest lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy a konkrét ügyben történt-e birtoksértés (Budapest Környéki Törvényszék ítélete, 8. oldal). Az ügy egyedi körülményeire figyelemmel a Budapest Környéki Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy bár a felperes pénzügyi intézet valóban korlátozta az indítványozók gyülekezési és véleménynyilvánítási jogát, ez a korlátozás azonban nem minősült aránytalannak (a pénzügyi intézet csak a gyülekezési jog gyakorlásának egy elemét, a „hol”-t korlátozta, egy speciális, a jogszabályok által körülhatárolt tevékenységre figyelemmel, ezen jogszabályi követelmények teljesítéséhez képest nem aránytalan módon).

- [5] 1.4. Az ítélettel szemben az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt, valamint (jogi képviselő nélkül eljárva) felülvizsgálati kérelmet is előterjesztettek.
- [6] Az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva az indítványozók alkotmányjogi panaszát az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján, a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra tekintettel, 2021. október 19. napján kelt végzésével érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.
- [7] Ezt követően az indítványozók felülvizsgálati kérelmét a Kúria Pfv.II.21.329/2021/11. számú, 2022. január 19. napján kelt végzésével hivatalból elutasította. A Kúria végzésében rögzítette, hogy a régi Pp. 73/A. § (1) bekezdés a) pontja alapján a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél számára a jogi képviselet kötelező. A Kúria az indítványozók felülvizsgálati kérelmét (annak hivatalból történő elutasításának terhe mellett) hiánypótlásra visszadta, azzal, hogy a hiánypótlási végzések kézbesítésétől számított 15 napon belül jogi képviselőik által terjesszék elő a jogszabályoknak megfelelő felülvizsgálati kérelmeiket, és csatolják a jogi képviselőik meghatalmazásait. A Kúria arról is tájékoztatta az indítványozókat, hogy pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezését kérhetik (Kúria végzése, Indokolás [4]). Tekintettel arra, hogy az indítványozók a megjelölt hiányszót határidőben nem pótolták (a Kúria végzése szerint akként nyilatkoztak, hogy nem kívánják jogi képviselő közreműködésével előterjeszteni a felülvizsgálati kérelmüket), ezért a Kúria a felülvizsgálati kérelmeket a rendelkező részben foglaltak szerint hivatalból elutasította.
- [8] 2. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukat, melyben az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.329/2021/11. számú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.852/2020/25. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, míg az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszukban a régi Pp. 73/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását, valamint a Gytv. 1. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták.
- [9] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdése, IX. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét állítják, az alábbiak szerint.
- [10] Az alkotmányjogi panasz szerint a Budapest Környéki Törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdését, a IX. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését. A Budapest Környéki Törvényszék ítélete a panasz szerint azért alaptörvény-ellenes, mert a bíróság a bizonyítás eredményét figyelmen kívül hagyta, és a logika szabályait megsértve következtetett a jogvita eldöntése szempontjából lényeges tényekre, továbbá az Alaptörvényből fakadó szükségesség és arányosság tesztjét a bíróság valójában nem végezte el. A panasz szerint a Budapest Környéki Törvényszék ítéletével valójában lehetővé tette, hogy a véleménynyilvánítás egy lényeges elemét egy bankfiók egy jogszabálynak nem is minősülő házirenddel korlátozhassa, márpedig alapvető jogok lényeges tartalmának korlátozása kizárólag törvényben történhet. Az ítélet a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot az alkotmányjogi panasz szerint azért is sérti, mert a bíróság az indítványozók kifejezett

tiltakozása ellenére tárgyaláson kívül eljárva hozta meg ítéletét, továbbá a tárgyaláson kívüli elbírálást lehetővé tevő jogszabályi rendelkezés Alkotmánybíróság általi vizsgálatát sem kezdeményezte.

- [11] Az alkotmányjogi panasz szerint a Kúria (felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasító) végzése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, az ugyanis megítélésük szerint nem tartalmaz érdemi indokolást arra vonatkozóan, hogy egy jogi képviselő nélkül eljáró peres fél felülvizsgálati kérelmét miért nem lehet érdemben elbírálni.
- [12] Tekintettel arra, hogy a jogi képviselő nélkül eljáró felek felülvizsgálati kérelmének érdemi elbírálását a régi Pp. 73/A. § (1) bekezdése zárja ki, ezért az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszukban ezen jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását is kérték, részben a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, részben az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelme miatt.
- [13] Az indítványozók megítélése szerint a 3057/2019. (III. 25.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) a Gytv. 1. § (2) bekezdésével összefüggésben téves, ezért szükséges annak felülvizsgálata a magánterületen megvalósított véleménynyilvánításokkal összefüggésben. Álláspontjuk szerint a magántulajdonos soha nem ad hozzájárulást a tevékenységének bírálatát tartalmazó tüntetéshez, ekként a Gytv. 1. § (2) bekezdése a gyülekezési jogot aránytalanul korlátozza.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [15] 3.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt „az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet” terjeszthet elő. Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt, akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz, vagy akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók jogosultnak és érintettnek tekinthetők, mert saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukat.
- [16] 3.2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozók a Kúria végzését 2022. február 4., 6., 7., 8., 10., 18., illetőleg március 3. napján vették át, alkotmányjogi panaszukat pedig 2022. április 4., illetőleg (a Kúria végzését március 3. napján átvett indítványozó) április 12. napján, valamennyien határidőben terjesztették elő.
- [17] Figyelemmel arra, hogy az indítványozók a Budapest Környéki Törvényszék jogerős ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva, a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra tekintettel érdemi vizsgálat nélkül visszautasította, az indítványozók pedig a Kúria végzésének átvételéhez képest számított határidőn belül újabb alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő a Kúria végzésével szemben, mely a Budapest Környéki Törvényszék végzésére is kiterjed, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Ügyrend 32. § (4) bekezdésének megfelelően a Budapest Környéki Törvényszék ítéletével szemben sem tekinthető elkéslettnak.
- [18] 3.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz keretében csak olyan jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességére lehet hivatkozni, mely az ügyben folytatott bírósági eljárásban alkalmazásra került.
- [19] A régi Pp. 73/A. § (1) bekezdése több, egymástól független esetet is megjelölt, melyekben a jogi képviselet kötelező. Ezen rendelkezések közül az indítványozók felülvizsgálati kérelmének elbírálása szempontjából kizárólag a régi Pp. 73/A. § (1) bekezdés a) pontja minősül a bírósági eljárásban alkalmazásra került, és ekként az Abtv. 26. § (1) bekezdése törvényi követelményét teljesítő jogszabályi rendelkezésnek. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a régi Pp. 73/A. § (1) bekezdés b) és c) pontjai nem tekinthetők az ügyben alkalmazott jogszabályi rendelkezésnek, ekként azok alkotmányossági vizsgálata jelen alkotmányjogi panasz eljárás keretében az Abtv. 26. § (1) bekezdésének előírásából következően nem lehetséges.
- [20] Az alkotmányjogi panasz alapját képező peres eljárásra az indítványozók által a felperes pénzügyi bankfiókjában 2016. május 4. napján tartott demonstráció adott okot. Az indítványozók által az alkotmányjogi panaszban támadott Gytv. annak 22. § (1) bekezdése szerint azonban csak 2018. október 1. napján lépett hatályba,

azt a 2016. május 4. napján tartott demonstrációval összefüggő birtokháborítás ügyében az eljáró bíróságok (nem lévén hatályos jogszabályi rendelkezés) nem alkalmazták, az indítványozók demonstrációjával kapcsolatos egyes jogi kérdések megítélésére még az indítványozók által jelen alkotmányjogi panasz keretében nem támadott, a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény rendelkezései voltak az irányadóak. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapítja, hogy a Gytv. 1. § (2) bekezdése ugyancsak nem tekinthető az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben alkalmazott jogszabályi rendelkezésnek. Az Alkotmánybíróság azt is megjegyzi, hogy az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már egyébként is vizsgálta a Gytv. 1. § (2) bekezdése alkotmányosságát az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésére és XIII. cikk (1) bekezdésére figyelemmel, az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében pedig ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – egyébként sincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszoknak.

- [21] 3.4. Az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdése, IX. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (7) bekezdése egyaránt Alaptörvényben biztosított jogokat tartalmaznak.
- [22] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [23] 4.1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal összefüggésben vizsgálta az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek teljesülését.
- [24] Az alkotmányjogi panasz sem a gyülekezési jog, illetőleg a véleménynyilvánítás szabadsága és a tulajdonhoz való jog egymáshoz való viszonya tekintetében, sem pedig a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatára.
- [25] Az Alkotmánybíróság a Kúria végzése állított alaptörvény-ellenességével összefüggésben az alábbi következtetésekre jutott. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből (az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatának megfelelően) az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni, ugyanakkor azonban az indokolási kötelezettségből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, és különösen nem következik az indítványozók szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {legutóbb például: 3172/2022. (IV. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. Jelen esetben a Kúria végzése egyértelműen megjelöli a régi Pp. azon rendelkezését, mely szerint a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél számára a jogi képviselő kötelező (Kúria végzése, Indokolás [3]), továbbá kétséget kizáróan utal arra is, hogy az indítványozókat a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasításának terhe mellett hiánypótlásra hívta fel (Kúria végzése, Indokolás [4]), mely hiánypótlási felhívásban foglaltaknak az indítványozók nem tettek eleget (Kúria végzése, Indokolás [6]). Az alkotmányjogi panasz éppen ezért az indokolási kötelezettség állított sérelmével összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem vetette fel, a Kúria ugyanis kellő részletességgel, a régi Pp. által megkövetelt módon és mélységben adott számot végzésében a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasításának indokairól.
- [26] Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a Budapest Környéki Törvényszék ítéletével összefüggésben felveti-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. E körben az Alkotmánybíróságnak egyaránt vizsgálnia kellett a véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezéshez való jog, valamint a tulajdonhoz való jog bíróság általi összemérését; a tárgyalás tartásának elmulasztására történő indítványozói hivatkozás megalapozottságát; valamint az Alkotmánybíróság eljárása bíróság általi kezdeményezésének elmaradását.
- [27] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikkének első mondata a bíróságok kötelezettségévé teszi, hogy az alapjogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák, alkotmányjogilag kötötté téve a bíróságok ítélezési tevékenységét {lásd például: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat,

Indokolás [66]). Az Alaptörvény azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy az elbírálandó ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat. Az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azaz azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenessé válik {lásd például: 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}. Nem tartozik azonban az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak megítélése, hogy a bíróság döntése az ügyben meghozható egyedüli helytálló döntés-e, vagy hogy a bírói törvényértelmezés, a bizonyítékok mérlegelése, valamint az azokból levont következtetések helyesek-e. A bírói mérlegelés körében hozott ítéletek felülvizsgálata az Alkotmánybíróság Alaptörvényben biztosított alkotmányossági szempontú vizsgálati jogkörén kívül esik {lásd például: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [85]}.

- [28] Jelen esetben kétséget kizáróan megállapítható, hogy a Budapest Környéki Törvényszék felismerte, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben az Alaptörvény VIII., IX. és XIII. cikkében biztosított alapjogok ütközése állapítható meg (lásd különösen a Budapest Környéki Törvényszék ítéletének 8. oldalát), és döntését ezen alapjogok összemérését követően, az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatára is figyelemmel, az Alaptörvény 28. cikke által biztosított értelmezési tartomány keretein belül maradva hozta meg. Az Alkotmánybíróság feladata az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban nem az, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező eljárás tény- és jogkérdéseit vizsgálja felül (ebben az esetben ugyanis az Alkotmánybíróság valójában burkoltan negyedfokú bírósággá válna, melyre sem az Alaptörvény, sem az Abtv. nem biztosít az Alkotmánybíróság számára hatáskört), hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számonkérje a bíróságoktól. Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [29] Az indítványozók a Budapest Környéki Törvényszék eljárásával és ítéletével összefüggésben azt is sérelmezték, hogy a bíróság a fellebbezést kifejezett kérelmük ellenére tárgyaláson kívül bírálta el, és e körben az Alkotmánybíróság eljárását sem kezdeményezte, mely tényezők a panasz szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vezettek.
- [30] A Budapest Környéki Törvényszék ítéletében egyértelműen megjelölte azt a jogszabályi rendelkezést [az eljárás idején hatályos, a veszélyhelyzet során érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedések újbóli bevezetéséről szóló 112/2021. (III. 6.) Korm. rendeletet], melynek kifejezett előírása alapján, mérlegelést nem tűrő módon kellett a bíróságnak a fellebbezést tárgyaláson kívül elbírálnia. Ennek megfelelően a Budapest Környéki Törvényszék valójában éppen az eljárásra irányadó jogszabályoknak megfelelően járt el akkor, amikor az indítványozók tárgyalás tartására vonatkozó kérelmének nem tett eleget. Mindezek miatt a tárgyalás tartásának elmaradása az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz körében jelen ügyben nem vetheti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [31] Ugyancsak nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének kételyét az a tény sem, hogy a Budapest Környéki Törvényszék az indítványozók kifejezett kérése ellenére sem kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását, tekintettel arra, hogy a bíróság a peres felek Alkotmánybíróság eljárását kezdeményező indítványához nincs kötve, a Budapest Környéki Törvényszék pedig ítéletében egyértelműen rögzítette, hogy a perben felmerült körülmények és indokok alapján (Budapest Környéki Törvényszék ítélete, 7. oldal) nem látott okot az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére (Budapest Környéki Törvényszék ítélete, 11. oldal).
- [32] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, sem pedig a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kételyt nem vet fel, ekként nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [33] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasznak megfelelően az ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezésnek tekinthető régi Pp. 73/A. § (1) bekezdés a) pontja esetében teljesülnek-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának Abtv. 29. §-a szerinti feltételei.
- [34] Az indítványozók szerint a régi Pp. 73/A. § (1) bekezdés a) pontja azáltal, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél számára kötelezővé teszi a jogi képviselést, egyaránt sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése

szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogot.

- [35] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően több határozatában vizsgálta a régi Pp. 73/A. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kötelező jogi képviselő intézménye alkotmányosságát (mely határozatok egyikére a Kúria is utalt végzésében) egyebek között részben a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, részben pedig a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben. Az Alkotmánybíróság korábbi megállapítása szerint „[a] kötelező jogi képviselő intézménye a perbeli képviselőnek azt a lényegi vonását erősíti, hogy a képviselőnek – különösen pedig a jogi képviselőnek – a szerepe nem csupán a képviselt személy helyettesítése, hanem a képviselt érdekeinek védelme, jogai érvényre juttatásának elősegítése” (141/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 584, 585). Az Alkotmánybíróság ebben a határozatában arra is utalt, hogy a régi Pp. szabályaiból következően „ha a pártfogó ügyvéd kirendelésének általános feltételei fennállnak, erre a felülvizsgálati eljárásban is lehetőség van éppen a vagyoni helyzettel kapcsolatos hátrány kiküszöbölésére” (141/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 584, 586). Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban alapvetően egyet nem értésüket fejezték ki az Alkotmánybíróság korábbi határozatával, mely azonban nem elegendő az Abtv. 29. §-a szerinti befogadhatósági feltételek teljesítéséhez.
- [36] Az Alkotmánybíróság a Kúria előtti kötelező jogi képviselő intézményét az indítványozók által jelen alkotmányjogi panasz keretében sérelmezett megközelítésben legutóbb a 3211/2022. (IV. 29.) AB végzésében vizsgálta, és értékelte akként, hogy az alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem. A végzés megállapítása szerint „[a] Kúria előtti eljárásokban általános jelleggel előírásra került a kötelező jogi képviselő. Ennek oka, hogy a kúriai eljárásoknak, az eljárások döntő többségében [...] az a célja, hogy egy hatósági [...] vagy egy alacsonyabb fokú bírósági döntést törvényességi szempontból felülvizsgáljon. Ezen eljárásokban pedig kifejezetten elvárt, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő személy szakszerű kérelmet nyújtson be. A kötelező jogi képviselő előírásának alkotmányos oka tehát e tekintetben ezen elvárásra vezethető vissza (emellett elősegíti a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő jogainak a gyakorlását, kérelmének az eredményességét is)” (Indokolás [15]). Mindezen szempontokra, így különösen a 3211/2022. (IV. 29.) AB végzés megállapításaira és az indítványban foglalt érvekre figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben az indítványban megjelölt okból sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem veti fel, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg.
- [37] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatának megfelelően az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, ebből következően nem terjed ki a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra {legutóbb például: 3046/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog annak biztosítását követeli meg, hogy az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében biztosításra kerüljön a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége, oly módon, hogy a jogorvoslati fórum ténylegesen képes legyen a jogsérelem orvoslására {lásd például: 3101/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [31]}, mely követelmények jelen esetben a régi Pp. szabályainak megfelelően az eljárás során maradéktalanul érvényesültek. Mindezen szempontokra figyelemmel az alkotmányjogi panasz a jogorvoslathoz való jog állított sérelmével összefüggésben sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg, azaz nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadási feltételek egyikét sem.
- [38] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/974/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3311/2022. (VI. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.2/2021/6. számú ítélete, valamint a büntető-eljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 598. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Ludmán Zsolt ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.2/2021/6. számú ítélete és a Győri Törvényszék Katonai Tanácsa Kb.I.2/2020/14. számú ítélete, valamint a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 598. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az indítványozóval szemben hivatalos személy által, kötelességszegéssel elkövetett vesztegetés bűntette és más cselekmények miatt indítottak büntetőeljárást. Az évekig tartó eljárás során az ügyben többször is sor került hatályon kívül helyezésre és új eljárásra utasításra. A többször is megismételt eljárásban a Győri Törvényszék Katonai Tanácsa 2020. november 10-én meghozott Kb.I.2/2020/14. számú ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki hivatali vesztegetés bűntettében, és egy év börtön fokozatban végrehajtandó szabadságvesztésre, valamint két év közügyektől eltiltásra ítélte. Az ítélet ellen a vádlott és a védője fellebbeztek, az ügyész az ítéletet tudomásul vette.
- [3] A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 2021. március 10-én hozta meg tanácsülésein 6.Kbf.2/2021/6. számú másodfokú ítéletét, amelyben az elsőfokú ítéletet annyiban változtatta meg, hogy a kiszabott szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fogházban állapította meg. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.
- [4] Az indítványozó védője elsődlegesen tárgyalás tartására tett indítványt, kérte bizonyítási eljárás lefolytatását arra tekintettel, hogy szükséges lenne az indítványozó egészségi állapotának vizsgálata és szakértői nyilatkozatának arra, hogy a kiszabott szabadságvesztés nem veszélyezteti-e a terhelt életét, nem járna-e maradandó egészségromlással. Másodsorban kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a kiszabott büntetés enyhítését. Indítványa alátámasztásaként hivatkozott a katonai büntetőeljárásban szokatlanul hosszú tíz éves időmúlásra. Ennek kapcsán utalt arra is, hogy a terhelt az eljárás során felelősségét nem vitatta.
- [5] Az ítéltábla katonai tanácsa 2021. január 19-én 2021. március 10-ére tanácsülést tűzött ki a Be. 598. § (2) bekezdése alapján, mert a vádlott terhére nem jelentettek be fellebbezést, és a bíróság a tényállást megalapozottnak találta. A tanácsülésről szóló értesítést a terhelt védője 2021. február 1-jén letöltötte, és 2021. február 23-án kelt beadványában indítványozta a tárgyalás tartását. A bíróság utalt arra, hogy a védő elmulasztotta a tárgyalás indítványozására nyitvaálló határidőt. A Be. 598. § (4) bekezdése alapján az ügyészséget, a védőt és a fellebbezőt értesíteni kell a tanácsülés kítűzéséről, annak időpontjáról, a tanács összetételéről és tájékoztatni kell arról, hogy nyolc napon belül a más által bejelentett fellebbezésre, indítványra vagy nyilatkozatra észrevételt tehetnek. Az észrevétel előterjesztésére nyitvaálló határidő alatt indítványozható a nyilvános ülés vagy a tárgyalás kítűzése is. A határidő elmulasztása esetén igazolásnak nincsen helye.
- [6] Az ítéltábla katonai tanácsa a fellebbezés elbírálása során az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően a jelentős időmúlást és a terhelt egészségi állapotában bekövetkezett változást olyan enyhítő körülményként értékelte, amely indokolta az enyhébb végrehajtási fokozat megállapítását. Ezért a bíróság a terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést fogház fokozatban rendelte végrehajtani. A szabadságvesztés eltérő büntetési nem alkalmazását azonban a bíróság nem tartotta megalapozottnak.

- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, és kérte a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.2/2021/6. számú ítélete, a Győri Törvényszék Katonai Tanácsa Kb.I.2/2020/14. számú ítélete, valamint a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 598. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [8] Az indítványozó a bírói döntések alaptörvény-ellenességét a tisztességes eljárásból való jog sérelmére tekintettel állította. Álláspontja szerint a bíróságok megsértették a tisztességes eljárásra vonatkozó szabályokat, mert nem vizsgálták a terhelt tényleges egészségi állapotát, azt nem megfelelően értékelték és érvényesítették a büntetés kiszabás során mint enyhítő körülményt. Hivatkozott továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelményének sérelmére is, mert véleménye szerint az eljárás indokolatlanul elhúzódott és a bíróságok ezt a körülményt sem megfelelően vették figyelembe a büntetés kiszabása során.
- [9] Az indítványozó emellett a Be. 598. § (4)–(5) bekezdéseit támadta a védelemhez való jog és a jogorvoslathoz való jog sérelmével összefüggésben azon az alapon, hogy a határidő elmulasztása esetén az igazolás lehetőségének kizárása megakadályozza a terheltet és a védőt abban, hogy érdemi befolyással bíró tényeket terjesszen a bíróság elé, holott a fellebbezés írásbeli indokolására még volt lehetőség. Hivatkozott a védelemhez való joggal összefüggésben arra is, hogy az igazolás lehetőségének a kizártsága miatt a védő nem tudta kötelezettségeit megfelelően gyakorolni.
- [10] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [11] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti és a 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve, amely jelen ügyben teljesült. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [12] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt akkor fogadhatja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az *e)* pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [13] Az indítványozó indítványában nem jelölte meg kifejezetten az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdését a támadott jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben, csak tartalmilag utalt arra, hogy sértült a védelemhez való jog és a tisztességes eljárásból való jog. Az indítványozó valójában azt sérelmezte, hogy mivel a Be. által meghatározott jogvesztő határidőn belül nem indítványozta a tárgyalás tartását, a másodfokú bíróság tanácsülésein hozta meg döntését, és így nem volt lehetősége további bizonyítást előterjeszteni.
- [14] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Be. jelenlegi rendszerében a másodfokú eljárásra irányadó szabályok a bizonyítás felvételének lehetőségét szűkítik, a másodfokú bíróság fő szabályként kötve van az elsőfokú bíróság által megállapított tényálláshoz (tényálláshoz kötöttség). Ha a tanács elnöke hivatalból nem tűzött ki nyilvános ülést vagy tárgyalást, a Be. 598. § (5) bekezdése értelmében az észrevétel előterjesztésére rendelkezésre álló határidő alatt nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzése indítványozható. A Be. a tisztességes tárgyaláshoz és a védelemhez való jog, illetve a kontradiktórius eljárás elvének érvényesülése érdekében biztosítja a nyilvános ülés vagy a tárgyalás indítványozását. Ilyen kérelem esetén a bíróság már nem tarthat tanácsulást. A Be. az eljárás indokolatlan elhúzódásának megakadályozása érdekében kizárja az igazolás lehetőségét az indítványtételre meghatározott határidő elmulasztása miatt.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem fejtette ki részletesen, és nem támasztotta alá alkotmányjogi-lag is értékelhető érvekkel, hogy a Be. kifogásolt szabályai, a tárgyalás indítványozására nyitvaálló határidő elmulasztása jogvesztő jellege miatt ellentétes a tisztességes eljárásból való joggal, valamint a védelemhez való joggal. Az elégtelen alkotmányjogi indokolás az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az érdemi elbírálás akadályát jelenti {3015/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [13]; 3119/2020. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [7]}.

- [16] 3.3. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek is megfelel, mert megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdése], a támadott bírói döntéseket, tartalmaz a bírói döntések alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági ítéletek megsemmisítésére.
- [17] 3.4. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [18] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszellel összefüggésben az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá.
- [19] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti [lásd pl. 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [47]; 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [31]; 3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [24]]. Az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás konkrét ismérveit, következetes gyakorlata alapján így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik, amelyeknek megfelelően minősül, minősíthető tisztességesnek egy bírósági eljárás [lásd bővebben: 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta, miszerint a bíróságok helytelenül mérlegelték a bünteteskiszabási körülményeket. Az indítványozónak az ítélet-tábla ítéletével, az indokolással szemben felhozott kifogásai alapvetően törvényességi, szakjogi jellegűek, amelyek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság által még nem vizsgált alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetettek fel.
- [21] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként az Alaptörvény 24. cikk) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel [3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]].
- [22] A jogértelmezés a bíróságok feladata: „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” [3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]].
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok részletes indokát adták annak, hogy a bünteteskiszabás során mely körülményeket tekintették enyhítő, illetve súlyosító körülménynek. Mind az elsőfokú, mind a fellebbviteli bíróság külön is kitért az elhúzódó eljárás körülményére. A másodfokú eljárás során azért került sor az elsőfokú ítélet megváltoztatására, mert a másodfokú bíróság nyomatékosabb enyhítő körülményként értékelte az eljárás elhúzódását, valamint figyelembe vette az indítványozó terhelt megromlott egészségi állapotát is.
- [24] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, valamint az indítvány nem támasztotta alá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.

[25] 4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapul vételével az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 13.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2501/2021.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.escom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062–9273